

VERSLAG

Gez. commissies ruimte/AB/samenleving Kadernota

BV21.0115

Datum vergadering : 23 juni 2021

Digitaal aanwezig via Teams:

Commissieleden:

Leefbaar 3B : Don van Doorn, Machiel Crielaard, Marjolein Gielis, Henk Meester, Leon Erwich, Johan Philippons
VVD : Alexander Kuipers, Nathalie van Bakel, Marloes Draak, Eric Kampinga, Ed van Santen, Mauriel van As, Matthijs Machielse, Edwin Vervaet
CDA : Matthijs Ruitenberg, Nelleke Bouman, Hans van der Stelt, Dave Bergwerff, Terence Buitendijk
CU : Kees-Willem Markus, Paul Lieverse
WIJ Lansingerland : Leon Hoek, Petrine van Olst, Jan Jumelet, Dianne van Heusen
D66 : Ineke den Heijer, Erik Jonker, Michiel Muis.
GroenLinks : Marko Ruijtenberg, Menno Duk
PvdA : Petra Verhoef, Hamid Azzouzi

Burgemeester

: Pieter van de Stadt

Wethouders

: Jan-Willem van den Beukel, Simon Fortuyn, Kathy Arends, Ankie van Tatenhove

Aanwezig in de raadszaal:

Voorzitter : Jan Pieter Blonk

Commissiegriffier : Lianne van den Houten

Afwezig

Leefbaar 3B : Wouter Hoppenbrouwer, Georgine Zwinkels
CDA : Frans Ammerlaan
CU : Jurjen Dieleman
GroenLinks : Selgei Gabin

1. Opening en mededelingen voorzitter

De voorzitter, om 17.00 uur: Goedenavond collega's, collegeleden. We gaan kijken wie er aanwezig zijn voordat ik de vergadering open. We gaan het lijstje even langs.

Mevrouw Van Bakel, de heer Bergwerff, mevrouw Bouman, de heer Crielaard, de heer Van Doorn, mevrouw Draak, de heer Erwich, mevrouw Gielis, mevrouw Den Heijer, de heer Jonker, de heer Jumelet, de heer Kampinga, de heer Kuipers, de heer Lieverse, de heer Machielse, de heer Markus, de heer Meester, de heer Muis, mevrouw Van Olst, de heer Ruijtenberg, de heer Ruitenberg, de heer Van Santen, de heer Van der Stelt, mevrouw Verhoef: aanwezig. De heer Duk: Ik neem vandaag de plaats van mevrouw Gabin in. De voorzitter: De heer Hoek komt later. De heer Philippons komt later. Mevrouw Zwinkels geen reactie.

Nu ga ik naar de lijst van duo-raadsleden. Ik noem ze allemaal op, want we weten niet zeker wie er allemaal zijn, dus ik ga ze gewoon langs. De heer Vervaet, de heer Buitendijk, mevrouw Van Heusen, de heer Duk, de heer Azzouzi: aanwezig.

De heer Pat El, de heer Van Harn, de heer Van Ingen, de heer Buijs, mevrouw Van Hagen, de heer Alsemgeest, de heer Hofman, de heer Van der Stad, de heer Weerheijm, mevrouw Heijblom, de heer Oord, de heer Vermeulen, de heer Van Amersfoort, de heer Xhemaili (niet aanwezig, MJ).

De heer Van As, VVD: Even voor de goede orde. U heeft mij niet opgenoemd. U bent er vanuit gegaan, denk ik, dat ik er niet bij zou zijn, maar ik ben ook aanwezig. De voorzitter: Heb ik u overgeslagen? U heeft zich aangemeld, duidelijk.

De voorzitter: Ik open de vergadering van de commissie algemeen bestuur, de gezamenlijke vergadering in het kader van de kadernota. Goedemiddag, welkom raadsleden, duo-raadsleden, burgemeester,

wethouders, ambtenaren, medewerkers en de griffie en last but not least de kijkers en luisteraars van de webcast. Vandaag een gezamenlijke oordeelsvormende commissievergadering betreffende de kadernota 2022. Het college heeft gisteren in de loop van de middag via de griffie een brief naar de raad gestuurd betreffende Horti Science. En aan het begin van de avond nog een brief betreffende de meicirculaire. Beide brieven kunt u betrekken bij de woordvoering over de kadernota. De spreektijden zijn 10 minuten eerste termijn, 5 minuten tweede termijn. De volgorde van spreken zal zijn van de grootste fractie naar de kleinste. Na de eerste termijn van de commissie is er een schorsing van 30 minuten. Interrupties mogen in de tweede termijn van de commissie en het college. Berichten van verhindering zijn er van de heer Hoppenbrouwer, de heer Hoek sluit later aan, de heer Dieleman, de heer Van As, mevrouw Gabin en de heer Ammerlaan, hij wordt vervangen door de heer Buitendijk. De heer Kampinga: De heer Van As heeft zich aangemeld. De heer Ruijtenberg: U heeft de heer Van As als afwezig benoemd, maar de heer Van As is luid en duidelijk aanwezig. De heer Van As: Nog steeds. De voorzitter: Bedankt voor het opmerken van de fout van mijn kant. Heb ik nu alle aanwezigen? Ik denk het wel. Als het niet zo is: steek uw vinger op en meld u dan als het niet goed is.

2. Insprekers

De voorzitter: Er hebben zich geen insprekers gemeld.

3. Vaststelling verslag vorige vergadering

N.v.t.

4. Vaststelling agenda en inventarisatie rondvragen

De voorzitter: Akkoord met deze agenda? Ja, dat is het geval.

Inventarisatie rondvraag:

De voorzitter: Rondvragen zijn er niet aangemeld bij de griffie.

5. Bespreekpunten:

De voorzitter: Bespreekstukken zijn er niet.

6. Stukken ter advisering aan de raad:

6.a Kadernota 2022-2025

De voorzitter: Wethouder Van den Beukel heeft mij vanmiddag gevraagd of hij voorafgaand aan de eerste termijn van de commissie heel kort het woord mag voeren over de meicirculaire.

Wethouder Van den Beukel: Dank voor deze gelegenheid. Ik zal me niet uitspreken over de kadernota, dat zou niet passend zijn, maar wel even over brieven die u helaas laat hebben bereikt, wel onvermijdelijk laat u hebben bereikt. Om u die 15 kantjes toch heel kort samen te vatten en een beetje duiding te geven even dit moment. Er is voortdurend nieuws uit Den Haag. Sterkers, ervaringsdeskundigen op het vlak van openbare financiën zeggen: we kennen geen periode in de recente geschiedenis, dat het zo turbulent was op dit vlak, als het gaat om de openbare financiën, die worden bestierd vanuit Den Haag. Dat is een gegeven, dat al een tijdje parten speelt. Sterker, het heeft ons er vorig jaar toe genoodzaakt om geen kadernota te maken. Dat hangt ook samen met de coronapandemie, dat is allemaal wel begrijpelijk, alleen is het voor ons lastig. De kadernota zelf, zoals erin staat te lezen, is vastgeprikt medio april dit jaar. Op blz.3 staat dat verwoord. Dat betekent dat er nadien nog ontwikkelingen zijn, onvermijdelijk. Allereerst was er de zomerrapportage, gelukkig heeft die geen structurele effecten, maar er stond een PM. En er stond ook vermeld: de meicirculaire zou impact kunnen hebben. Nou, de meicirculaire is later verschenen, moest goed worden geanalyseerd, want het is een hoop ingewikkelde materie, 100 A4-tjes. Vervolgens zien we daarvan een effect en ook een structureel effect. Nu zou je daarvan een beetje in de war kunnen raken. Ik denk dat het niet nodig is. Dat wil ik even kort neerzetten. De kadernota is altijd een momentopname. Na dat moment veranderen er weer zaken. Zo zien we nu op basis van de meicirculaire en ook op basis van het vierde corona steunpakket, dat het erop lijkt alsof we in 2022 een paar ton meevaller hebben en voor de jaren erna weer een paar ton tegenvallers. Je zou kunnen zeggen: goed nieuws. Als je wat verder vooruit kijkt, zou je kunnen zeggen: slecht nieuws. Dat kan allebei. Tegelijkertijd geef ik u op een briefje, tenminste, ik heb het niet opgeschreven, maar wel in wat nette formuleringen, dat er over een maand weer nieuws zal zijn. Misschien hebben we dan de gemeente-cao bijvoorbeeld. Misschien zijn er twee partijen in Den Haag, die erin zijn geslaagd om de formatie samen tot stand te brengen, is er nieuws over de opschalingskorting. 1 juli komt er weer nieuws over de vraag of het incidentele geld voor de jeugd toch structureel of incidenteel gelabeld mag worden. Dus dit nieuws zal blijven, zoals het er nu ook is. Het voorstel van het college is dan ook om ons niet hierdoor van de wijs te laten brengen. De kadernota is immers ook niet meer en niet minder dan een kader op basis van een momentopname om in september

vanzelfsprekend bij de begroting alle dan bekende informatie te verwerken tot een nieuw beeld. Dat nieuwe beeld zal afwijken van het huidige beeld, substantieel waarschijnlijk niet. We zullen u in elk geval wel steeds op de hoogte houden van nieuwe informatie, zoals we dat gisteren ook hebben gedaan. Het voorstel van het college is om de kadernota gewoon te behandelen, uw gevoelens mee te nemen en in september die integrale afweging te maken. Dat even in het kort over de meicirculaire. Vervolgens had u mij gevraagd om ook kort iets te zeggen over de Horti Science brief, die gisteren is verschenen. Dat doe ik ook graag in een klein notendopje. In de kaderbrief zit een voorstel voor plegen van een incidentele investering 3 jaar op rij, 3 keer € 1,2mln in Horti Science. In de kadernota was daar werkruimte voor, want het moet nu eenmaal toch een beperkt ding blijven. Het is eigenlijk een kaderbrief, zoals die heet in onze P&C cyclus. Het dijt uit naar een nota, zo gaat dat nu eenmaal. Om toch wat meer woorden daaraan te wijden, is die brief verschenen. Idealiter zouden we als college de Horti Science visie en uitvoeringsagenda, waar dit budget voor bedoeld is, allang met u hebben gedeeld. Dan weet u namelijk, en dan kunt u erover mee praten, wat die agenda is waar het budget voor bedoeld is. Echter, soms gaan er dingen zoals je idealiter normaal zou willen hebben, want die Horti Science visie is in de maak, dat is ook met u gecommuniceerd, maar hij komt in september naar de collegetafel en vervolgens naar u toe. Dus de exacte bouwstenen, de exacte onderbouwing van dit bedrag, die komt tot u, zeker bij de begroting. Voor dit moment hebben we de details kunnen geven, die we aan u hebben kunnen geven in de brief en ook in de kadernota. Die zijn in lijn met de keuze van Lansingerland ook in de positionering, dat is de brief van februari j.l. om bekend te willen staan als Lansingerland Home of Horti Science. De kaartjes die verschijnen van de regio, waarin een witte vlek staat: Lansingerland. Tussen Delft en Zoetermeer. Dat is uw gemeente en daar gebeurt iets. Nee, die gemeente staat te boek en gaat steeds meer te boek staan als Home of Horti Science. Dat is een keuze, ook van u als raad. Om die keuze nu substance te geven, in goed Nederlands, hoort daar een uitvoeringsagenda bij ten bedrage van nu, indicatief, maximaal € 1,2mln 3 jaar op rij. Dat is inhoudelijk even het verhaal bij die Horti Science investering. Procedureel wil ik er nog één ding over toevoegen, is het de gedachte van het college en zo is het ook geduid in de laatste alinea, dat het goed zou kunnen passen bij het afwegingskader, dat u nog moet gaan vast stellen, waar u zich nog over gaat buigen, dat heet Eneco-afwegingskader. Dat staat volgende week op de rol, daar heeft u een eigen proces te lopen als raad. Vanuit het college beredeneerd zou het goed passen vanuit de Eneco-middelen. Als u niettemin tot het oordeel zou komen om dat tot nader orde te doen vanuit de algemene reserve, even goede vrienden. Dit is de eerste gedachte van het college. Tot zover enkele woorden.

Eerste termijn

De heer Van Doorn, L3B: De fractie van L3B gaf tijdens de begrotingsbehandeling van vorig jaar al aan, dat de financiële uitdagingen voor Lansingerland hardnekkig zullen blijken te zijn en dat deze door een bij meerderheid wegstrijkende landelijke politiek alleen maar zouden toenemen. Het moet me toch van het hart, dat onze landelijke politieke leiding nog altijd zich als een onbetrouwbare partner opstelt, aangezien zij ondanks alle uitspraken en keiharde feiten, die worden overlegd, de door gedecentraliseerde taken nog altijd niet structureel wil vergoeden. Arrogant gedrag van politici wat mij betreft, die vooral bezig zijn met zichzelf of het uitschakelen van hen die kritisch zijn en zich, zo blijkt, nauwelijks bekommeren om wat hun gedrag voor effect heeft hier op straat. Een aanzienlijk deel, niet alles, maar een aanzienlijk deel van onze financiële problemen en bijbehorende noodzakelijke ombuigingen, die we vanavond bespreken, zouden per direct verdwijnen als Den Haag gaat betalen voor wat zij bij ons besteld hebben. Een tweetal vragen. Op welke wijze kunnen wij conform art.108 lid 3 van de gemeentewet de reële kosten, die we als gemeente maken bij de uitvoering van mede bewindstaken rechtstreeks door het rijk laten vergoeden? Het zogenaamde gevaar van deze rekeningen direct doorsturen, is dat het rijk aanvullende eisen zal stellen aan de uitvoering, maar de impact van hun huidige houding is ook onverantwoord groot. Is dit een knop, die wij in voldoende mate benutten? De tweede vraag. Zijn het college en de collega's in de raad het met de fractie van L3B eens, dat er ook echt doorgepakt moet worden op de met enorme steun aangenomen motie 'zonder geld geen gemeente' van raden in verzet. Door de deur naar Den Haag ook daadwerkelijk te sluiten en taken neer te leggen als zij financieel niet over de brug komen. De impact van het voorgaande geeft direct, de wethouder haalde dat in zijn intro ook al aan, de lastigheid van deze kadernota aan. Enerzijds zien we op grond van nu beschikbare informatie, dat ondanks de voorgestelde ombuigingen het tekort meerjarig gezien nog altijd in de miljoenen loopt. En anderzijds ontbreekt er nog zoveel informatie en zekerheid, dat we hier op dit moment nauwelijks harde conclusies om onomkeerbare besluiten aan kunnen verbinden. Belangrijke en invloedrijke momenten zijn in ieder geval de septembercirculaire en als het een vruchtbare zomer gaat worden de uitkomsten van de kabinetsformatie. Het is in ieder geval van belang om dit gegeven kader op te nemen en om in EK-termen te blijven: rust aan de bal te houden. De fractie van L3B is dan ook van mening, dat we conform het uitgangspunt van grof naar fijn nog niet klaar zijn met het bepalen van die kaders. Is het college dit met de fractie van L3B eens? Uit de introducerende introductie van de wethouder zinspeelde hij al, volgens mij, op een proces richting begroting om dat te doen, maar ik ga

het toch nog officieel in deze bespreking vragen, om dit de komende maanden onder de noemer actualiteiten uit het college een vast item te maken in de verschillende commissies. En dan elkaar actief te informeren, niet alleen maar brieven en memo's, maar vooral ook gewoon mondeling en mee nemen in welke informatie vrij komt. Graag een reactie van de overige fracties op de vraag hoe zij kijken naar de doorpak op dat uitgangspunt van grof naar fijn, om dat te blijven continueren met elkaar. Dit alles neemt echter niet weg dat wij met de wetenschap van nu toch zoveel mogelijk richting moeten geven om tot een sluitende begroting te komen, zodat we het heft in eigen handen houden in plaats van dat we het over moeten dragen aan een toezichthoudende provincie. Hoewel de mate waarin we per beleidsveld moeten ombuigen dus nog vraagt om verdere verfijning, is de ombuiging als maatregel onvermijdelijk en kan de fractie van L3B instemmen met de uitgangspunten en de hieruit voortvloeiende keuze deze op een verantwoorde wijze te verdelen over meerdere beleidsvelden. Het zal echter niemand verbazen, dat L3B extra pijn in de buik heeft van de ombuigingen, die de beeldkwaliteit van de openbare ruimte, het ambitieniveau van de dienstverlening, waaronder ook de dreigende sluiting van de servicebalie in Bleiswijk, het OZB-tarief voor woningen en de veiligheid raken. Zeer belangrijke speerpunten van de L3B-fractie, waar we vanaf 2018 fors op hebben kunnen investeren. Die lijn hadden wij natuurlijk graag voort gezet, want we zijn nog lang niet klaar. L3B zal er dan ook alles aan doen om de noodzakelijke en wat ons betreft tijdelijke stap terug in deze investeringen zo klein mogelijk te houden. Want laten we wel wezen: er lopen nog steeds extra BOA's op straat om onze veiligheid. Een investering van € 1,4mln in de buitenruimte gaat niet terug naar nul, maar reduceren we op een redelijk verantwoorde wijze met enkele tonnen, dus het is niet zo, dat we helemaal terug naar af gaan. Dankzij jarenlang verstandig financieel beleid is Lansingerland ook gewoon een gezonde en krachtige gemeente geworden, die heel goed in staat blijkt om zelfstandig door deze crisis te komen. Wat de fractie van L3B betreft blijven we kritisch en creatief zoeken naar dekkingsvoorstellen en mogelijkheden. Dat gezegd hebbende, wil de fractie van L3B graag weten wat het college nodig heeft om de voorbereiding van de invoering van forenzenbelasting met maximale urgentie op te kunnen pakken, zodat we bij de begrotingsbehandeling een besluit kunnen nemen of invoering loont. Overigens heeft de gemeente Bladel recent een onderzoek gedaan op welke wijze de niet in de gemeente ingeschreven arbeidsmigranten, waar bij die forenzen vergoeding naar werd verwezen, belasting kunnen betalen, zodat de lasten van gemeentelijke voorzieningen zoals een zwembad, sportvelden en de buitenruimte eerlijk verdeeld worden over de gebruikers. In plaats van forenzen belasting hebben zij net als bij een buurgemeente de oplossing gevonden in een verblijfsbelasting via de verordening toeristenbelasting. Ik ken verder de details niet, het stond overigens in het Eindhovens Dagblad, maar mogelijk kan de wethouder dit onderzoek betrekken bij de inventarisatie van mogelijkheden in Lansingerland. Nog even terug naar het uitgangspunt van grof naar fijn, maar nu in relatie tot het vooruit blijven kijken en blijven investeren. Ook hier ging de wethouder tijdens zijn intro al op in, maar ik wil ook nog wel benadrukken in deze eerste termijn, dat de fractie van L3B van mening is, dat we in relatie tot Horti Science ook hier nog een spade dieper moeten. L3B onderschrijft deze voor Lansingerland zeer belangrijke ambitie en beseft ook, dat doorontwikkeling geld kost, behoorlijk wat geld, maar de fractie van L3B wil nut en noodzaak ook beslist niet ter discussie stellen, maar ziet de opgevoerde bedragen van 3 keer € 1,2mln als een nog grove richtinggevende raming, die om verdere verfijning vraagt. Dit kan na bespreking en vast stelling van de uit te werken ambitie. Ik begrijp, dat er in september een notitie ligt, maar ik zou dat toch concreter willen hebben. We kijken uit naar die kennismaking op 14 juli, die in de brief genoemd werd, zodat we met de samenwerkingspartners een spade dieper kunnen en elkaar leren kennen en meer gevoel bij die ambitie krijgen, maar we willen ook wel graag willen weten van het college op wat voor manier en bij voorkeur ruim voor de begrotingsbehandeling concreet met elkaar daarover in gesprek raken, zodat we daar nog meer gevoel bij kunnen krijgen en ook duiding van de kosten krijgen. Daarnaast, ook daar werd al op ingegaan, maar ik ga het toch noemen, is er nog een ander, niet volledig doorlopen proces en dat is de besteding van de Eneco-gelden. In een voorstel werd het voorstel gedaan om het te dekken vanuit Eneco-gelden, die ambitie Horti Science, maar L3B wil dat we eerst het afwegingskader bespreken om te kijken of die kaders matchen tussen raad en college. Het staat volgende week op de agenda, dus dat kan prima. We hebben ook de voorkeur om dat afwegingskader daarna ook vast te laten stellen in de gemeenteraad. L3B zou hier graag een reactie op willen krijgen van zowel het college als de andere fracties, want dat zou betekenen, dat we op het gebied van dekking nog wat moeten doen. Tenslotte: veel waardering voor de wijze waarop het college en het ambtelijk apparaat dit jaar de raad op een zeer transparante wijze heeft meegenomen in de scenario's en in de verschillende zoekgebieden. Het heeft veel inzicht gegeven en vertrouwen gegeven in het doorlopen afwegingsproces en de raad in staat gesteld het zelf goed te kunnen doen. De fractie van L3B gelooft in de kracht van Lansingerland en heeft de overtuiging dat we alleen door intensief samenwerken, ik noemde al die verdere verfijning met elkaar om het proces verder uit te lopen, zowel in de raad, maar ook met de partners in Lansingerland, sterker uit deze situatie komen. Dank u wel.

De heer Machielse, VVD: Wat een bizarre situatie is het toch, waar we in zitten. Digitaal in één van de belangrijkste debatten van het jaar. Gelukkig lijkt de trend nu gekeerd en gaan de coronacijfers de

goede kant op. Maar wat een veerkracht heeft Lansingerland laten zien de afgelopen anderhalf jaar. De VVD is dankbaar voor de enorme inspanningen van de landelijke overheid, GGD's, ziekenhuizen en de gezondheid die we met elkaar hebben gekregen, maar ook zeker dankbaar voor en trots op hoe onze Lansingerlandse ondernemers met alle maatregelen en aanpassingen de afgelopen tijd hun ondernemingen draaiend hebben gehouden. En trots op hoe de Lansingerlandse samenleving hierin samen heeft opgetrokken. En nu de laatste kadernota van deze raadsperiode alweer. Een bijzonder lastige kadernota door de bezuinigingsopgave en de druk die vanuit allerlei kanten op Lansingerland toeneemt. En dat nu we in deze coronacrisis zitten. En toch ook een begroting, waarin we zien dat de VVD in het college zit. De VVD fractie heeft deze kaderbrief met instemming gelezen, want de afweging is verdraaid lastig. € 2,5mln ombuigen, terwijl we willen investeren in onze samenleving en de lokale lasten in de hand willen houden. Deze voorliggende kaders voor de komende begroting betekenen voor ons twee dingen. Allereerst: bewust bezuinigen. Met ruim € 1,5mln aan gerichte ombuigingen en bezuinigingen toch recht blijven doen aan dit groene woonhart tussen de steden. En daarnaast de lasten verdelen met investeringen in Stedin met een mooi rendement en zo beperkt mogelijke lasten voor onze inwoners. Want hierdoor is de begroting voor volgend jaar in evenwicht. Het weerstandsvermogen blijft op peil en de schuldenpositie neemt verder af. Tegelijk blijven we een groot aantal investeringen in onze gemeenschap doen en realiseren we veel politieke wensen van onze kiezers. Dat gaat alleen, omdat we met dit college al 3 jaar investeren in de samenleving en de financiën op orde houden. Ik ken geen gemeente in Zuid-Holland die ons dit zo na doet en in balans een nieuwe begroting voorstelt. Maar onze groene woonhart tussen de steden staat wel onder druk. Van Bleiswijk, Berkel en Bergschenhoek tot aan de Rotte en het buurtschap Kruisweg, overal neemt de druk toe. Aan deze raad, uw raadscommissie, om de juiste afwegingen te maken voor de inmiddels ruim 63.000 inwoners, die onze mooie gemeente rijk is. Geen eenvoudige opgave, dus dat verdient uitgangspunten, die de VVD ook de komende jaren zal blijven hanteren. Want Lansingerland groeit de komende jaren in een passend tempo naar uiteindelijk maximaal 75.000 inwoners. We versterken onze dienstverlening, voorzieningen, infrastructuur en houden ons huishoudboekje op orde. We koesteren ons dorpse karakter ingepast in de parkachtige omgeving van de polders, het Annie M.G. Schmidtpark, de Groenzoom en de Rottemeren. Dus weet ook, college, dat wanneer deze uitgangspunten in het geding komen al dan niet in de regio u fors tegendruk moet geven, maar daarbij onze volle steun heeft. Ten aanzien van de lokale lasten zit ons echter wel iets dwars. Waar het nieuwe tarief voor OZB niet-woningen eerder zal ingaan dan vorig jaar voorzien, een prima voorstel omdat dit gepaard gaat met een steunpakket voor lokale ondernemers, die getroffen zijn door de coronacrisis, stelt het college voor de opbrengst uit de OZB woningen met ruim € 200.000 te verhogen. Dat zit ons niet lekker. Zeker niet, gelet op het feit dat we in 2020 ruim € 370.000 meer OZB hebben opgehaald dan we hadden begroot. Een opbrengst, waar deze raad niet om heeft gevraagd. Daarom zal de VVD met een voorstel komen, dat zullen wij morgen doen bij het bespreken van de jaarstukken, om het teveel in 2020 te gebruiken voor een eenmalige compensatie, nu we nog in deze coronacrisis zitten, voor de heffing volgend jaar. Daarnaast is er in deze kadernota naar goed gebruik in deze gemeente nog geen rekening gehouden met o.a. de meicirculaire, de verhoging van het rijksbudget jeugdhulp en de herijking van het gemeentefonds. De structurele financiële ruimte, die dit mogelijk gaat bieden, zullen we pas zien na de begroting dit najaar, maar we geven het college vast mee, dat voor de VVD-fractie de ambitie naar structureel lage lokale lasten absoluut niet weg is. Toch, er zit nog veel onzekerheid in de financiën van de komende jaren. De coronacrisis is nog niet voorbij en we wachten met vele gemeenten op de uitkomst van de landelijke formatie en wat dit voor onze financiën gaat betekenen. De VVD ondersteunt daarom de richting van het college naar een structurele ombuiging. Daar hebben we ook de komende jaren met een nieuwe raad en een nieuw college profijt van. Wie er ook aan de lat komt te staan in het nieuwe college, Lansingerland moet bestuurd worden met een visie voor de lange termijn. Tot slot op het gebied van financiën moet ons nog van het hart, dat de aanblijvende en ditmaal zelfs geïndexeerde hondenbelasting ons een doorn in het oog is. Gelukkig werken onze landelijke collega's aan een voorstel om de hondenbelasting op termijn definitief weg te nemen. Een goede zaak. Daarnaast is de VVD-fractie erg tevreden, dat de OZB-gebruikersdeel voor de niet-woningen eindelijk wordt afgeschaft. Simpele en begrijpelijke lokale heffingen, dat zouden meer gemeenten moeten doen. De VVD-fractie begrijpt de keuzes van het college om strakker te sturen op instroom WMO en jeugd. Strakker te sturen op reeds toegekende jeugdhulp en intensiever te zoeken naar de juiste hulp. Stoppen met het Nieuwe Wij is pijnlijk, maar logisch. De investering levert, zeker in deze coronatijd, niet de gewenste opbrengst op. Dan moet daarmee worden gestopt. We zijn ook tevreden over de keuze voor beperking van de inzet op re-integratievoorzieningen. Minder kosten voor trajecten voor mensen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt en dus effectief inzetten van de middelen die we hebben, zodat mensen met een goede kans op een baan op de korte of middellange termijn die ook krijgen. In de kadernota staat dat geprobeerd is dusdanige keuzes te maken, dat de meest kwetsbare personen worden ontzien. Een uitstekend principe. Wel hebben we een vraag aan de wethouder over bijvoorbeeld de dienstverlening en processen kostendekkend inrichten. Het voorstel van het college is om de kosten medische keuring gehandicaptenparkeerplaats door de aanvrager te laten betalen. Voor mensen met een fysieke beperking kan een laag in komen ook aan de orde zijn. En voor zo'n persoon is € 90 dan een hoog bedrag. Als de

medische keuring een formele eis is en iemand overduidelijk gebonden is aan bijvoorbeeld een rolstoel, dan is het toch een paarse krokodil, die we aan het creëren zijn. Een andere investering die door zal gaan is de inzet op schuldhulpverlening. Bij goede resultaten kijken we graag naar een meerjarige dekking hiervoor, al is ook dat aan een nieuw college en een nieuwe raad. Maar wel bijzonder goed, dat de inzet op deze hulpverlening nu gaat beginnen met de uitwerking van deze kadernota. Ook in de fysieke omgeving worden gerichte keuzes gemaakt. De VVD heeft grote moeite met het naar beneden bijstellen van de kwaliteit buitenruimte, maar toch, in vergelijking met de bezuiniging hierop van enkele jaren geleden is het bedrag nu veel kleiner. Daarom verwachten we dat de wethouder slim met dit budget om kan gaan om de buitenruimte toch als positief visitekaartje te laten zijn als gemeente. Hoe ziet de wethouder dat? Kunnen we tijdig bijsturen om te voorkomen dat we een grote desinvestering zouden doen in onze openbare ruimte? Ook de investeringen in mobiliteit gaan door. Erg belangrijk, want onze inwoners reizen wat af. Is het niet per fiets of OV, is het wel per auto. Met de gepaste groei naar maximaal 75.000 inwoners zijn een goede doorstroming en daarbij behorende investeringen essentieel. Dat dit college hierin blijft investeren stemt de VVD positief. We kijken ook uit naar de bespreking van het masterplan en de verkeerscirculatie. Wel rekenen we er hier op, dat ook de laatste verkeersonveilige situaties worden meegenomen, zoals de Bergweg Noord en de Jacob Marislaan. Maar ook hier hebben we zaken om trots op te zijn, zoals de grote aanpassingen aan de rotondes van de Klapwijkseweg de afgelopen jaren. Ik noemde het u al: je kan wel merken dat de VVD in het college zit. Waarin de investeringen ook door gaan is onze woningbouw. Erg belangrijk voor al onze inwoners, die willen doorstromen, jongeren die uit huis willen, empty nesters en iedereen die op zoek is naar een woning. Hoe sterker we ons middensegment vertegenwoordigen, in het betaalbaar segment bouwen en snelheid maken, vooral dat laatste, hoe beter het is. Wel blijven we deze plannen toetsen aan het dorps karakter, want zoals gezegd: daar staan we voor. Laten we ook eerlijk zijn. We hebben als Lansingerland echt niet stil gezeten de afgelopen jaren. Overal waar ik kijk in onze gemeente staan nieuwe huizen of wordt gebouwd. Maar ook dan neemt de druk toe. Kijk eens naar de afwegingen die te maken zijn in participatietrajecten en nieuwbouw. De grens lijkt op bepaalde plekken echt wel bereikt, juist ook voor onze inwoners. Daarom staat de Lansingerlandse VVD voor een maximum aantal van 75.000 inwoners in onze gemeente. Dan is de rek qua groei eruit. De druk neemt ook toe op het gebied van veiligheid. Ondermijning en zware, al dan niet georganiseerde, misdaad komt vaker voor in deze gemeente. Maar ook het gebruik van drank en drugs onder jongeren blijft toenemen. Recentelijk lijkt ook het aantal woninginbraken weer toe te nemen, een ontwikkeling die gekeerd moet worden. Erg belangrijk, dat er in deze kadernota geen bezuinigingen op ondermijning en handhaving worden voorgesteld. Dat ondersteunt de VVD van harte. Tot slot moet mij persoonlijk iets van het hart. De afgelopen weken hebben de lokale en regionale kranten vol gestaan van berichten van de oppositie in deze raad. Hierin zijn termen gebruikt, waar ik graag afstand van wil nemen en waarin ik mijzelf en mijn fractie totaal niet herken. De beelden, die geschetst worden over het bestuur van Lansingerland en de prioriteiten, die we hierin stellen, passen mij niet en passen naar mijn mening niemand in deze raad. Wellicht dat het digitaal vergaderen niet heeft geholpen de afgelopen anderhalf jaar. Maar laten we niet uit het oog verliezen met welk doel we hier allemaal zitten. Om Lansingerland weer een stukje mooier te maken. Ik hoop, dat we dat ook terugzien in de moties en amendementen, die mogelijk op deze kadernota volgen. De druk neemt toe en dat vereist gerichte maatregelen. De nu voorliggende kaders voor de begroting bieden dat op vele fronten en met een paar accenten kan de Lansingerlandse VVD hiermee instemmen. We moeten en willen vooruit, maar wel op een verantwoorde manier. Dank u wel.

De heer Ruitenbergh, CDA: Vandaag hebben wij het debat over alweer de laatste kaderbrief van deze raadsperiode. De volgende kaderbrief zal door de nieuwe gemeenteraad worden vastgesteld. Dit is een kaderbrief, die gemengde gevoelens oproept, want er wordt voorgesteld om stevig in te grijpen en voor ruim € 2,5mln aan structurele maatregelen te nemen. Terwijl we tegelijkertijd een zeer goed gevulde spaarpot hebben dankzij het succesvolle grondbeleid en dankzij de verkoop van de aandelen Eneco. Dat is iets wat lastig uit te leggen is en toch is het onze taak, die van het college en de raad gezamenlijk om dat te doen. Op basis van onze huidige kennis, ook op basis van de meicirculaire, staat het CDA achter het voorstel van het college om ervoor te gaan de begroting in 2022 structureel sluitend te maken. Er is een maar: mocht er in het kader van de compensatie, die het rijk aan de gemeenten gaat geven voor de jeugdzorg, een variant komen die langjarig en structureel compensatie biedt, dan willen wij kijken op welke wijze wij daarmee om gaan. Daarmee bedoel ik niet een eenmalige bijdrage voor 2022, dat is de variant die ik tot nu toe heb gehoord. Uiteraard volledig eens met de heer Van Doorn: goed om het oog op de bal te houden en te kijken wat de nieuwe ontwikkelingen zijn en op basis daarvan gepaste maatregelen te nemen richting de begroting. Deze kaderbrief vol met maatregelen neemt niet weg dat het ook goed is op stil te staan bij alles wat er in de afgelopen jaren gerealiseerd is. Dat is heel veel. Het voorzieningenaanbod en de kwaliteit van wonen in Lansingerland is indrukwekkend hoog. Dat is ook de reden waarom veel mensen graag in Lansingerland willen blijven wonen of komen wonen en dat ondanks de coronacrisis en alles wat daarmee samenhangt, ik hoop de warme woorden van de heer Machiels aan onze inwoners en onze ondernemers niet te herhalen, daar kan iedereen achter staan. Ik wil ook

complimenten aan het college geven over het proces rondom deze kadernota. Ik zit nu ruim 14 jaar in de gemeenteraad en dit is het meest uitgebreide, intensieve en zorgvuldige kadernotaproces, dat ik tot nu toe heb meegemaakt. Het inzicht in de financiële uitdaging, het inzicht in de begrotingsknoppen waaraan gedraaid zou kunnen worden en de latere bijwerking daarvan en vervolgens de verwerking van die maatregelen in de kadernota, het geeft heel inzichtelijk heel volgordelijk het proces aan. In ieder geval de CDA-fractie voelt zich daardoor zeer goed bediend. Ombuigen en het nemen van maatregelen zijn woorden die in debatten vaak klinken en waarschijnlijk ook vandaag. Maar belangrijk voor ons als raadsleden is te doordenken wat het effect is van die maatregelen op de samenleving, met name op de meest kwetsbare mensen in de samenleving, die meer dan anderen de hulp van de overheid nodig hebben. De CDA-fractie heeft daarom op basis van de uitgangspunten solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid, rentmeesterschap en publieke gerechtigheid de maatregelen beoordeeld. Dat doen we eigenlijk bij iedere kadernota en begroting en bij ieder voorstel speelt het mee, maar juist nu vind ik het belangrijk om aan te geven op welke wijze wij als lokale christendemocraten lokaal invulling geven aan de uitgangspunten van de christendemocratie. Bij solidariteit kijken we of er niet een beperkte kwetsbare groep is, die door de maatregelen onevenwichtig hard geraakt wordt. Bij gespreide verantwoordelijkheid houden we scherp in de gaten, dat de overheid geen taken op zich neemt, die de samenleving of de markt ook zonder de overheid kan invullen en dat we op basis van vertrouwen omgaan met onze samenleving en niet op basis van bureaucratie. Bij rentmeesterschap kijken we naar de toekomst, of een maatregel duurzaam is voor zowel natuur en omgeving als qua financiële haalbaarheid. Bij publieke gerechtigheid beoordelen we of de gemeente nog in staat blijft om aan inwoners de zekerheid te geven van het goed en adequaat uitvoeren van haar basistaken en het eerlijk en gelijkwaardig behandelen van onze inwoners. Dit betekent concreet, dat er voorstellen zijn, die op basis van onze uitgangspunten absoluut onbespreekbaar zijn. In het overzicht van de begrotingsknoppen en de daaruit volgende maatregelen zaten die er zeker tussen. Maar wij prijzen ons gelukkig dat deze voorstellen niet door het college zijn opgenomen in de voorgestelde maatregelen in de kadernota. Dat neemt niet weg, daar zal ik niet omheen lopen, dat er maatregelen tussen zitten, die ronduit pijnlijk zijn. Ombuigen doet altijd pijn, maar sommige maatregelen meer dan andere. Ik ga een aantal voorbeelden daarvan aanhalen. Allereerst 30% kortere afhaaltijden en openingstijden van het gemeentehuis en het sluiten van de Snip. Kort samengevat: het servicepunt in Bleiswijk dicht en het gemeentehuis alleen nog open tussen 12.00 uur en 17.00 uur op de werkdagen. Het CDA vindt het belangrijk, dat de gemeente een goede basis dienstverlening heeft voor alle inwoners. Ook na corona zullen er nog inwoners in Lansingerland zijn, die een baan hebben op werkdagen tussen 9.00 uur en 17.00 uur en die dus om iets met de gemeente te regelen dan een vrije dag op moeten nemen. Dat vinden wij ongewenst. Wij willen daarom gaan voorstellen, we overwegen daarvoor een motie in te dienen, om te kijken of er budgetneutraal een uitruil mogelijk is, dat er minimaal ook op een moment een avondopenstelling is dan wel een dagdeel in het weekend. Processen kostendekkend inrichten. Eigenlijk hetzelfde punt dat ook de heer Machielse aanhaalde. Een medische keuring voor gehandicaptenparkeerkaart wordt niet meer vergoed. We hebben na technische vragen vast gesteld, dat er ook in de bijzondere bijstand, waarvan wij dachten dat het een reddingsboei zou zijn voor deze mensen, maar dat was niet aan de orde. Wij vinden dat een harde maatregel, die erg in grijpt bij een kwetsbare groep mensen, precies die categorie die je eigenlijk niet zou willen doen. Mensen voelen zich dan misschien vanwege financiële redenen terughoudend om een gehandicapten parkeerkaart aan te vragen, zullen daarom minder goed kunnen meedoen in de samenleving met wellicht aan het einde isolatie en eenzaamheid. Wij willen dus dat die maatregel op een manier wordt ingevoerd, dat er wel een dekking gevonden kan worden voor deze kwetsbare groep. Dan de OZB verhoging, ook al door de heer Van Doorn en de heer Machielse aangehaald, voor bedrijven en inwoners. Hoewel de economie het behoorlijk goed doet na corona, zijn er nog genoeg bedrijven en inwoners, die het financieel moeilijk hebben. Een OZB verhoging raakt iedereen even hard en het is in die zin eigenlijk een hele zure maatregel. Daartegenover staat de compensatieregeling ten behoeve van bedrijven en kwetsbare mensen van € 500.000, lezen wij. Dat is een goed idee, maar nog wel wat vaag als concept in deze kadernota. Hoe ziet het college de verdere implementatie voor zich? € 5 ton lijkt veel, maar er moet niet al te veel bureaucratie omheen komen, want dan is het zo op voordat inwoners er iets aan hebben gehad. Wat betreft het samenvoegen van een eigenarendeel en het gebruikersdeel: deze maatregel steunt het CDA aan de basis, maar wij vragen het college wel om samen met de SVHW zeker te stellen, dat eigenaren deze heffing kunnen doorbelasten aan de gebruikers, anders is deze maatregel een grote verschuiving van de belastingdruk van gebruiker naar eigenaar en dat past niet bij een betrouwbare overheid. Onze grootste zorg in deze kaderbrief zit in de toekomst. Ondanks de maatregelen, die we nu nemen, behoorlijk pijnlijke maatregelen, zien we dat het structurele tekort in 2025 nog steeds op € 3,2 mln staat. Bij de verwerking van de meicirculaire wordt dat beeld zelfs nog wat slechter. Het is geen goed rentmeesterschap om zonder echt scherp te hebben hoe dit nu komt deze rekening door te schuiven naar de volgende raad. Wij moeten nu al pijnlijke maatregelen nemen voor € 2,5 mln, maar daarmee is het laaghangend en hooghangend fruit al geplukt. Onze opvolgers zullen draconische maatregelen moeten nemen als je nog eens € 3,2 mln structureel wil besparen. Diverse keren heb ik de technische vragen

rondes geprobeerd om scherp te krijgen wat nu de oorzaak is, maar het bleef vaag. Ik lees echter in de antwoorden op de technische vragen van de heer Azzouzi van de PvdA, waarvoor dank, dat het voor het grootste gedeelte in het meerjaren investeringsplan zit, oftewel het MIP. Dit zijn investeringen in de voorzieningen in onze gemeente, zowel de technisch noodzakelijke investeringen, de vervangingsinvesteringen als de nieuwe investeringen. En in het minder toerekenen van uren overhead aan de grondexploitaties. Dit antwoord baart mij zorgen. Het heeft dus niet te maken met de jeugdzorg en de WMO, maar met specifieke Lansingerlandse investeringen. We zullen in de toekomst minder grondexploitaties hebben om ieder jaar door te belasten om de eenvoudige reden, dat de gemeente geen actief grondbeleid meer voert en er minder nieuwe grondexploitaties bij zullen komen. In veel wijken die destijds vanuit een grondexploitatie zijn opgezet komen vervangingsinvesteringen voor beschoeiingen, wegen en groen, straks allemaal in onze eigen exploitatie. Kortom: we worden een beheergemeente met bijbehorende kosten. Dit zijn dus ook geen eenmalige zaken voor 2025, dit zal doorlopen. De vraag is dan ook: kunnen we nog iets doen om ervoor te zorgen dat onze opvolgers niet hoeven te kiezen voor een OZB-verhoging van honderden euro's per huishouden of een mega bezuiniging? Zijn er investeringen of andere beleidskeuzes, die wij nog kunnen aanpassen, zodat we het tekort van 2025 en latere jaren wat verlagen? Wij vragen aan het college om hier uitgebreid op in te gaan en de mogelijkheden hiervoor aan de raad te presenteren voor de begrotingsbehandeling. Expliciet gaan we het college vragen om uit te zoeken of het instrument van een kapitaaldeckingsreserve voor een deel van deze investeringen waar onder in ieder geval het cultuurhuis Blok B. Hiervoor zal het CDA een motie indienen tijdens de raadsvergadering. Wij maken ons namelijk steeds meer zorgen over de betaalbaarheid van het cultuurhuis op de lange termijn. Dank u wel.

Mevrouw Van Olst, WIJ: In het raadsvoorstel dat voor ligt wordt ons gevraagd het kader voor de meerjarenbegroting vast te stellen. Deze nota of brief is hiermee dus echt een heel belangrijk document, omdat juist hierop de begroting wordt gebaseerd. Het adagium, dat wordt genoemd in deze brief, better safe than sorry, spreekt WIJ zeker aan. Laten we wijs omgaan met onze middelen en de rekening zeker niet doorschuiven naar volgende generaties. Dit adagium gaat in het voorliggende verhaal op voor de korte termijn, maar voor de lange termijn wil ik een ander engels gezegde hanteren, namelijk: penny wise, pound foolish. Want door nu te stoppen met bijvoorbeeld het Nieuwe Wij, wat wij natuurlijk een goede naam vinden, en/of andere re-integratietrajecten bespaar je op de korte termijn inderdaad geld, maar je maakt het voor de mensen, die juist extra hulp kunnen gebruiken, het nog moeilijker en je biedt minder perspectief in de toekomst. Want als deze mensen een baan vinden door het succes van het traject van het Nieuwe Wij, dan hebben we daar als maatschappij op de lange duur allemaal wat aan. Nog een voorbeeld is het afschalen van het groenonderhoud. Wat willen we nu? Willen we mooi, goed onderhouden openbare ruimten? Zeker in tijden van veel thuis recreatie. Of willen we dit nu weer afbreken? Waardoor een ander beeld ontstaat, waar vervolgens weer op moet worden ingehaald, omdat we er toch met zijn allen er weer netjes bij willen zitten. En vooral nu. Kortom: onrust en gedoe en wellicht onnodig. Het lijkt zeer op de korte termijn gericht en het lijkt niet nodig. Sterker nog, het blijkt dus niet nodig n.a.v. de brief die we hebben ontvangen. Inmiddels is helder, dat er nog e.e.a. verwacht wordt vanuit het rijk. Al op 31 mei of 1 juni leerde een snelle berekening dat € 1,3mld te verdelen was en dat het dus voor Lansingerland een aanzienlijk bedrag zou opleveren. Waar vorige week nog geschermd werd met dat we moesten wachten tot er een nieuw kabinet gevormd was, is er nu dus een brief van maar liefst 15 kantjes, waaruit blijkt, dat het allemaal reuze mee valt. Incidenteel geld is er volop, voor met name Horti Science wordt in de kadernota een voorschot genomen op de Eneco-gelden. Ook dit komt te vroeg, want we zijn niet geïnformeerd hierover. Gisteren ontvingen we de brief. Wij kunnen best begrijpen, dat dit een goed idee is voor onze gemeente, maar het lijkt nu allemaal vlugvlug, want de kadernota moet erdoor. Zo ook de brief over de Eneco-gelden met de verhullende titel 'afloop bestuursopdracht herziening'. Het was een hele speurtocht om hem te vinden. Deze brief wordt dus pas in de commissie AB van volgende week behandeld. Nogmaals: te laat dus. Of de kadernota komt te vroeg. Al met al een hele speurtocht door allerlei systemen en brieven heen. De vraag is: kan dit nou niet anders? Dit is een vraag die ieder jaar ter sprake komt en we hebben geprobeerd met een motie daar wat meer duidelijkheid in te krijgen. We zijn inderdaad goed meegenomen en dat kunnen we allemaal heel erg waarderen, maar het eindproduct, de kadernota dus, lijkt te vroeg opgeleverd te zijn. Het is voor ons nog te onduidelijk wat er gaat komen. Daarom overwegen wij sterk om nu dus geen beslissing te nemen over de kadernota. Er zijn teveel onzekerheden in het geheel. Wij zouden er voorstander van zijn om in ieder geval de verwerking van de meicirculaire af te wachten en het besluit over de kadernota op te schuiven naar het moment dat wel duidelijk is hoeveel er onze kant op komt. Dit blijkt dus nu duidelijk te zijn. De vraag aan de wethouder is: komt er nu een nieuwe kadernota? Want dit kan in ieder geval onrust voorkomen en schept het kader veel scherper dan nu het geval is. Dank u wel.

De heer Markus, CU: Nadat er vorig jaar geen kaderbrief of -nota is verschenen vanwege grote onzekerheden, die er toen waren, zijn we nu een jaar verder. Een bijzonder jaar. Wie had ooit gedacht dat een virus de hele wereld zo lang in zijn greep kon houden? Het maakt ons bewust van het feit, dat de

wereld niet maakbaar is en dat niet alles is te sturen in de richting die we willen. Leven in afhankelijkheid is zo makkelijk nog niet. Maar nu een jaar verder ligt er wel een kaderbrief. Een kaderbrief met als titel 'Lansingerland verantwoord vooruit'. Er is een opgave om het tekort van € 2,5mln weg te werken in 2022. Het college wil niet vooruit schuiven en het tekort nu weg werken, zodat een volgend college niet met de problemen wordt opgezadeld. Een uitgangspunt, dat wij prima kunnen onderschrijven. Ook de overige uitgangspunten, die zijn vermeld en aan de basis staan van deze kaderbrief, onderschrijven wij. We complimenteren het college met de gevolgde methodiek van grof naar fijn en voor met name het heldere begrotingsknoppendocument. De heer Ruitenberg gaf het al aan: ook in mijn lange carrière in Lansingerland heb ik zo'n dergelijk document nog nooit gezien. Ik denk dat er zeker een nietje doorheen gaat en in de kast gelegd gaat worden om goed te onthouden voor latere, mogelijke bezuinigingsronden. Een prima proces tot nu toe wat ons betreft. Het college schrijft dat zij het adagium huldigen van better safe than sorry. Mijn voorganger sprak er ook al over. Dat is uiteraard een prachtig adagium. Overigens is het niet echt jip-en-janneke taal, maar dat terzijde. Het omschreef misschien wel het beste het gevoel van ons bij deze kadernota. Het vertrekpunt van het college was € 2,5mln voor 2022. Een onzeker vertrekpunt, want landelijk speelt er van alles en duidelijkheid vanuit de rijksoverheid als het gaat om het gemeentefonds, het compensatiegeld ontbreekt totaal. Gemeenten zitten met de problemen, want alle gemeenten worden geconfronteerd met grote tekorten. Better safe than sorry, zegt het college. Dat herkennen wij. Maar hoe zeker zijn de kaders die wij nu vast stellen? Natuurlijk snappen we goed, dat onzekerheden bij een begrotingsproces horen, maar onzekerheden in tijden waarin er tekorten zijn, is extra gevaarlijk. Zetten we nu geen bezuinigingsproces in gang, terwijl het tekort toch mee blijkt te vallen? Hiermee bedoel ik niet de meicirculaire, want deze lijkt met alle toelichting op zich goed verwerkt te worden. Sterker nog, de meicirculaire laat voor 2022 een plus zien, maar voor de jaren erna een forse min. Ik doel u wel op de extra rijksmiddelen, die worden verstrekt in het kader van de jeugdzorg. Als deze er komen, is er dan nog wel een tekort? Of komen er in de septembercirculaire nog allerlei andere konijnen uit de rijksoverheidhoed? Oftewel: de genoemde kaders, zijn die wel safe? Moeten we niet halverwege 2022 heel vaak sorry zeggen voor de bezuinigingen, die niet nodig bleken te zijn? Of omdat we te weinig hebben bezuinigd. Gaan we hier de rest van de middag en avond in debat over keuzes qua ombuigingen, terwijl deze discussie misschien over een paar maanden achterhaald is? In de presentatie over de kadernota, maar ook in de brief over de meicirculaire komt deze worsteling ook terug als reactie vanuit het college. We zijn ook blij, dat het college aangeeft dat zij eind augustus / begin september ook met elkaar weer in gesprek gaat hoe om te gaan met mogelijk extra gelden of minder gelden. We roepen het college op om ons mee te nemen in dit proces. We snappen dat deze kadernota er nu ligt, want je moet uiteindelijk een kadernota een keer opschrijven met de gegevens, die je nu hebt en die zijn veranderd. Houd ons op de hoogte. Ik vond de gedachte van de heer Van Doorn, om dat te doen bij de actualiteiten uit het college en commissies, maar in de zomervakantie zijn er weinig commissies, dus wellicht moet het op een andere manier, maar houd ons op de hoogte, zodat we ook goed weten wat er aan nieuwe gegevens en nieuwe zaken binnen komt. Zoals de naam al zegt, betreft het een kaderbrief. Zoals aangegeven kunnen we de uitgangspunten van deze kaderbrief van harte ondersteunen. De financiën van alle gemeenten, dus ook die van ons, zijn de komende jaren onzeker en daarbij hoort van onze kant een solide financieel beleid. Als er dan bezuinigd moet worden, dan op beleid en niet op uitvoering. Hetzelfde beleid in stand houden, maar korten op uitvoering vinden wij niet haalbaar. We zijn dan ook blij, dat dit één van de uitgangspunten is die gehanteerd wordt. Maar bij een solide financieel beleid hoort soms ook, dat er pijnlijke maar noodzakelijke keuzes gemaakt moeten worden en daarvoor nemen wij zeker onze verantwoordelijkheid. Als blijkt dat het voorgestelde pakket aan ombuigingen, dat in deze kadernota wordt gepresenteerd, toch doorgevoerd moeten worden, dan kunnen we daarmee instemmen. Vinden wij dit leuk? Zeker niet. De eerste partij die bezuinigingen en lastenverzwaring leuk vindt, moet nog opgericht worden. Een soort PvdB wordt het dan. Wij denken wel, dat dit pakket past bij onze visie op Lansingerland. Met dit pakket kunnen we blijven investeren in Lansingerland. We blijven investeren in nieuwe scholen, schuldhulpverlening, duurzaamheid, maar ook sport en woningbouw. Daarnaast blijft ons fantastische voorzieningenniveau in stand en we blijven investeren in sport- en cultuurverenigingen. Dat maakt ons trots, dat we ook in mindere financiële tijden als gemeente dit nog kunnen doen. Veel gemeenten kunnen ons dat niet nazeggen en daarom moet helaas voor hen wel gekort worden op investeringen of moeten zwembaden of andere voorzieningen gesloten worden. Op een aantal punten nog vragen of zorgen. Allereerst de investering Horti Science, daar is al het e.e.a. over gezegd. Een prachtig initiatief, inhoudelijk zien we daar ook zeker de meerwaarde van in. Met het gevolgde proces hebben wij wel wat moeite. Het is al eerder genoemd: er is nog geen besluit genomen over de Eneco-gelden en daarnaast wordt er al vooruitlopend op een visie geld gereserveerd. Graag een reflectie van het college op het gevolgde proces. Sommige partijen hebben zich al uitgesproken en ik ben benieuwd wat de rest van de raad hiervan vindt. Dan wordt er ook gekeken naar de openingstijden. Het CDA gaf het ook al aan. Op zich prima, dat we naar een lager serviceniveau gaan. Dat doet natuurlijk ook pijn, maar ik denk dat het prima op deze manier werkt. Maar voor juist de mensen, die overdag lastig kunnen, is het heel lastig om spullen in het gemeentehuis op te halen, dus als er nog geruild kan worden, budgetneutraal, tussen een

middag en een avond of een middag en een weekend, lijkt ons dat een prima keuze. Dus wij gaan graag mee in de motie die het CDA daarover in wil dienen. Dan wordt er ook gesproken over het schrappen van het Lansingerlands Initiatief. Op zich hebben we daar geen enkele moeite mee. Wij vinden wel, dat is echt wel een voorwaarde, dat in de nota burgerparticipatie het uitdaagrecht, het vroegere right to challenge, echt goed vorm gegeven gaat worden. Graag een reactie van het college hierop, want het activeren en intensiveren van hetgeen onze inwoners kunnen doen is echt een belangrijk onderdeel hiervan. Er wordt ook gesproken over kostendekkendheid. Niet omdat één van onze fractieleden volgend jaar gaat trouwen, maar even over de leges van de huwelijken. Geen enkele moeite dat dit kostendekkend wordt gemaakt, maar wij vroegen ons af of het ook geldt voor het geregistreerd partnerschap. Dan de ombuiging sociaal domein. Dit zijn zaken waar we uiteraard moeite mee hebben. We zijn in ieder geval blij, dat het sociaal beleid, dat we als Lansingerland hanteren, kan blijven bestaan. Dat we oog houden voor degenen, die echt onze zorg en aandacht hard nodig hebben. Ons inziens zijn de genoemde ombuigingen passend binnen onze visie op een krachtige samenleving en een gezond leven. Natuurlijk zien we liever geen ombuigingen op dit vlak. Wellicht is het ook niet nodig, maar dat horen we in september wel. We willen hier nogmaals benadrukken, dat maatwerk juist als er sprake zou zijn van ombuiging belangrijk blijft. Kijk naar de vraag en de persoon en niet altijd naar de regels. Deze oproep hebben we al vaker gedaan, maar die herhalen we hier nogmaals. Dan wordt er ook gesproken over 'economie terug naar de basis'. Bij een vorige bezuinigingsopgave hebben we op dit vlak ontzettend veel bezuinigd en ook teveel bezuinigd. Ik kan me herinneren, dat we niet eens meer een ambtenaar economie hadden en dat heeft ons best parten gespeeld. Nu hoor ik graag van het college of met de voorgestelde ombuiging en middelen, die er zijn, we nog in staat zijn om als ontwikkelende gemeente nieuwe bedrijven, maar juist ook de bestaande bedrijven, te faciliteren. Blijven we voor hen een aantrekkelijke partner om mee samen te werken? Dan een belangrijk onderwerp: duurzaamheid. Uit de benchmark blijkt dat we als Lansingerland meer dan gemiddeld uitgeven aan duurzaamheid. Nu is een benchmark geen doel op zich, maar het is wel goed om te vernemen, dat ons uitgavenniveau zeker niet onder het gemiddelde zit. Nogmaals, veel of weinig geld, het gaat er uiteindelijk om wat je met het geld gaat doen. Het antwoord van het college is: focus op de grootste impact. Dit door concentreren, normaliseren en toevertrouwen. Prachtige termen allemaal, maar we hebben er wel zorgen over. Duurzaamheid kan wat ons betreft alleen een succes worden als je iedereen, bedrijven en inwoners, op een goede manier meeneemt. Focus op de grootste CO2 uitstoot is op zich logisch, maar we willen niet dat bewoners en andere mensen, die er minder bij betrokken zijn, uit het oog worden verloren. Graag hier een reactie op van het college. Want nogmaals: verduurzamen kan alleen als je iedereen goed meeneemt. Dit zeker in combinatie met het toevertrouwen. Prima om meer over te laten aan bewonersinitiatieven, maar nogmaals, dit kan alleen door iedereen steeds weer te wijzen op het belang van duurzaam leven en iedereen goed mee te nemen. Kortom: als het doorgaat een pijnlijke ombuiging, maar we horen graag hoe de wethouder aankijkt tegen onze zorgen. De lastenverzwaring wordt aangegeven, dat is voor ons absoluut geen no-go. Ik denk dat we hiermee nog binnen de perken blijven en zeker ook de compensatieregeling kan soelaas bieden voor hen die problemen gaan kennen door deze verhoging, mogelijk. Het CDA begon erover, om nu alleen te kijken naar volgend jaar, dat is wel heel kort denkend. We zien in 2024 en 2025 de tekorten fors oplopen. Het is al aangegeven: dat komt met name door ons meerjaren investeringsprogramma. Daar moeten we op ingrijpen nu het nog kan. Als we daar pas over een jaar of over 2 jaar over na gaan denken, dan zit je voor een voldongen feit. Dus de oproep van het CDA om na te denken over goede oplossingen met kapitaallastenreserve en andere zaken, die pakken wij graag op. Wij zijn ook benieuwd hoe andere partijen hier tegenaan kijken, want wij vinden echt, dat dit het moment is om daar waar het kan op in te grijpen. Samenvattend. Het worden nog onzekere maanden richting de begroting. We willen graag actief op de hoogte gehouden worden over de ontwikkelingen. We zijn ook bereid, als het moet, onze verantwoordelijkheid te nemen voor een solide financieel beleid. Maar het belangrijkste is, dat we met elkaar werken aan hetgeen waardevol is voor Lansingerland. Laten we oog hebben voor elkaar, zeker voor degenen, die extra aandacht nodig hebben. Onze blik gericht op een duurzame en mooie toekomst. We wensen het college en het ambtelijk apparaat, alle collega fracties en iedereen die betrokken is bij alles wat er speelt in onze samenleving Gods zegen en veel wijsheid toe. Dank u wel.

Mevrouw Den Heijer, D66: Ja, er is veel te zeggen over deze kadernota en de weg ernaartoe. Tot gisteren toe eigenlijk houdt het ons constant in haar grip. We zijn op zich blij, dat er een kadernota ligt. Vorig jaar hebben we die gemist en dat zette ons als raad ook een beetje op achterstand. We zijn tevreden met het proces, we hebben het vaker gehoord, richting de kadernota. We voelen ons meegenomen. Het is wel een ontzettende bak aan informatie, die toch ook wel heel veel tijd kost om het allemaal goed te begrijpen. Dat laat je weer nadenken over hoe je je rol als raad op deze manier het beste kan invullen, maar dat is een ander vraagstuk eigenlijk. Lastig is natuurlijk dat op het laatste moment dan zoveel essentiële informatie komt. Dat maakt de discussie vandaag wel lastiger, niet gemakkelijker, maar hopelijk komen we toch met elkaar tot goede afwegingen deze middag en avond. Er zijn ook al wat dingen over gezegd, waar we het met elkaar over moeten hebben. Dan de kadernota zelf, daar richt ik

me nu even op. We hebben een paar opmerkingen vooraf voordat ik verder naar de inhoud ga. Wat opvalt, is dat deze kadernota eigenlijk vooral gaat over wat we het komend jaar niet gaan doen en niet zozeer wat we het komende jaar wel zouden willen gaan doen. Het is erg geredeneerd vanuit het geld, dat we dus minder hebben, en daardoor missen we echt die visie. Als fractie van D66 hebben we dat gemist in deze kadernota. Dus we kunnen eigenlijk bijna niet reageren op kaders, maar het wordt meer een discussie over bezuinigingen. Een bezuinigingennota dus. Ik gebruik bewust dit woord, want in de nota wordt gesproken over ombuigingen. Op zich is dat leuk bedacht, maar niet helemaal passend. Bij ombuigingen denk ik dat het geld ergens anders aan wordt besteed, maar dat is niet zo, want het wordt gewoon niet besteed. Wat verder opvalt is ook al vaker genoemd, is dat er veel onzekerheden onder deze kadernota liggen. Hoe gaan we om met de Eneco-middelen, wat is het voorstel voor Horti Science, wat voor ons als een konijn uit de hoge hoed kwam, maar dat kwam ook doordat er heel veel informatie is aangestuurd, waardoor ik het gemist heb, maar het was wel een verrassing. En komt er nog compensatie van het rijk voor de stijgende kosten? We moeten het hiermee doen en ik snap ook het voorgerechtje van de wethouder. Voor andere raadsleden in algemeen bestuur: dat wordt vaker gedaan in deze commissie, dat we een voorgerechtje van de wethouder krijgen, voordat we iets gaan behandelen. Maar het is en blijft schieten op een bewegend doel, als we het hebben over deze kadernota en dat maakt het niet eenvoudig. Dat vooraf. Dan naar de inhoud. Onze reactie en bedenkingen op de kadernota, zoals die voor ligt, willen we doen langs 5 lijnen. (...) Dat de financiën op orde zijn. Wij willen duurzaamheid een plek blijven geven in onze gemeente. We willen een sociaal Lansingerland zijn en blijven. We willen sterker met elkaar uit de coronacrisis komen. En we willen heldere communicatie en participatie met de inwoners. Als we kijken naar het eerste kader, het op orde hebben van de financiën, dan onderschrijven wij de uitgangspunten zoals ze in de kadernota zijn beschreven. Ook wij hebben de wens voor een sluitende begroting op te leveren. Wij zeggen: niet alleen in 2022 sluitend, maar meerjarig sluitend. Wij vinden nog steeds dat verhoging van belastinggeld voor inwoners niet de gemeentelijke melkkoe moet worden, maar het lijkt wel of het college deze weg aan het bewandelen is en blijft bewandelen, bijvoorbeeld door trouwen duurder te maken en invaliden zelfs hun eigen kaart te laten betalen. Misschien kan je bij het eerste voorstel nog iets voorstellen, maar het verhogen van de invalideparkeerplaatsen is voor ons een weg, die we niet willen bewandelen. Dan de verhoging van de OZB, waardoor de lokale lasten weer omhoog gaan. We zitten hier boven het landelijk gemiddelde en dat is niet wenselijk en niet in lijn met wat dit college zich voornam in 2018. We vinden het niet goed, dat je beloften doet en die vervolgens niet waar maakt. Ons tweede kader is duurzaamheid een plek blijven geven. Wij vinden opgaven rond duurzaamheid, denk ik, anders dan het college. De opgave is groot en we staan niet op het punt om dat af te gaan bouwen. Zo is energietransitie niet alleen een technische uitdaging, maar ook sociaal maatschappelijk. De CU zei het al even. Het is niet alleen waar we de grootste CO2 winst gaan halen, het is ook om de mensen mee te nemen. We delen dus niet de mening van het college, die o.a. stelt dat het restproces minder belangrijk is. De betrokkenheid van de inwoners is essentieel voor het draagvlak voor alle maatregelen, die we moeten nemen. Denk aan de windopgave en de opgave voor aardgasvrije wijken. Daar tegenover staan natuurlijk wel incidentele duurzaamheidsinvesteringen, die wij op zich zouden kunnen steunen en zelfs de investering in Stedin, die we al besloten hebben. Ook in het voorstel voor Horti Science zitten ook duurzaamheidscomponenten en het lijkt op zich een mooie ontwikkeling. Echter, wij plaatsen hier wel wat kanttekeningen. Het is voor ons niet helemaal duidelijk wat het inhoud en waarom we het nu naar voren moeten trekken, terwijl we nog niet weten wat we met de rest van de Eneco middelen moeten doen. Wij vragen ons af: is de financiering hiervan met deze omvang op dit moment ook een overheidstaak? Als de businesscase in deze inventieve sector goed is, is er dan niet genoeg private financiering voor handen? Misschien kan de wethouder wat meer over toelichten. Onder duurzaamheid scharen we ook maar even het groen in Lansingerland. We vinden het jammer om de niveaukwaliteit openbare ruimte weer te verlagen, maar het is overkomelijk, denk ik. Maar ik vind wel dat we dan als raad moeten afspreken dat we in de toekomst geen beloftes meer hierover gaan doen. Dit telkens veranderend beleid is niet goed voor het beeld van de gemeentebestuur. En misschien ook zonde van de investeringen, die je dan weer doet. Wat we vervolgens missen in de kadernota is een globale invulling van hoe je omgaat met burgerbetrokkenheid binnen dit domein. Juist hier is bij inwoners veel animo om een bijdrage te leveren. Hier zou toch een kans moeten kunnen liggen om hier een deel van de bezuinigingen echt om te buigen. Ons derde kader is sterker uit de coronacrisis. Wat opvalt, is dat er in de kadernota weinig aandacht is voor coronacrisis gevolgen. Uiteraard is er de € 5ton voor ondersteuning ondernemers en inwoners, dat is zeker goed om te doen, maar ook daarvan is het nog een concept en we zijn benieuwd naar de invulling daarvan. Maar daarnaast is ook nog te noemen het groen en de gezondheid, dat belangrijk is gebleken voor inwoners o.a. door het thuiswerken. Ook denk ik aan de saamhorigheid, die opkwam, zoals Lansingerland Helpt. We zien vanuit het traject toekomstperspectief, dat hier eigenlijk over ging, weinig meer terug in die kaders, behalve dan de Horti Science ontwikkeling. Een vraag aan het college is daarom: waarom zijn er geen andere punten uit dit traject terug gekomen? Kader 4 voor ons is: een sociaal Lansingerland zijn en blijven. Duidelijk wordt dat we de kostenontwikkeling op het sociaal domein niet onder controle hebben. Elk jaar zien we hetzelfde beeld: stijgende kosten en we slagen er

niet in die te beheersen. In deze kadernota wordt dat opgelost met een forse structurele bezuiniging, die geheel in strijd is met de ontwikkeling van de kosten die we zowel nationaal als lokaal zien. Het is een hoge mate van wensdenken en niet realistisch begroten. Er is onvoldoende reden om aan te nemen, dat de genoemde maatregelen gaan leiden tot de bezuinigingen. Een voorbeeld hiervan is de intensieve casusregie. Een toch wel wollige term, die gewoon gaat om bezuinigingen op de kosten. Hierbij wordt een term gebruikt als eerder stoppen met niet effectieve inzet. Hoe reëel is dat bij toenemende problematiek en complexiteit in het sociaal domein. Ons vijfde kader en daarmee ook het laatste kader, dat voor ons belangrijk is: heldere communicatie en participatie. Gaan we als bestuur goed om met onze inwoners? Betrekken we ze voldoende, weten we wat er speelt en benutten we ook de kansen? Dat vinden wij als D66 belangrijke vragen. Bij het aantreden van dit college hadden we grote verwachtingen ten aanzien van burgerparticipatie. Zelfs het raadgevend referendum stond in het programma. Right to challenge, door ontwikkelen van het Lansingerlands initiatief. Ik vraag me af of het voldoende uit de verf is gekomen. Helaas ligt er het voorstel om nu te stoppen met het Lansingerlands Initiatief. Dat vinden wij jammer, maar in de huidige vorm kunnen we ons daar ook wel in vinden. Dit stoppen betekent voor ons echter niet, dat we ons erbij neer moeten leggen. We moeten dit juist door ontwikkelen. Blijven zoeken naar die nieuwe opening voor initiatieven vanuit de inwoners. Als er bezuinigd moet worden, moeten we ook zoeken naar slimme alternatieven, eventueel met behulp vanuit onze inwoners. Denk aan al die initiatieven, die er al zijn. Mensen die afval prikken, Lansingerland Helpt, burgermeetnet, Lansingerstroom, Samen Duurzaam. Hoe spreken we die kracht nu uit in die samenleving? Wat hebben we daarvoor over? Hoe stimuleren en waarderen we die inzet. Deze strategie of de visie hierop missen wij in deze kadernota. Qua dienstverlening, een ander onderwerp, nog even kort het volgende. Openingstijden gemeentehuis, wat meer concreet. Het is al vaker gezegd. Ons voorstel is om de openingstijden aan te passen, maar dan wel meer te kijken naar de wensen van de inwoners. Misschien hoeft het gemeentehuis van onze inwoners echt niet elke dag open, maar liever een avond in de week of in het weekend. Qua dienstverlening het volgende. We zien geen aanwijzing voor enige ambitie op het vlak van digitale dienstverlening in de kadernota. We vragen ons af: is de gemeente helemaal klaar op dit vlak of worden er nog investeringen verwacht? Een laatste korte vraag over de A12 corridor. Daarmee gaan we ook stoppen. Wij vragen ons af of helder is welke consequenties dit heeft voor de samenwerking, voor de relatie of anderszins. Ik sluit af. We snappen dat het college de behandeling van de kadernota wil laten doorgaan ondanks alle onzekerheden. De kadernota, zoals die nu voor ligt, sluit alleen niet meer aan bij de werkelijkheid, die vanuit de brief naar voren komt, die gisteren is ontvangen. Dat zet ons voor een dilemma. Maar zoals die nu voor ligt, denken we dat we het toch met aanpassingen zouden moeten door laten gaan, de behandeling. In mijn bijdrage is duidelijk geworden waar D66 de bedenkingen heeft op dit onderwerp. Dank u wel.

De heer Duk, GL: We zijn raadslid geworden, omdat we het allerbeste willen voor onze gemeente en niet om de gemeente kapot te bezuinigen. De rijksbijdrage die gemeenten krijgen voor de jeugd en de WMO zijn structureel te laag voor de zorg, die onze inwoners echt nodig hebben. Daarom zijn een hoop gemeenten overgegaan tot de groep Raden in Verzet. Ik stel het college voor om samen met ons als raadsleden te kijken hoe we dit initiatief verder kunnen steunen dan enkel de moties en amendementen in de VNG-vergaderingen te steunen. Mogelijk door bijvoorbeeld deze mede te ondertekenen. Is het college hiertoe bereid? De eufemistische ombuigingen genoemde bezuinigingen, die in de kaderbrief staan komen namelijk voor een groot deel over ons heen, niet om de gemeente beter te maken, maar om het tekortkomende geld te kunnen betalen. Laten we dan ook die oorzaak wegnemen door er alles aan te doen, dat gemeenten voldoende geld ontvangen. Voor ik over de inhoud van de kadernota begin, moet mij nog iets van het hart. De meicirculaire kwam dit jaar extreem laat. Dat is bekend. De wethouder gaf aan, dat de brief van gisteren niet eerder kon komen, maar onze buurgemeenten kregen de gevolgen voor hun gemeente een stuk eerder dan onze raad het kreeg. De raad van Zuidplas kreeg die brief zelfs 2 weken geleden al. Wij gisteren. GL begrijpt, dat het veel werk is om deze uitwerkingen te maken, maar vraagt het college om te kijken hoe andere gemeenten dit zo veel sneller kunnen uitvoeren en of we daar onderdelen van over kunnen nemen. Ik ben benieuwd naar de reactie van het college hierop. Dan nog een opmerking over de procedure. Het is gebruikelijk dat de raad bij nieuwe projecten eerst kijkt wat zij wil en dan daar het budget voor vrij maakt. Bij Horti Science lijkt het omgekeerde te gebeuren. Eerst wordt er een budget vrij gemaakt met een paar steekwoorden als onderbouwing, daarna krijgen we een voorstel van het college hoe dat uit te geven. Dit project stond niet in het coalitieakkoord, kost de helft van het geld dat we de komende jaren moeten bezuinigen volgens deze kadernota en wordt nu voorgesteld als een incidentele uitgave, maar zal vermoedelijk een structurele last worden. Ik hoor graag van de wethouder welke garantie we krijgen, dat na de voorgestelde aantal jaren deze kosten niet blijven bestaan. Waarom moet er nu ineens zo stoom op de ketel? Waarvoor deze haast? Vertrouwt het college dit niet aan haar opvolgers toe? Zodat we eerst in economisch zekere tijden kunnen komen, waarin de nieuwe regering meer duidelijkheid kan geven over de rijksbijdragen en de gevolgen van corona duidelijker zijn. De vraag of dit wel een overheidstaak is, is een terechte van mevrouw Den Heijer. Een jaar uitstel zou kunnen betekenen, dat een groot deel van de afbraak, die komt met de

voorgestelde bezuinigingen, niet hoeft plaats te vinden. Het lijkt alsof het college over haar eind heen wil regeren. Ik kan die extra inzet voor de glastuinbouw niet rijmen met het stoppen van de inzet voor de Holland Rail Terminal, waar de glastuinbouw juist heel veel gebruik van zou kunnen maken. Als ik de kaderbrief daar goed over lees, begrijp ik dat het college te weinig inzet ziet bij andere overheden en daarom zelf ook zelf niet meer wil investeren. Betekent dit dat zij verwacht dat dit proces een stille dood sterft? In de ogen van GL is weinig inzet bij andere overheden juist een reden om extra hard aan de overheden te gaan trekken. Mevrouw Van Olst zei het al: de Engelsen hebben het over penny wise, pound foolish. Of zoals onze zuiderburen zeggen: gierigheid bedreigt de wijsheid. Ook bij GL kwam die gedachte boven drijven. In die categorie wil ik een aantal van de voorgestelde bezuinigingen plaatsen. Het college bezuinigt op re-integratie met als gevolg dat mensen langer in de bijstand blijven met de bijbehorende kosten. Het bezuinigt op de groenvoorziening, maar de laatste keer dat zij dat deed werden deze bezuinigingen binnen korte tijd weer terug gedraaid en dat de kosten om het beeldniveau weer voldoende te krijgen hoger waren dan het bedrag dat bezuinigd is. Om deze bezuinigingen kostendekkend te laten zijn, moeten we dat lagere beeldniveau, dat nu voorgesteld wordt, minstens 5 jaar vol houden, kreeg ik op de tafeltjesavond te horen. Ik vraag aan de andere partijen en het college of zij zich daartoe wil committeren. GL wil dat namelijk niet. Initiatieven uit de maatschappij kosten soms geld, dat is duidelijk, maar ze leveren ook vaak veel meer op. Dat geldt zeker voor het Lansingerlands Initiatief. Toch wordt hier geen geld meer voor vrij gemaakt in deze kadernota. GL betreurt dit en zou dit graag anders zien. Ik ben al een tijd aan het woord en het zal u zijn opgevallen, dat is nog niets over duurzaamheid en woningbouw heb gesproken. Over duurzaamheid kan ik kort zijn: je kunt weinig stuk maken als je weinig deed. Ik zal mijn oordeel geven als de hernieuwde duurzaamheid uitvoeringsagenda besproken wordt. Het is goed te lezen dat de energietransitie in de glastuinbouw centraal zal komen te staan. Voor de gemeente is de meest effectieve manier om eisen te stellen aan de exploitatie, maar ik vermoed dat het ook nu bij praten zal blijven. Ik had gehoopt dat het revolverend fonds weer van zich zou laten horen, aangezien het geld, dat daarin wordt gestopt, ook weer terugverdiend wordt en dus de meeste kosteneffectieve manier is voor de gemeente om buiten haar eigen bedrijfsvoering de verduurzaming te steunen. 2020 was voor woningbouw een gedeeld succes. Er werden twee maal zoveel woningen gebouwd als we op grond van de meerjaarlijkse doelstelling hadden mogen verwachten. Toch is het maar een gedeeld succes, want het aantal sociale woningen dat gebouwd is, was maar de helft van wat we hadden mogen verwachten. Als je naar het percentage van het totaal aantal gebouwde woningen kijkt, is dus maar een kwart van de benodigde sociale woningen gebouwd. Dat moet echt in de komende jaren anders. Als dat niet door de markt opgepakt wordt of wel gebouwd wordt, maar vervolgens niet wordt verhuurd, moet Lansingerland mogelijk daarin een voorbeeld nemen aan Rijswijk, waar de gemeente zelf woningen is gaan bouwen. Bleiswijk vergrijst. Dat is bekend. Een vergrijzende kern heeft behoefte aan een meer toegankelijke overheid. Sluiting van het servicepunt hier zal over een aantal jaar terug gedraaid moeten worden. Ik kan het niet aan mijn slecht ter been zijnde buurvrouw uitleggen als zij in de toekomst een half uur in de bus moet zitten om vervolgens vanaf de HSL naar het gemeentehuis te moeten lopen, want dat is op dit moment de snelste manier om met het OV bij het gemeentehuis te komen vanuit Bleiswijk. Natuurlijk is er de 3B-bus, maar de kosten daarvan worden uiteindelijk ook door de samenleving gedragen. Ik sluit het kopje dienstverlening af met de gelukwensen aan het toekomstige echtpaar vanuit de CU-fractie, maar vragen op dit punt zijn begrijpelijk. De heer Machielse zei het al: we kunnen zien dat de VVD in het college zit met deze bezuinigingen op het sociaal domein. De besparingen, die voorgesteld worden, op het gebied van jeugdhulp zijn wat GL betreft besparingen die niet hand-in-hand gaan met de menselijke maat. Minder jeugdhulp inzetten voor strategisch contractmanagement klinkt heel mooi, maar is in feite de regel voor de mensen stellen. De regel voor de mens stellen. De vrees bestaat dat we niet gaan kijken wat het kwetsbare kind nodig heeft, maar dat we gaan beoordelen of de zorgvraag wel past binnen het aanbod dat we strategisch aangekocht hebben. Daarbij kloppen de bedragen in de tabel niet met de tekst. In 2022 is een bezuiniging van € 145.000 ingeboekt, maar lezen we de tekst, dan is de netto besparing slechts € 95.000. In 2023 en verder is het een nog groter gegoochel met cijfers. Volgens de tabel hebben we ook daar een besparing van € 245.000, echter, deze is maar € 195.000 netto en in 2024 is het een blijvende besparing van € 295.000 in plaats van € 345.000. Het is maar net wat je wilt lezen en er is geen investering meer nodig, toch zien we in 2025 een besparing van € 345.000. Hoe is deze dan te verantwoorden? Dat de casusregie geïntensiveerd gaat worden, dat juichen we toe. Te vaak zien we nu dat complexe zorg ondoelmatig wordt ingezet. Dit eerder onderkennen en bijsturen daar waar nodig achten we prima. Dan, ik had het eerder al gememoreerd: is het wel nodig om te besparen op dit beleidsveld? Alle seinen schijnen erop te duiden, dat de rijksoverheid meer gaat bijdragen. Wat nu eenmalig is, lijkt structureel te gaan worden. En regeren is vooruit zien, maar het lijkt erop, dat door deze bezuinigingen zo in te boeken de gemeente Lansingerland onnodig het beste paard van stal wenst te zijn. Dat zien we ook bij de maatvoering WMO en jeugdhulp. Ook daar zien we dat door indicering er minder hulp toegekend gaat worden. De fractie van GL vreest dan ook, dat ook hier het paard voor de wagen gespannen gaat worden. Tijdelijk minder hulp bieden kan ertoe leiden dat er op een later moment weer meer inzet geboden moet gaan worden. De kosten gaan ook hier voor de baten uit. Dan de zin: we stoppen boven een bepaalde inkomensgrens

met het vergoeden van informele PGB's. Dit is wel heel vaag opgeschreven. Wat is die grens. De voorzitter: U bent aan de ruim 11,5 minuten. De heer Duk: Ik ga afronden. Ik moet dan even door scrollen. Ik sluit af. Een hoop van de bezuinigingen leveren op de lange termijn meer kosten op dan dat ze nu besparen. Ze zijn bovendien waarschijnlijk niet nodig, aangezien mag worden verwacht dat het rijk haar bijdrage zal bijstellen naar een kostendekkend tarief. Daarom wil GL voorstellen een jaar te wachten met de investeringen in Horti Science en met dat geld de bezuinigingen, die op lange termijn meer kosten dan ze uiteindelijk opleveren, met een jaar te vertragen. In het jaar (....) de Horti Science ordentelijk doorlopen en kan de kiezer er ook haar mening over geven. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Laat ik allereerst beginnen met mijn waardering uitspreken voor de aanpak van het college bij het tot stand komen van deze kadernota. We zijn vanaf het begin als raad goed meegenomen in het denkproces op weg naar deze kadernota en dat begon al in maart 2021, toen we de presentatie kregen van het proces en van de benchmarks. En in mei 2021 kregen we de analyse van de begrotingsknoppen, waar aan gedraaid kon worden om de meerjarenbegroting structureel sluitend te maken. Er was de traditionele tafeltjesavond, weliswaar digitaal dus minder gezellig, maar wel heel informatief en we konden elkaar goed horen. Dat was een mooie afsluiting van het proces van de beeldvorming. En de belangrijke informatie over de gevolgen van de meicirculaire is weliswaar laat gekomen, gisterenavond, maar het was wel de kers op de kadernota-taart wat ons betreft. Dus dank aan het college voor hun transparante en mededeelzame aanpak hierbij. De primaire vraag, die voor ligt volgens mijn fractie is: is de kadernota in zijn geheel al besluitrijp? Onze fractie vraagt zich af, en dat horen we ook bij een aantal andere fracties: wat moeten we nu precies aan met de kadernota 2022? De inzet is om de gemeentebegroting voor de periode 2022-2026 structureel sluitend te krijgen. Bij het opstellen van de kadernota in april had het college een groot probleem. Het saldo van de uitgaven en de inkomsten is voor 2022 € 2,5mln negatief en het college stelt voor om het jaar 2022 structureel sluitend te krijgen met een aantal ombuigingen, maar bij het opstellen van die kadernota was er een groot aantal financiële onzekerheden aan vooral de inkomstenkant. Dat ga ik toch nog heel even kort samenvatten. De financiële gevolgen van de meicirculaire, waarover het college afgelopen dinsdag de raad informeerde, zijn van groot belang. Daar is nu dus wel meer helderheid over. Het blijkt dat voor 2022 en 2023 een vrijwel sluitende begroting te zien is. Een klein overschot van € 328.000 in 2022. Ook nog een klein tekort in 2023, maar oplopende grote tekorten zelfs oplopend tot € 3,7mln in 2025. Wat nog niet helder is, is of er extra rijksbijdrage vanwege het tekort bij de uitvoering van de jeugdzorg structureel in de kadernota 2022 mag worden opgenomen. Er is landelijk € 1,3mld als aanvullende incidentele bijdrage beschikbaar. Mijn fractiegenoot Azzouzi vertelde tijdens de beeldvormende bijeenkomst van de raad, dat de provincie Utrecht deze extra middelen voor de jeugdzorg wel beschouwt als een structureel dekkingsmiddel voor de jaarschijf 2022. De meicirculaire zegt dat voor Lansingerland in 2021 € 1,3mln incidenteel beschikbaar is, maar er moet nog uitsluitsel komen uit overleg van de provincie en het ministerie van BZK of dat geld nou echt structureel als dekkingsmiddel gebruikt kan worden. En wanneer dat extra geld voor de jeugdzorg inderdaad aan budgetten van de gemeente wordt toegevoegd, dan weten we dus niet hoe het precies verdeeld wordt. Gaat het om die € 1,3mln of wordt er gekeken naar de concrete tekorten, die de gemeenten hebben? Dat kan voor Lansingerland weldegelijk een verschil maken. Wat we interessant vonden om te lezen gisteren in de brief over de meicirculaire is dat de ontwikkeling rondom het BTW compensatiefonds BCF. Tot nu toe raamde het college deze inkomsten als incidenteel. De PvdA-fractie heeft vorig jaar al aangegeven, dat dit niet juist is. De meicirculaire geeft aan, dat onze visie correct was. Het gaat jaarlijks om ruim € 5ton, maar het college heeft voorzichtigheidshalve maar € 260.000 als structurele inkomsten willen opnemen. Het is de PvdA-fractie niet duidelijk waarom het college daarvoor kiest. Kan de wethouder dat toelichten? Waarom maar deels die BCF opgenomen? Kortom, het speelveld van de kadernota laat nog veel onzekerheden zien. Voor de jaren na 2023 lopen de tekorten fiks op. We weten niet hoe structureel extra inkomsten van de jeugdzorg eruit gaan zien. Dat geldt ook voor de bijdrage uit het gemeentefonds. Het college zegt in de brief van de meicirculaire, dat ze uitzielt naar de wensen en bedenkingen van de raad bij de behandeling van de kadernota. En het college zegt: eind augustus / begin september kunnen we een nieuwe integrale afweging maken. Hoe staat onze fractie hier nu in? Op zich, een integrale afweging maken in september, dat klinkt goed, maar onze fractie is tot de conclusie gekomen op basis van alle informatie die we nu hebben, dat deze kadernota nog niet besluitrijp is in zijn geheel. Daar kom ik dadelijk op terug. Ik zeg met nadruk 'in zijn geheel'. Zolang er geen zekerheid is over de hoogte van de extra rijksbijdrage voor de jeugdzorg, herijking van het gemeentefonds en er ook geen uitsluitsel is over de vraag of deze rijksbijdrage structureel in de meerjarenbegroting kan worden opgenomen. Het college zegt prudent om te willen gaan met het opnemen van inkomsten vanuit het rijk, maar de PvdA wil juist, dat we als gemeenteraad prudent omgaan met bezuinigingen en de bijbehorende effecten voor onze inwoners. Het totale pakket aan ombuigingen van € 2,5mln is weliswaar relatief klein, als je kijkt naar de hele gemeentelijke begroting, maar er zit wel € 1,4mln bezuinigingen over de verschillende beleidsdomeinen bij. Voor de PvdA-fractie is het bijzonder problematisch, dat die bezuinigingen hard ingrijpen in het voorzieningenpakket, zoals verlagen van de beeldkwaliteit groen en onderhoud, het deels schrappen van re-integratieactiviteiten,

verlagen van gemeentelijke dienstverlening, minder inzet voor de jeugdhulp, minder instroom bij bepaalde maatwerkvoorzieningen, waaronder ook de jeugdhulp door aanpassingen in indicaties, dus aan de poort strenger ingrijpen. Wij zijn zeer bezorgd, dat dit effecten zal hebben op de mensen, die juist die zorg zo hard nodig hebben. hetzelfde geldt ook voor het stoppen met de pilot het Nieuwe Wij. Daar zijn wij niet voor, want wij vinden net als vorig jaar deze bezuinigingen een rekening presenteren aan de meest kwetsbaren. Het is niet goed om als gemeentebestuur dergelijke bezuinigingsvoorstellen nu te communiceren aan de gemeenschap, maar dat hoeft wat ons betreft dus niet. Dan kom ik nu aan het belangrijkste onderdeel van mijn betoog, dus ik hoop, dat u er nog vol aandacht bent. Wat de PvdA wil voorstellen: we willen een amendement indienen om het raadsvoorstel bij te stellen aan de hand van het pleidooi dat ik zojuist heb gehouden. Het ligt namelijk voor de hand om de uitgangspunten, dus alles behalve de ombuigingsvoorstellen voor 2022 van de kadernota wel vast te stellen, maar de besluitvorming over de bezuinigingsvoorstellen en de verhoging van de OZB, dus de ombuigingen te verdagen naar november 2021 bij de behandeling van de begroting 2022 in de verwachting, dat er dan meer zekerheid zal zijn over al die onzekerheden, die ik zojuist geschetst heb. Als we dit proces volgen, dus nu de uitgangspunten vast stellen maar niet die ombuigingsvoorstellen vast stellen, dan kunnen we voor 15 november een nette, sluitende begroting bij de provincie leggen inclusief een eerste begrotingswijziging. De provincie eist nu helemaal geen kadernota van ons. De uitgangspunten kunnen we vast stellen en die gaan over belangrijke zaken zoals woningbouw, de broodnodige investeringen in infrastructuur en bijvoorbeeld investeringen voor sportaccommodaties, waar we allemaal zo erg aan hechten. We horen heel graag hoe de andere fracties denken over dit voorstel. Mogelijk is bij het amendement, dat ik net heb uitgelegd, ook nog een motie nodig om het college opdracht te geven om tegen die tijd met een prioriteitenlijst te komen bij de programmabegroting 2022 om de eventuele resterende tekorten voor de latere jaren 2023/24/25 te dekken. Als het college dat doet wordt het nieuwe college en de nieuwe raad niet belast met moeilijke keuzes, sorry, de huidige raad maar ook de nieuwe raad niet belast met het maken van moeilijke keuzes. Dan geeft het college zelf in november de prioriteiten aan. Wat denken de fracties van een dergelijke motie naast het amendement? Tot slot, ik ga afronden. Ik kan u zeggen: de PvdA-fractie is een voorstander van de kapitaalinjectie in Stedin via de Eneco-gelden. Dat gaat jaarlijks om een opbrengst van € 400.000 structureel. En wij juichen een nog hogere kapitaalinjectie ook zeker toe. Wij geven ook steun aan de gemeentelijke impuls in het Horti Science project € 1,2mln per jaar voor de periode 2022-2024. Onze gemeente kan zo bijdragen aan de belangrijke innovatie in de tuinbouwsector, een voor onze regio belangrijke clustervorming als het gaat om samenwerking tussen kennisinstituten, bedrijven en overheden. Dat sluit direct aan bij de clustervorming die al plaats vindt bij de Rotterdamse Mainport en Rotterdam The Hague Innovation Airport. Daarmee wilde ik afronden. Dank u wel.

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind van de eerste termijn van de zijde van de commissie. De commissie is 1 uur en 19 minuten aan het woord geweest, net op tijd. Ik vind dat u dat heel goed gedaan heeft. Kort en krachtig bent u geweest. We gaan een half uur schorsen, een dinerpauze. Ondertussen kan het college de beantwoording van de eerste termijn voorbereiden. College: houd in het hoofd, die 1 uur en 18 minuten, die de commissie heeft gebruikt. Ik denk toch dat u ook zoiets nodig heeft in de beantwoording. Ik schors de vergadering voor 30 minuten. We komen bij elkaar weer om 19.05 uur. Ik schors de vergadering.

Schorsing

De voorzitter: Goedenavond, ik heropen de commissievergadering over de kadernota 2022. Ik ga het woord geven aan wethouder Van den Beukel.

Beantwoording college

Wethouder Van den Beukel: Ik hoop dat ik te verstaan ben. Ik zit boven u, maar we doen het even digitaal. Heel veel dank aan alle woordvoerders voor hun inbreng op dit belangrijke stuk voor ons als gemeente, maar ook voor ons als college. Dank ook voor de waardering, die ik heb gehoord bij velen van u voor het proces, met een enkel aandachtspunt, daar kom ik zo op, een reflectie bijvoorbeeld op Horti Science. Met een enkel aandachtspunt, veel waardering heb ik gehoord voor de transparantie en voor de mate waarin u betrokken bent. Die lijn zetten we heel graag voort, vandaag maar ook richting de begroting, want dat is wat het college betreft de manier om het te doen, de manier om de opgaven waarvoor we staan te lijf te gaan, door het samen te doen in alle transparantie naar u, maar zeker ook via u naar de inwoners, want dat is waar het om gaat, ook zij moeten kunnen meekrijgen en meemaken, in simpele bewoordingen, wat we in dit huis doen en welke keuzes we maken en waarom we die maken. Ik heb een aantal blokjes, die ik zal proberen langs te lopen en vervolgens zijn er specifieke vragen op de inhoud, waar de collega's nog beter voor uitgerust zijn, toegerust zijn, om die te beantwoorden, dus na mij zou ik graag een beetje ruimte willen bepleiten voor mijn collega's. Ik zou willen beginnen met het

beantwoorden van de vragen, die echt zien op het proces en de vraag of we eigenlijk nu wel toe zijn aan een kadernota. Dat is, wat het college betreft, toch heel eenvoudig in alle complexiteit, die er ook is. Er is een visie van ons bestuur, van u als raad, op de P&C cyclus, de planning en control cyclus. In die cyclus heeft de kadernota een plek. In die cyclus is dit ook uw moment om kaders mee te geven voor de begroting. Ik zou u dus ook echt willen ontraden om dit moment niet te benutten, omdat er onzekerheid is. Ik geef op een briefje, dat die onzekerheid er over een maand is, over 2 maanden ook en over 3 maanden ook. Dus als u nu niet het moment benut als raad, omdat u zegt dat het nog niet rijp is, dan zou het volgende moment zijn bij de begroting. Dan is het ten eerste niet in lijn met de P&C afspraken, die we ooit met elkaar hebben gemaakt, maar ook mist u dan een moment van beïnvloeding. Dus ik hoop, dat de meeste fracties daar wel positief naar kijken en ondanks de onzekerheden nu wel spreken over deze kadernota. Een algemene opmerking wil ik graag maken over onze verhouding tot het rijk. De fractie van L3B o.a. benoemde heel specifiek: hoe ga je nou om als gemeente met art.108 van de gemeentewet, waarin staat dat bepaalde taken gewoon goed gefinancierd moeten worden door het rijk. Ben je wel voldoende activistisch, ga je de barricade op als gemeente, dat verdienen wij als inwoners, dat verdienen wij als raad, dat het college voor ons de barricades op gaat. Bijvoorbeeld werd er gerefereerd aan de motie van Raden in Verzet, die onlangs werd geagendeerd bij de VNG. Ja, welzeker, is dat een motie. Niet alleen omdat die komt van een collega uit Zoetermeer en buurgemeenten, maar ook inhoudelijk deugt die, waar we ons volledig achter scharen. Dus die barricades, maakt u zich geen zorgen, via alle kanalen die er zijn, niet alleen via de VNG, maar ook via andere kanalen, zoals jeugdoverleggen, waar collega Van Tatenhove veelvuldig aan zit, zijn we voortdurend op de bres voor Lansingerland. Wil dat zeggen, dat het altijd effect sorteert? Nee. Voor een deel is het symbolisch, want we weten dat de VNG ook een naam heeft in Den Haag: de vereniging nooit genoeg. Die grappen zijn niet van de lucht onder Kamerleden. Wat dat betreft, de impact ervan moet je niet onderschatten, maar ook niet overschatten, maar we gaan zeker mee in die strijd met andere gemeenten om te zorgen voor een passende bekostiging van onze taken. Of het nu gaat om jeugd of om klimaatbeleid, overal moet gewoon boter bij de vis worden geleverd. Dat is nu niet overal het geval en dat is een deel van de uitdaging waar we voor staan. Verder over het proces. Ik zei al: naar voren toe willen we graag deze lijn vast houden. De suggestie van de heer Van Doorn was om gewoon bij de actualiteiten uit het college in de commissie mondeling toelichting te geven op waar we nu staan in aanvulling op brieven, want er komen al vrij veel brieven, mevrouw Den Heijer refereerde daar aan. Prima voorstel, wat mij betreft AB specifiek, maar misschien bij andere commissies ook, kunnen we dat heel graag oppakken. Als we het zouden vergeten, dan bent u er bij om ons erop te bevragen, want het is zeker zo: elke keer als we elkaar spreken is er nieuws, omdat zaken nu eenmaal in beweging zijn. Ook onder het kopje 'algemeen' de belastingen. Specifiek ging het bij de heer Van Doorn over forenzenbelasting. Dat staat nu voor nul in de boeken en tegelijk weten we wel, dat er forenzen zijn, arbeidsmigranten, en dat we het eigenlijk ook passend vinden, principieel, als college om ook van hen een bijdrage te vragen voor de instandhouding van onze voorzieningen. Een specifieke vraag was: heeft het college iets nodig om die forenzenbelasting goed uit te zoeken en om te bezien of de baten opwegen tegen de kosten? Tijd hebben we nodig en die tijd is er ook. Bijvoorbeeld 7 juli a.s. om iets specifiek te noemen is er een ambtelijke afspraak met onze belatingclub, de SVHW, om te spreken over de mogelijkheden en onmogelijkheden. Zeker wordt dan ook gekeken naar voorbeelden elders in het land, zoals in Bladel, door u genoemd. Ook nog een beetje op het vlak van het proces, maar ook een klein beetje naar de inhoud, werd er gevraagd door o.a. de heer Markus om een reflectie op het proces Horti Science investering. Reflecteren is goed en ook passend op deze avond, we hebben nu een beetje tijd ingeruimd daarvoor, ik zal zeker niet over de 1 uur 18 heen willen gaan, maar een beetje tijd voor reflectie is wel passend. We hebben als bestuur met u als raad al een hele poos geleden vast gesteld: Horti Science is ons kenmerk als gemeente, o.a. in februari als het gaat om de positionering. Dan is op een gegeven moment de vraag: wat gaat voor? Ga je eerst heel veel projecten formuleren, ambities, uitdagingen analyseren en dan volgend jaar in 2022 een budgetaanvraag doen? Kan dat überhaupt? Heb je nu de mensen om die analyse te doen, die agenda op te stellen et cetera? Of zeg je: we zitten nu in het proces van de kadernota, het gaat over kaders stellen, we zien nu dat we voor 2022, dat is nog een heel aantal maanden vanaf nu, dat we een heel aantal opgaven zullen hebben uitgewerkt, die mensen en middelen vragen. Is het dan niet passend om nu de raad daarin mee te nemen, dat je verwacht dat je daar een budgettaire noodzaak ziet. Dat was het dilemma waar we voor stonden en voor allebei is er iets te zeggen. Om te zeggen: hold your horses, nog even niets benoemen op dat vlak. Of zeggen: maximaal € 1,2mln per jaar, zien we dat onze ambitie zo hoog is en onze middelen nu daar. Dat dilemma hebben we geprobeerd als volgt op te lossen als college, door te zeggen: wat we nu weten duiden we, maar in september stellen we in het college de Horti Science visie vast en die presenteren we vervolgens aan u. Voorafgaand in juli komt er nog een beeldvorming en daarin zit uitgewerkt, zoals te doen gebruikelijk bij diverse nota's en visies die we maken op allerlei terreinen, zoals te doen gebruikelijk is daarin heel specifiek gemaakt: die aansluiting onderwijs / arbeidsmarkt, dat is een vraagstuk van ondernemers, maar ook van Lansingerlanders, om die aansluiting te verbeteren, want er is te weinig instroom van talenten in die sector. Dit is nou precies die rol van de overheid. We zijn geen school, we gaan ook geen nieuwe MBO-school betalen, maar in de vorm van die verbinding

hebben wij een contactpersoon nodig, om maar een dwarsstraat te noemen, of hebben wij iets planologisch mogelijk te maken. Op dat moment kun je dat specifiek benoemen in die uitvoeringsagenda. Als we al die elementen optellen, dan zien we nu voor ons, dat we daar langjarig geld voor nodig hebben. Kunnen we dan de garantie geven, vraagt de heer Duk, dat het niet structureel wordt? Dat is de verwachting, ja. Ik kan geen garanties afgeven voor mijn opvolgers in 2026. Ik denk dat u daar ook niet om vraagt, maar dat kan ik dus ook niet geven. Nee, het is zoals wij het zien een kwestie van nu boter bij de vis naar al onze partners, of het nou bedrijven zijn of de WUR of de metropoolregio, wij stellen: wij zijn Home of Horti Science, we hebben hier wereldmarktleiders. De Chinese minister van landbouw komt hier op bezoek en niet in Rotterdam. Niet omdat hij Rotterdam niet leuk vindt, maar omdat hij Lansingerland nog mooier vindt in het vraagstuk van het voeden van de wereld. De Amerikaanse minister van landbouw idem. Op zich doet dat er nog niet zoveel toe, maar die mensen die hier elke dag aan het werk zijn, die 8.500 werknemers, die willen bediend worden. Die verdienen het om bediend te worden door een gemeente die present is. Dus als die tuinder tegen mij zegt: in de gemeente Westland zie ik dat ze net even wat scherper zijn in dit dan hier in Lansingerland en ik moet antwoorden: sorry, dat heeft te maken met een beperkte ambtelijke capaciteit, dan is dat niet het signaal dat we willen afgeven. Dan ben je nog niet de Home of Horti Science, die je eigenlijk pretendeert te zijn. Dat betekent wel, dat je rolvast moet blijven. Als wij alle rollen zouden willen gaan overnemen van onderwijsinstellingen of van bedrijven, dan zou ik met een claim naar u komen van niet € 1,2mln maar van € 50mln. Elk jaar wordt er heel veel privaat geld geïnvesteerd en ook geld geïnvesteerd door onderwijsinstellingen. Of het nou Lentis is of Melanchton Business school of de WUR of Delphi, in onderwijs, investeringen in bedrijven, vandaag is nog een nieuwe start-up overgenomen door Koppert, zag ik, op het gebied van kunstmatige intelligentie, dat is allemaal van hen, niet van ons. Maar als overheid moet je wel present zijn. Het gaat om de basistaken van de overheid, het gaat gewoon om handhavers, het gaat gewoon om een contactpersoon bij onderwijsinstellingen, die vraagt: kan ik een plekje krijgen om te landen, ik zit er over te denken om hier een nieuwe MBO-instelling te vestigen op het vlak van de Greenport. Gewoon daar present zijn, die handen leveren. Dat is wat vereist is. Die ambitie willen wij leveren en leveren kost geld. In het proces zijn juli en september belangrijke momenten om u het comfort te geven, dat het geld goed besteed wordt en vervolgens voor 2022 en verder zullen we daarover blijven rapporteren. Dat verdient u en dat past ook bij een investering van deze omvang. Een paar andere onderwerpen, die genoemd zijn en die een beetje in mijn straatje vallen. Dat zijn o.a. de onderwerpen, die gaan over duurzaamheid. De heer Duk had wat scherpe opmerkingen daarover. En tegelijkertijd werd het ook genuanceerd door de heer Markus, die zei: we doen hele goede dingen, alleen de vraag is wel of die goede dingen ook zichtbare dingen zijn. Zeker moet je werken aan grote klappers in termen van CO2, maar het is ook een maatschappelijke beweging en om die maatschappelijke beweging te voeden en ook te ondersteunen, moet je soms misschien dingen doen, die op een excell sheet niet zo verstandig lijken, maar die toch heel veel spin-off hebben, heel veel betekenis hebben. Ik zeg tegen de heer Markus en ook de andere mensen, die hierop gewezen hebben, dat in de herijking van onze uitvoeringsagenda duurzaamheid, we zijn 2 jaar op streek, dit zou een moment zijn waarop we herijken, dat we ook die bezuinigingsopgave een plek geven en dat we willen ingaan op: hoe dan? Hoe zorgen we ervoor dat we enerzijds inderdaad ons inspannen op die vlakken waar het van ons mag worden verwacht? Let wel, als we alleen maar zouden investeren en zouden uitgaan van de zichtbare dingen, dan verwaarloos ik eigenlijk een primaire verantwoordelijkheid als gemeente om ook die hele grote CO2 uitstoters, waaronder de glastuinbouw, te helpen die transitie te maken. Ik dank dat u het ook niet van ons vraagt om daarvan af te zien, maar ik zet het toch even scherp neer: dat is nou eenmaal onze verantwoordelijkheid als goed bestuur. Tegelijkertijd wil ik in die nota heel duidelijk maken, dat inderdaad wij ons gezegend mogen weten als gemeente met een burgermeetnet. Gewoon vrijwilligers, een docent aan het Melanchton, die in zijn avonden zit te knutselen met luchtkwaliteitskastje. Knutselen is oneerbiedig, die gewoon bezig is met meten van de luchtkwaliteit op een heel goede manier, zodanig, dat zelfs het RIVM daarvan gebruik maakt. Zoals hij zijn er heel velen. Al die maatschappelijke organisaties verdienen het om bij ons een ingang te hebben als gemeente, voortdurend in gesprek te zijn met ons en elkaar de weg gewezen te krijgen. Bijvoorbeeld bij de behandeling van die klimaatadaptatiestrategie heb ik u bewust toegezegd, ik denk dat het bij andere projecten ook zo hoort, heel bewust om die strategie te bespreken met die maatschappelijke partners. Die maatschappelijke partners, voor een belangrijk deel, doen daar heel concrete tastbare dingen mee. Laat ik even de dwarsstraat van het groen inslaan. We hebben recent laten tellen hoeveel projecten van zelfbeheer er zijn. Zelfbeheer kun je aanvragen bij de gemeente, voor wie mee luistert: kijk daar eens naar op de website van de gemeente. Als je een klein stukje groen voor je deur hebt en je denkt: daar zou ik een leuk moestuintje van kunnen maken, voor mij en voor de buurt en ik doe het op een manier die zorgt voor steeds openbare toegankelijkheid, dan heeft de gemeente daar een voorziening voor. Er zijn al meer dan 120 van dat soort initiatieven in Lansingerland van zelfbeheer. Heel concreet, heel tastbaar, van mensen die aan de slag zijn met groen. Ik weet, als je ze spreekt, dat Lansingerland Samen Duurzaam daar nog veel meer brood in ziet bijvoorbeeld. Die mensen blijven bij ons een entree hebben en die blijven we bedienen. Dat past ook bij het voeden en ondersteunen van die maatschappelijke

beweging. Zo ook met Nieuw Lansinger Stroom en al die andere waardevolle maatschappelijke organisaties, die er zijn. Over duurzaamheid kan ik lang praten, maar ik ben wel gemaand om het een beetje beperkt te houden, dus ik ga toch over naar wat andere thema's. Eén zo'n thema is: er zijn gemeenten die sneller een brief n.a.v. de meicirculaire naar de raad sturen. De gemeente Zuidplas. Nou, de gemeente Zuidplas is een mooie gemeente, een buurgemeente, die ik in alle opzichten waardeer, maar ik benijd hen niet op hun financiële positie, meneer Duk. We kunnen ongetwijfeld dingen leren, maar van sommige dingen wil ik graag niet leren. Snelheid is geboden, dat proberen we ook zeker hoog in het vaandel te voeren. Tegelijkertijd wil ik u erop wijzen, ook mevrouw Den Heijer zei er iets over: we hebben u deze maand jaarstukken geleverd, we hebben u een kadernota geleverd, we hebben u begrotingsknoppen geleverd, we hebben u een zomerrapportage geleverd en een brief over de meicirculaire. U kunt ons gerust nog het budget verhogen met een half miljoen voor financiële ondersteuning, dat kan, dat kunnen we ophalen bij de burger, dan krijgt u de stukken nog uitgebreider en nog sneller en misschien zelfs met een filmpje erbij, maar dit is waar we momenteel toe in staat zijn en volgens mij is het ook wel passend en voldoende. Een ander thema, laat ik terug gaan naar de inbreng van L3B, de gehandicaptenparkeerkaart, daar gaat een collega op in, de buitenruimte idem. Even zien wat de fractie van het CDA heeft ingebracht: het onderwerp van de € 500.000, die we beschikbaar hebben als college voor ondernemers, die het moeilijk hebben, met de nadruk op: die het moeilijk hebben. Want er zijn er ook heel vele die het ook goed gaat. Vanavond nog een ondernemer van een branchevereniging, die zei: het beeld in Lansingerland is eigenlijk net zoals het landelijke beeld, met sommige gaat het crescendo, als je in de bouw zit, dan gaat het heel goed met je, maar als je in de horeca zit of delen van de horeca, dan gaat het een stuk minder met je. Dus voor ondernemers die in de knel zitten en misschien ook voor inwoners, die misschien net niet bediend worden door de landelijke regelingen hebben we een forse pot geld beschikbaar. Hoe gaat dat nu, vroeg de heer Ruitenbergh. Dat zou een vorm kunnen aannemen van een subsidieregeling. Momenteel wordt verkend, de details worden gepresenteerd bij de begroting, hoe die regeling eruit zou kunnen zien en hoe we ervoor zorgen, dat die echt wel complementair is. Niet te ingewikkeld. Het gaat deze dagen o.a. over de TONK regeling, we maken het niet te ingewikkeld, daar zal collega Arends iets over zeggen, het moet niet te ingewikkeld zijn, maar we moeten er natuurlijk wel voor zorgen, dat het complementair is aan wat er al is. Het heeft geen zin om geld te brengen naar ondernemers die het eigenlijk al niet meer nodig hebben. Dan krijgen we toestanden, die onlangs in de landelijke media zijn geweest van de booking.coms. Dat is iets wat u wel wilt voorkomen. Dus zodra ik de contouren daarvan beschikbaar heb, zal ik die u doen toekomen, in elk geval bij de begroting. Even bij de heer Ruitenbergh blijvend. Hij heeft zijn zorgen geuit over het langjarig beeld en die zorg deelt het college ook. Dat is ook de reden dat we hebben gezegd: voor 2022 maken we die begroting sluitend, maar we sluiten onze ogen niet voor de problemen in het volgende jaar. Sterker, in de inleiding bij de kadernota staat het ook: daar zijn we voortdurend mee bezig. We zijn er nu al mee aan de slag om die problemen te lijf te gaan. Het goede nieuws is: de bezuinigingen of ombuigingen, waarover we spreken, hebben natuurlijk wel een langjarig effect, dus die tikken ook door in 2023/24/25, maar ze lossen niet het hele probleem op. Het zou kunnen zijn, diversen van u hebben dat geuit, dat de problemen dan zijn verdwenen, een beetje als sneeuw voor de zon, omdat ze in Den Haag de goede keuzes maken. Het zou zo kunnen zijn, maar er is ook een scenario waarin dat niet het geval is. Het is het scenario, een beetje een doemscenario misschien, maar ik deel hem toch hier, want ik denk dat we daar goed op geprepareerd moeten zijn, er is een doemscenario waarin in Den Haag een inzicht ontstaat, dat de rekening van de coronamiljarden heel erg hoog is, heel snel is opgelopen en dat er een situatie ontstaat, waarin duidelijk is dat de economische conjunctuur goed gaat en eigenlijk dus het moment is voor het rijk om te gaan bezuinigen. Dat scenario is niet ondenkbeeldig. Dat betekent dat niet die langjarige compensatie van gemeentefonds en WMO en jeugd onze kant uit komt. Ook dan moeten we dus inderdaad wel op onze zaak letten. De concrete vraag, die de heer Ruitenbergh deed is: kunnen we toch nog eens goed kijken naar het MIP, naar die projecten, of daar niet toch nog keuzes in te maken zijn, bijvoorbeeld door het instellen van een kapitaallastenreserve om die structurele kosten wat te dempen. Dat is goed om te doen, sowieso waren we al voornemens om bij de begroting de volgende jaarschijf van het MIP te presenteren. Dat is zoals het werkt, u heeft er een poosje geleden een beeldvorming over gezien, om het MIP in beeld te brengen: welke projecten zien we voor ons in 2022, welke ervan zijn technisch, welke ervan zijn ook een beetje nieuw, waar heb je je beleidsvrijheid? Ik denk dat het een goed idee is om aanvullend op uw vraag ook dat duidelijk af te zetten tegen die nota reserves en voorzieningen en om te kijken of er categorieën en investeringen zijn of aan te wijzen, die zich goed zouden lenen voor het dekken via een kapitaallastenreserve. Dan is het vervolgens aan u om te bepalen of het ook in lijn is met die nota reserves of niet of dat u de kaders iets zou willen oprekken of dat u zegt dat het wel kan uit een reserve of misschien wel uit de Eneco-middelen, maar dan heeft u dat in ieder geval goed in beeld en dan kunnen er keuzes in gemaakt worden. Of dat het cultuurhuis, bijvoorbeeld, uit de kapitaallastenreserve zou moeten worden gedekt. Dat zeg ik graag toe. Dat even over het MIP. Laat ik even doorgaan met de fractie van WIJ. Zij had o.a. de opmerking, niet zozeer de vraag: uit de meicirculaire blijkt, dat het reuze meevalt. Misschien heb ik het verkeerd begrepen, maar ik zou toch dat beeld voor de luisteraar, die misschien niet die 15 pagina's heeft gelezen, toch willen

nuanceren met uw welnemen. Het beeld van het college is dat het niet reuze meevalt. Het beeld van het college is, dat er forse minnen zitten in de meicirculaire voor 2023/24/25 en een plusje voor 2022, dat ook weer kan verdampen als er slecht nieuws komt. Maar laat ik niet te negatief zijn: het is een plusje en daar zijn we blij mee, dat is mooi, dat is goed nieuws. Maar het betekent zeker niet, dat de opgave van € 2,5mln plotseling weg is. Op 1 juli hopen we duidelijkheid te krijgen over hoe het rijk en de provincie kijken naar het structureel of incidenteel labelen van het jeugdzorggeld. Maar dan nog, om er even iets rustiger bij stil te staan: het enige wat tot nu toe is toegezegd door het rijk is een hele sloot geld voor 2022, niks over 2023, niks over 2024. Mooie teksten, dat we moeten afbouwen, maar geen geld voor die jaren. Dus als het al zo zou zijn, dat het ons toegestaan wordt door de provincie Zuid-Holland om dat structureel te labelen, ons deel van die € 1,3mld, dan nog heeft dat niets te betekenen voor 2023/24, totdat er een missionair kabinet zit die zegt: ja, die lijn trekken we door. Het valt niet mee, maar tel uw zegeningen. U kunt het ook gerust een stukje positief duiden, maar het is veel te vroeg om te zeggen dat de opgave nu aan het verdampen is, de financiële opgave. Andere vragen, die op mijn bordje liggen. Over de burgerparticipatie heb ik al wat gezegd in het verlengde van het groen. Ik kijk even verder op mijn blaadjes wat nog passend is om hier te benoemen. Glas nog een keer. Niet over de Horti Science opgave, de heer Duk had een specifieke vraag: wethouder, waarom gaat u nou niet eens eisen stellen, energie-eisen, aan een kas? Als ik hem goed heb begrepen. Dat is een specifieke vraag, had ook technisch gekund, maar het antwoord is: dat kan niet. We hebben geen instrumentarium als gemeente om te zeggen: we willen dat u een nul op de meter kas gaat bouwen. Was het zo mooi, dan zouden we het misschien overwegen, maar daar gaan we helaas niet over als gemeente. We hebben ook andere overheden in dit land, die daar wel over gaan. Dan heb ik de belangrijkste opmerkingen en vragen in mijn richting beantwoord. Zo niet, wilt u me misschien een handje helpen. Ik geef graag even het stokje door aan een collega om hierop voort te borduren. Dank u wel. Tot zover.

Wethouder Fortuyn: Ik heb niet zo gek veel vragen gehoord. Ik ondersteun wat wethouder Van den Beukel ook aangeeft: wij allemaal worstelen met die bezuinigingen. We vinden het ook jammer, dat we op een aantal kernwaarden toch moeten ingrijpen om in ieder geval voor 2022 in alle onzekerheid een sluitende begroting te hebben. Dat wil ik even vooraf melden. Naast u doet het ook ons zeer. Een paar vragen zijn op mij afgekomen, dat ging o.a. over het voorstel rondom CDA, die een motie wil aankondigen om in ieder geval te kijken of de afhandeltijdstippen aangepast kunnen worden op budget neutrale gronden. Dat is ook gevraagd door de heer Markus van de CU. Ik ga zelf ook wel kijken, dat is uitwerking. We hebben nu in de kadernota staan, keihard: van 12.00 - 17.00 uur en dat was het. Wellicht dat daar inderdaad oplossingen voor te bedenken zijn door in dagdelen te schuiven en te kijken of we daar budgetneutraal uitkomen. Ik ga er in ieder geval naar kijken, dus mocht er een motie komen of anderszins: ik kijk er in ieder geval wel naar namens het college. Een tweede vraag van meneer Markus in het kader van leges voor huwelijken, om die te verhogen met € 115. En of het geregistreerd partnerschap daar ook bij zit. Ja, dat klopt, daar zit ook het geregistreerd partnerschap bij. Wij maken daar geen onderscheid in. Mevrouw Den Heijer had het over participatie en jammer van het Lansingerlands Initiatief, dat moeten we door ontwikkelen. Dat denken wij ook wel, het is uiteindelijk wel een raadsaangelegenheid, het was een raadsinitiatief en wij ondersteunen dat. Wij hebben in een eerdere brief aangegeven, dat we die eerste bezuiniging van € 45.000, dat wij initiatieven die bewoners hebben zoveel mogelijk bij de vakafdelingen beleggen, omdat het vaak kleine initiatieven zijn, die in een meekoppelkans of anderszins te realiseren zijn. Wethouder Van den Beukel zei het al: we hebben ondertussen zo'n beetje 160 initiatieven op groenonderhoud. Dat varieert van een boomspiegel tot aan een compleet plantsoen, dus er gebeurt al veel. Wij hebben ook een paar initiatieven, die we al langjarig hebben, denk maar aan zwerfvuil met de prikkers en de zakken, daar hebben we ook bijna 200 mensen, particulieren, ingeschreven en daar hebben we regelmatig contact mee om dat te doen. U heeft het in het Hart van Lansingerland kunnen lezen, we hebben een burgerinitiatief beloofd met het wormenhotel. Dat is echt de moeite waard en we verwachten dat er meer wijken zijn. We zijn bezig met een soort herdenkingspunt, markering, Antonie van Leeuwenhoek, die volgend jaar 350 jaar geleden is overleden. Kortom, het loopt wel door, het is niet dood, maar het is niet meer het initiatief, groots met co-financiering, gemeenteraad en presentaties, dat hebben we allemaal even afgeschaald, maar er gebeurt wel wat. De vraag: gaan de digitale investeringen wel door, ik zie daar niets van? Ik verzeker u, dat de digitale investeringen doorlopen met name aan de dienstverleningskant. Dat is een constante doorontwikkeling. We hebben zojuist een nieuwe app ontwikkeld, wellicht dat u daar binnenkort bericht over krijgt. Dat is namelijk voor de speelplekken. Wij hebben komend jaar 17 speelplekken in Lansingerland te vervangen. Dan gaan we met een digitale voorziening, een app, dat heel erg kindvriendelijk is, toegankelijk is, laten we de inrichting door kinderen en gezinnen bepalen in de desbetreffende wijk. Dus digitaal: we zijn zo digitaal als wat. Waar we kunnen digitaliseren doen we dat. Als we het een beetje plezierig en leuk kunnen maken, dan doen we het ook, maar we doen dat binnen de huidige budgetten. Dat is de lijn waarom u het niet terug vindt, maar we zijn wat dat betreft goed bezig. Ten aanzien van meneer Duk over het beheer en onderhoud. Ja, als je langdurig blijft door bezuinigen in openbaar groen, dan ga je een keer de rekening betalen. Daar zijn we het over eens. We moeten hier scherp op zijn. Ik

heb wel gezien: als wij in de komende jaren dit beheersbaar houden met de huidige korting, die wij erop zetten, dan zouden we eenmalig een ton meer kwijt zijn om de nulmeting te doen om het herstel weer op een goed niveau te krijgen. Daar wil ik wel even een correctie op maken. We houden het wel in de gaten en we hopen ook op betere tijden, dat we het op een goed niveau kunnen houden. Laten we eerlijk zijn, de heer Van Doorn van L3B gaf het ook al aan: we hebben de afgelopen jaren € 1,4mln geïnvesteerd, er gaat nu een hapje van af, een hapje, best wel een hap. En we hebben onze ambitie liggen op het integraal beheerplan openbare ruimte a raison de € 685.000 per jaar. Kortom, we zijn er niet, het heeft onze aandacht, maar we moeten op dit moment wel even de prioriteiten stellen, moeten stellen. Het is aan u allen om daar straks een klap op te geven in de begroting. Hopelijk valt het op sommige onderdelen mee. Dit was mijn beantwoording op de vragen die ik gekregen heb.

Wethouder Arends: Nog een aantal vragen, die vooral binnen mijn portefeuille vallen. Allereerst vroeg de heer Machielse van de VVD aandacht voor de invalidenparkeerkaart. Goed dat daar aandacht voor gevraagd wordt. Het is niet een specifieke categorie kostenpost binnen de bijzondere bijstand, maar daar waar een inwoner een invalidenparkeerkaart nodig heeft, een medisch onderzoek daarvoor nodig is, dan is er altijd de mogelijkheid om aanspraak te doen op de bijzondere bijstand. We gaan dan ook individueel bekijken wat de mogelijkheden zijn en we kijken natuurlijk altijd naar maatwerk. Daar waar een inwoner echt niet in staat is om die financiële middelen daarvoor te betalen, dan kijken wij natuurlijk heel graag met de inwoner daarin mee. Mevrouw Van Olst vroeg aandacht voor de re-integratietrajecten. Het is inderdaad zo, door middel van het verlagen, dat we ook minder trajecten daardoor kunnen uitvoeren. De andere kant is zo, dat we relatief echt weinig mensen gelukkig in onze bijstand hebben. Altijd 1 is teveel, maar in de regio doen we het eigenlijk wonderbaarlijk hartstikke goed. Ook nu met corona zien we eigenlijk maar een lichte toename. Hoewel we hier ook gaan bezuinigen, gaan we natuurlijk wel de landelijke budgetten, die nu aangeboden zijn voor de arbeidsmarktregio ten aanzien van scholing en omscholing en bijscholing, gaan we daarop inzetten. Juist ook het mobiliteitsteam, dat we aan het inrichten zijn, om met name inwoners naar kansrijke sectoren toe te leiden, daar gaan we op inzetten. Vandaar dat we het verantwoord vinden om op deze manier toch die bezuiniging door te moeten voeren. Mevrouw Van Olst en mevrouw Verhoeven gaven aandacht aan het Nieuwe Wij. Ook de heer Machielse noemde dat. U heeft daarover een presentatie gehad en daarvoor is veel waardering. Een ondernemer, die dit initiatief heeft genomen en vanuit de inwoners die er gebruik van hebben gemaakt zijn echt prachtige resultaten geboekt. Maar we hebben wel met elkaar geconstateerd, dat de ambitie die we wilden met name de groepsgerichte aanpak en ook de vriendenkring betrekken, dat door de corona maatregelen dat niet tot zijn recht is gekomen. Daarom hebben we met elkaar besloten om dat project nu te beëindigen. Dit is het goede moment. Daar waar de coronamaatregelen volledig over zijn en er een ondernemer opnieuw met een initiatief naar ons toekomt, uiteraard gaan wij dan opnieuw met het Nieuwe Wij, maar het kan ook een andere ondernemer zijn, met hen in gesprek. De heer Markus vroeg aandacht voor de economie. We gaan daar op bezuinigen, we gaan inderdaad terug naar de basis. De afgelopen periode hebben wij veel meer kunnen inzetten. Dat vonden we met elkaar ongelooflijk belangrijk en dat heeft ook echt zijn resultaten gehad. We hebben veel gronden kunnen verkopen. We hebben er geen onderzoek naar gedaan, maar ik hoor dat er veel tevredenheid over is. De medewerkers rennen keihard voor ondernemers, zeker nu ook in de coronaperiode. Maar het is zo, we gaan terug naar de basis. Dat betekent dat we wel minder gaan faciliteren, maar we gaan niet onder de basis. Een effect kan zijn, dat als er een vraag gesteld wordt van een ondernemer, dat het antwoord langer op zich zou kunnen laten wachten. Dat is wel het effect van deze bezuiniging. Mevrouw Den Heijer vroeg daarnaast nog aandacht voor de A12 corridor: wat zijn daar de consequenties van? We zijn natuurlijk lovend over het effect van de A12 corridor. Dat was voor ons echt een ongelooflijk belangrijke samenwerking, die nodig was om de gronden binnen de A12, Bleizo west en Prisma, om die gronden te verkopen en dat is gelukt. Er zijn geen gronden meer om te verkopen. Wij werden zo aantrekkelijk met name door de oprichting van de A12 corridor, dat wij volledig uitverkocht zijn. De opgave is behaald en het is in die zin niet nodig om een zeer actieve rol binnen de A12 corridor te hebben. Wat wel belangrijk is om hier te noemen: we blijven natuurlijk wel de ontwikkelingen volgen. Daar waar we moeten aanpassen bij thema's die voor ons belangrijk zijn, dan zullen we dat doen, maar we beëindigen nu wel onze inzet. Volgens mij heb ik alle vragen beantwoord, in ieder geval die binnen mijn portefeuille vallen. Dank u wel.

Wethouder Van Tatenhove: Ik had eigenlijk maar een enkele vraag en dat komt omdat er meer in het algemeen iets opgemerkt werd over de ontwikkelingen rond de budgetten voor jeugdzorg en in het algemeen de ontwikkelingen in de jeugdzorg en in de WMO. Zoals bekend, bespreken we die in elk geval één keer per jaar in de commissie samenleving aan de hand van de jaarrapportage. En we hebben met uw raad afgesproken, dat ook dit jaar over 2020 een jaarrapportage wordt opgeleverd, die komt binnenkort richting de raad. Het is wel een beknoptere rapportage vanwege het coronajaar, maar we gaan er wel met de commissie over in gesprek. De vraag die in elk geval nog open staat voor mij is afkomstig van meneer Duk, want die had een vraag over de passage over de PGB's. We hadden

voorgesteld om op de PGB's voor de informele zorg een toets te doen aan de hand van het inkomen en dan de informele PGB's te verstrekken tot een inkomen van 130% van bijstandsniveau, zoals we dat ook voor o.a. de zorgverzekering doen. We hebben vorige week een bericht gekregen, dat het toetsen aan de hand van inkomensniveaus voor de WMO niet de bedoeling is en dat de rechter daar een stokje voor heeft gestoken. Dus dat is wat we nog hebben meegenomen in de brief, waar meneer Van den Beukel het net ook al over had, die door de afdeling is gestuurd n.a.v. de meicirculaire. Dat nog even ter verduidelijking aan meneer Duk. Dat was het.

De voorzitter: Normaal ga ik nu naar de burgemeester, maar ik heb voor zover ik kon beoordelen geen enkele vraag voor de burgemeester gehoord. Dat klopt, toch, burgemeester? Burgemeester Van de Stadt: Ik hoop, dat u gelijk heeft, want dat was mijn mening ook. Anders moeten we onze excuses aanbieden.

Wethouder Van den Beukel: Op mijn lijstje, mijn medewerker heeft me daarbij geholpen, was nog een vraag open blijven staan en dat was een heel specifieke vraag van mevrouw Verhoef over het BTW compensatiefonds. Ik kan me voorstellen dat het mensen op bladzijde zoveel van die brief gisteren ontgaan is, maar mevrouw Verhoef in elk geval zeker niet. Inderdaad, er zit een scherpe analyse in de huidige meicirculaire. Dat we wel de verwachting mogen hebben, dat inderdaad voor de eerstkomende tijd voldoende ruimte is om met meer zekerheid dan voorheen te kunnen zeggen: ja, dat BTW compensatiefonds, daar kun je inderdaad gebruik van maken. U weet, vorig jaar heb ik in dit debat betoogd bij de begroting, dat er een mate van onzekerheid in zit. Dat is nog steeds zo. Het werkt achteraf, dat je die BTW compensatie kunt ontvangen. Als het fonds onvoldoende gevuld zou zijn, dan kun je achter het net vissen. Dat maakt dat het toch een beetje riskant is om dat 100% in te boeken. Om ervan uit te gaan, dat je al je BTW gecompenseerd krijgt uit dat fonds. Niettemin, op basis van de huidige inzichten lijkt het inderdaad passend en ook toegestaan om het BTW compensatiefonds in belangrijke mate als structureel dekkingsmiddel toch te gaan inboeken. Dan is het wel aan ons, maar met name ook aan u om te bepalen in welke mate u dat voorzichtigheidsbeginsel wilt betrachten, om het even sjiek te zeggen. Daar staat nu in de brief van de meicirculaire 50% bij. Richting de begroting lijkt het me heel passend om daar over van gedachten te wisselen. Ga je richting 100%, dan wordt het riskanter. Ga je op 0%, dan zit je erg safe, maar veroorzaak je wel zelf een gat in de begroting, dat je misschien niet helemaal nodig hebt. Dat is een politieke keuze, hoe je daarmee wilt omgaan. In de kadernota zelf is daar vooralsnog geen rekening mee gehouden. In de meicirculaire geven we een doorkijkje, dat daar inderdaad gebruik van gemaakt zou kunnen worden.

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind van de eerste termijn. De tijd die het college heeft gebruikt, zullen we inlijsten: 38,5 minuut. Dat heb ik nog nooit meegemaakt, dat er zo kort en krachtig is geantwoord, dus die moeten we er zeker in houden. We gaan naar de tweede termijn. Als er interrupties zijn graag via het vraagteken, dat is voor mij op dit moment makkelijker met verschillende schermen. De tweede termijn is maximaal 5 minuten.

Tweede termijn

De heer Van Doorn, L3B: Misschien dat ik zo meteen nog een vraag ga stellen aan de wethouder, omdat ik het antwoord gemist heb. Niet omdat hij het niet gezegd heeft.

De voorzitter: Ik ga u onderbreken. Mevrouw Den Heijer heeft een punt van orde. Mevrouw Den Heijer: Ik had inderdaad even een vraagteken. Het is een punt van orde. Ik wil eigenlijk voorstellen om even te schorsen, deze vergadering, om even te overleggen. De voorzitter: Hoeveel tijd heeft u nodig. Mevrouw Den Heijer: Ik denk een minuut of 5. Of 10. De voorzitter: Prima, laten we er 10 van maken. Ik schors de vergadering voor 10 minuten, dus we komen weer terug om 2 minuten voor acht.

Schorsing

De voorzitter: Kan iedereen zijn camera weer aanzetten? Dan kan ik kijken of iedereen er is. Ik heropen de vergadering. We gaan nu echt beginnen aan de tweede termijn.

De heer Van Doorn, L3B: Ik gaf net al aan, dat ik zelf een storing had, dus ik heb mogelijk een antwoord van de wethouder gemist, dus dat zou een dubbeling kunnen worden. Allereerst dank voor de korte en bondige beantwoording, maar dat roept bij mij ook weer een verdiepingsvraag op. Zeker als het gaat in de verhouding tot het rijk. Ik ben blij te horen, dat wij dergelijke moties steunen, dat we daar achter gaan staan en dat we daar iets activistisch mee laten zien. Maar het ging de fractie van L3B nou net om de next step. Even los komen van papieren verzet en kijken waar we gewoon in ons gedrag en doen en laten de volgende stap kunnen zetten. Dat betekent: of gewoon rekeningen, die binnen komen en waar we te weinig voor krijgen doorzetten. Is dat haalbaar? Doen we dat? Doen we dat te weinig? En

inventariseren welke taken wij neer kunnen leggen. Ik snap dat de rechter nu scherpe uitspraken heeft gedaan over de inkomensroosters, dan is die weg dicht. Maar er komt nog een hele serie taken op ons af. Volgens mij kunnen we daar nog steeds keuzes in maken en kijken of wij gelijk aan die andere gemeenten een stevigere stap kunnen zetten dan alleen mee tekenen van moties, ook al is het bij de bureaus. Fijn, dat de wethouder aangeeft dat rondom die belastingen, waar we het over hadden, dat hij tijd nodig heeft. Dat snap ik en dat wil ik hem met alle plezier geven. Het ging mij vooral om de looptijd, zodat we op tijd klaar zijn om een goede afweging te kunnen maken. Ik ben heel blij, dat dat creatieve proces niet stopt en dat die open staat voor initiatieven, zoals in Bladel. Ik kijk uit naar de uitwerking daarvan. Waarom vind ik dit zo belangrijk? Dat is een beetje generiek. Op het moment dat dit lukt en haalbaar is, dan betekent dat dat er structurele inkomsten bijkomen. En structurele inkomsten erbij betekent nog meer keuzes om ombuigingen geheel of gedeeltelijk terug te kunnen draaien. Vandaar de urgentie, omdat er al zoveel onzekerheid in het kader zit, om daar vaart mee te maken, want het beïnvloedt keuzes. Het zou toch verschrikkelijk zijn als we inderdaad achteraf te vaak sorry hebben moeten zeggen, omdat we aan de voorkant te weinig vaart hebben gemaakt. Horti Science, blij met het voorgestelde proces, zoals het voor ligt, en dat in juli en september er meer duidelijkheid komt. Als ik het goed heb vernomen, is het een maximaal budget. In die zin kijk ik ook uit naar de bespreking, want dat betekent dat er mogelijk meer ruimte zit in dat budget. Ik miste in dit verband het Eneco-verhaal, dat daar dekking voor is en dat er een afwegingskader is gebruikt, dat wij nog niet hebben vastgesteld. Mogelijk heeft u er antwoord op gegeven, maar ik heb hem gemist. Dat zou mogelijk kunnen, omdat ik er even uit gegooid werd net. Belangrijk ook de opmerking van het CDA over de zorgen over het meerjarig kunnen investeren en het betaalbaar houden daarvan. Die zorg deelt de fractie van L3B. Er werd al een voorbeeld gegeven van het cultuurhuis o.a., maar het palet aan investeringen is veel breder en groter. Ik ben blij met de toezegging van de wethouder, dat we daarover in gesprek gaan. Laten we vooral creatief zijn bij het kijken naar mogelijke oplossingen. Kapitaallasten is één, maar er zitten mitsen en maren aan. Mogelijk zijn er nog meerdere oplossingen. Ook van het CDA de motie over de dienstverlening. Mooi, dat er gekeken wordt naar de tijdstippen. Dat is belangrijk, zodat we een zo breed mogelijk keuzepalet kunnen aanbieden. Ik zou hem wel breder willen trekken dan alleen maar openingstijden. Laten we vooral ook de innovatie blijven vast houden om te kijken hoe we met name inwoners in buitengebieden, de heer Duk gaf het al aan, probeer maar eens vanuit Bleiswijk in de andere kernen te komen en als je niet op zo'n groen scoortje past, is dat nog een helse onderneming, die veel tijd vraagt. Corona heeft ons heel veel ellende gebracht, maar ook wel inzichten in het mobiel werken. Dat betekent dat je misschien ook los moet komen van vaste balies en vaste werkplekken en veel meer de beweging naar de mensen thuis en misschien wel vanuit een soort mobiel kantoor, waarbij je in samenwerking met organisaties in bijvoorbeeld Bleiswijk kan kijken om daar op afspraak te kunnen werken. Laten we vooral breder blijven kijken naar innovatie en van begaanbare paden los komen. De terugkeer van de VVD, die aangekondigd werd. Dat is natuurlijk in essentie een interessante. Ik ben ook benieuwd wat er op ons af komt. Misschien dat we er in deze raad in brede zin ernaar kunnen kijken. Nu is het heel erg gelabeld aan de OZB. Nu hebben we tekorten, maar we hebben ook weleens meegemaakt, dat er teveel binnen kwam, waar we niet op gerekend hadden. Of we naar creatieve manieren kunnen gaan om te kijken dat we dat geld ook weer terug kunnen geven op momenten, dat er aanleiding toe is. In brede zin valt het mij wel op, en daar ben ik blij mee, dat we als raad op een zelfde manier, met een zelfde ongemak, maar ook met een zelfde bewustzijn naar deze kadernota kijken. Er zitten gewoon heel veel onzekerheden in, maar dat staat ook al in de kanttekeningen benoemd in het raadsvoorstel. Niet alle punten zijn opgenomen, en structurele begrotingssaldo's zijn volledig uitgekristalliseerd. Alleen al die zin opnemen betekent, daarmee voel ik ook de ruimte, dat we op weg naar de behandeling van de begroting met elkaar de ruimte hebben om tot verdere details te komen. Ik ga afronden, want ik zie u ingrijpen. In die zin is een amendement, zoals de PvdA dat voorstelde, daar wil ik sowieso in de fractie nog even goed over nadenken, maar lijkt in die zin niet nodig, want het proces dat we met elkaar afspreken geeft voldoende ruimte om daar nog in detail van af te wijken, omdat niet alles in beton is gegoten als het gaat om de ombuigingen zelf op detailniveau. Daar wil ik het bij laten. Dank u wel.

De heer Machielse, VVD: Dank voor ieders input en de reactie van het college. Inderdaad opmerkelijk kort en bondig. Altijd prettig. Maar ook bijzonder goed om van het college terug te horen wat er aan investeringen allemaal wel door kan gaan de komende periode ondanks de uiterst serieuze ombuigingen die we met elkaar nu moeten doen. Als ik de eerste termijn even terug af ga, dan bekruipt mij het gevoel dat veel partijen eigenlijk hetzelfde zeggen als wij. Er zijn zoveel onzekerheden, die zorgen voor de noodzakelijke verfijning van kadernota naar begroting toe, echter, we geven nu wel een kader mee, dat natuurlijk onderhevig is aan veranderingen en de informatie nog tot ons komt. Laten we nu juist dat proces, dat de afgelopen maanden zo zorgvuldig is opgezet door het college ook doortrekken en de kadernota gebruiken en steeds verrijken en steeds herijken met de informatie die tot ons komt op weg naar de begroting. Ik heb de wethouder daar een aantal zaken over horen zeggen. We zijn er dan ook bang voor het moment nu niet benutten juist geen richting gaat geven en juist geen visie gaat geven van deze raad om voor het college en de ambtenaren om toe te werken naar een passende begroting voor

Lansingerland. Weet u, volgens mij waren er heel veel partijen, waaronder de VVD, die de begrotingsbehandeling vorig jaar bijzonder lastig vonden en de kadernota juist misten. Die onzekerheid blijft. L3B riep op om van grof naar fijn te blijven werken en dat proces de komende maanden ook zo te zien. Dat kan de fractie van de VVD van harte ondersteunen. We hebben ook het volste vertrouwen in het college om dat goed ingezette proces zo door te trekken. Het amendement dat de PvdA voorstelt zien wij daarom in die zin als een alternatief scenario voor een scenario dat al heel goed is, namelijk met elkaar van grof naar fijn blijven werken de komende maanden, maar dan kunnen we nu wel volgens ons juist de kadernota gebruiken om een passend kader mee te geven. Dan zou ik ook de PvdA willen uitnodigen om juist met wellicht accenten te komen de komende periode om dat kader juist aan te scherpen naar de begroting toe. Er is veel gezegd over de relatie met het rijk en welk effect de rijksfinanciën op dit moment hebben op ons als gemeente. Ik riep in mijn bijdrage al dat de druk op Lansingerland toeneemt en dat wanneer er druk is vanuit de regio of druk is vanuit het rijk, het college volledig tegendruk moet geven om het Lansingerlandse belang te dienen. De VVD steunt dat van harte en we steunen ook volledig de oproep om bij Raden in Verzet te steunen, maar ook te kijken of we daar verder in kunnen gaan en mogelijkheden zien. Ten aanzien van de dekking van een aantal van onze investeringen, de besteding van de Eneco-gelden en de gesprekken over kapitaaldekkingreserves: volgende week woensdag staat in de commissie algemeen bestuur een stuk geagendeerd over juist dat beoordelingscriterium Eneco-gelden. Laten we daar volgende week het goede gesprek over voeren in de commissie en laten we de ruimte nemen met elkaar als commissie en raad daarna om de uitkomsten daarvan ook correct te verwerken naar de begroting toe. U vindt de VVD aan uw zijde als u scherp wilt kijken naar: waar kunnen we juist onze gunstige financiële positie en incidentele middelen gebruiken om ervoor te zorgen dat investeringen de komende jaren op een dusdanige manier worden gedaan, dat we ook op een gezonde manier groeien naar die beheersgemeente, die het CDA ook al aanhaalde. Dat is voor ons zeker een voorkeursscenario. Ik zie een interruptie binnen komen. De heer Jonker: Als ik het goed begrijpt beoordeelt de VVD de voorgestelde investering in Horti Science, even los van de exacte omvang, die incidentele gelden meerjarig als positief. Ik vind Horti Science ook een heel geweldig onderwerp. Maar vindt u dan ook niet dat het college misschien een voorstel had moeten formuleren voor duurzaamheid meerjarig, want dat is een probleem met een grotere prioriteit, zowel lokaal als nationaal en globaal. We hebben een grote verantwoordelijkheid als gemeente, het college had een voorstel voor 3 jaar kunnen formuleren met een investering van laten we zeggen € 1,2 mln. Hoe kijkt u daar tegen aan? De heer Machielse: Op het gebied van Horti Science zou ik net aan willen beginnen door te zeggen, dat we een uitgebreide bespreking nog nodig vinden in de commissie dan wel raad naar de begroting toe. Ook direct hierbij de vraag aan het college stellend: ziet het college dat ook zo? Daar heeft de heer Van den Beukel wat over gezegd in zijn eerste termijn. In reactie op de heer Jonker: op dit moment zijn wij niet van mening dat het passend is voor onze gemeente om veel te investeren in duurzaamheidsmaatregelen zelf, maar dat conform de visie Duurzaam Lansingerland we juist moeten kijken naar de faciliterende rol naar inwoners toe, naar ondernemers toe, de organiserende rol. Ik ga graag het gesprek aan met de wethouder en met u, meneer Jonker, als dat zo zou zijn in de commissie ruimte over hoe we ondanks deze ombuigingen, die nu worden voorgesteld door het college we het op een passende manier kunnen blijven doen volgend jaar en de jaren daarna. Ik hoop dat ik daarmee uw vraag heb beantwoord. Dan wil ik door. Een klein stukje reactie op het onderwerp jeugdzorg. GL stelde mij in hun eerste termijn daar een aantal vragen over. Het is voor de VVD juist heel menselijk om kritisch naar de vraag of de juiste hulp geleverd wordt. Wil je nu uit angst voor het lastige gesprek door gaan met hulp, die geen verschil maakt? Of wil je mensen echt helpen met de juiste hulp? Deze ombuiging gaat niet over het schrappen van bepaalde budgetten en bepaalde inzet, maar het gaat om het meer er bovenop zitten, zodat niet-behulpzame trajecten niet blijven voort kabbelen. Dit gaat eerder over het juiste doen. Daar kan toch niemand tegen zijn? Want ook op het dossier jeugd heeft de VVD-fractie het volste vertrouwen in de wethouder en dus ook in haar adviezen in deze kadernota over hoe ze dat beleid goed kan blijven uitvoeren ondanks de ombuigingen. De heer Jonker: Toch even een vraag. Ik vind het prima als een college voorstelt om ergens op te bezuinigen, maar je doet nu net voorkomen alsof er niet financieel wordt gekort op die post en of we alleen maar beter gaan kijken of de goede dingen gedaan worden. Ik denk dat dat geen eerlijk beeld is. Ik denk dat u dat moet corrigeren. Er wordt gewoon financieel gekort en dat gaat gewoon ten koste van hulp aan onze inwoners. Dat kan nodig zijn, dat kan een politieke afweging zijn, daar wil ik niet in treden, maar daar moeten we wel eerlijk in zijn, we moeten wel het eerlijke verhaal vertellen. De heer Machielse: In reactie op de heer Jonker. Zijn slotvraag lijkt een beetje een open deur. Natuurlijk zijn wij voor het eerlijke verhaal. Het eerlijke verhaal staat in de kadernota juist omschreven en dat is dat de wethouder met de juiste beleidsaccenten, die overigens ook nog in de commissie samenleving worden besproken met de commissie, gaat prioriteren om het juiste te doen en om de euro's die beschikbaar zijn zo goed mogelijk in te zetten. Zijn er dan minder euro's beschikbaar in het voorstel? Ja, maar het effect dat je kunt creëren door die euro's zo effectief mogelijk in te zetten, gaat nog altijd een minder bezuinigend effect teweeg brengen dan alleen een ombuiging doen zonder dat flankerend beleid. Dat is juist het vertrouwen dat de VVD-fractie heeft in de wethouder om het op correcte wijze uit te voeren. De heer Ruijtenberg: Ik val in op jeugdzorg. Het is eigenlijk in lijn met wat de heer Jonker aangaf. Ten

eerste, de heer Machielse noemt het heel politiek correct, zou ik bijna willen zeggen: ombuigingen. Maar zoals mevrouw Den Heijer ook aangeeft: het zijn geen ombuigingen, het zijn gewoon keiharde bezuinigingen. Laten we dat voorop stellen. Dan heeft de heer Machielse toch niet helemaal goed geluisterd. Wij hebben namelijk tweeledig gedaan. Wij hebben aan de ene kant aangegeven, dat wij tegen het inkopen zijn door beter contractmanagement, want daarbij ga je namelijk kijken: wat hebben wij nu aan zorg ingekocht en wat past daar bij? Aan de andere kant hebben wij ook aangegeven, dat wij juist voor die intensivering zijn van de begeleiding van die casussen, omdat je daarbij beter kunt sturen op de juiste zorg, die nodig is. Mijn vraag aan de heer Machielse is heel erg concreet: is hij niet bang, dat er de vrees gaat bestaan, dat juist omdat wij strategisch gaan inkopen er minder maatwerk geleverd kan worden, ook al zet je er een intensievere casusregie op, maar dat we daarmee niet de juiste zorg hebben en de menselijke maat verliezen, ondanks het feit dat ook wij vertrouwen in de wethouder. De heer Machielse: Ik denk dat in de slotzin van meneer Ruijtenberg hij zelf het antwoord al geeft. Nee, daar zijn wij helemaal niet bang voor. Wij hebben het volste vertrouwen in hoe wethouder Van Tatenhove dat op zal pakken, aan zal pakken en daar invulling aan zal geven, zoals ook beschreven staat in de kadernota. Tot slot wilde ik mee geven, dat we verantwoord vooruit moeten en dat dit juist het moment is om richting te geven aan het college en aan de organisatie naar de begroting toe en dat wij het intensieve proces van de afgelopen maanden graag op die manier door willen trekken en dan ook uitkijken naar de inhoudelijke accenten en verdere bespreking in de raad over enkele weken. We moeten en willen vooruit, maar wel op een verantwoorde manier. Dank u wel.

De heer Ruitenbergh, CDA: Dank aan ieders korte en bondige inbreng. Ik heb het weleens anders meegemaakt bij een kadernota. In zijn algemeenheid zou ik willen zeggen: bij iedere kadernota zijn er altijd onzekerheden richting de begroting. Het is altijd zo, dat er dat proces tussen kadernota en begroting nog weer aanscherpingen komen en nieuwe beelden komen en nieuwe zaken verwerkt worden. Toch hebben wij, behalve vorig jaar, altijd ertoe besloten om een kadernota vast te stellen om het college toch in ieder geval een bepaalde richting mee te geven: als u die begroting gaat maken, dan moet u op deze manier omgaan met bepaalde situaties. Ik denk dat het heel goed is, dat wij dat als raad gewoon nu doen. Dus het CDA onderschrijft de oproep van een aantal partijen, die zeggen: er zijn teveel onzekerheden. Laten we het uitstellen, laten we het in november pas gaan bekijken bij de begroting, die onderschrijven wij niet. Wij denken dat we er als raad goed aan doen om nu richting mee te geven aan het college. Dan ga ik even langs alle sprekers en punten, die ook aan ons gevraagd zijn. Allereerst de heer Van Doorn van L3B, die stelt voor om het Eneco-kader vast te laten stellen door de raad, dus niet alleen bespreken in de commissie. Dat zijn wij eens met de heer Van Doorn. Wij denken dat het goed is, dat het niet alleen een besprekingspunt wordt, maar uiteindelijk een raadsbesluit. Dat daarna ook gekeken kan worden, want in principe is het afwegingskader klaar, dus ik kan me voorstellen dat dat niet maanden hoeft te duren, en dat vervolgens bekeken kan worden of het punt van Horti Science, Home of Horti Science daarin past of niet. Het CDA-hart gaat wel echt sneller kloppen van de punten, die ook door de heer Van den Beukel zijn genoemd: wij denken dat wij hier ontzettend goed aan doen, we gaan heel graag het debat aan in de toekomst, maar of het nu uit de Eneco-reserve zou komen of uit de algemene reserve, het is incidenteel geld. Nogmaals: wij kunnen dingen incidenteel doen, want onze pijn zit niet in onze spaarpot, maar zit in ons structureel saldo. De heer Van Doorn zegt ook: wij zijn positief over het voorstel rond de openingstijden van het gemeentehuis, maar kijk een beetje breder. Daar ben ik het mee eens, wij zullen dat ook zeker meenemen in de motie, die wij gaan opstellen daarover. Dan de heer Machielse, die kondigt een voorstel aan bij de jaarrekening morgen. Daar zullen wij welwillend naar kijken. De opmerking over de hondenbelasting, daar heb ik achter geschreven: Bon Futje. Het voelt als een Bon Futje van de VVD en wij vonden het een bijzonder ongewenste Haagse inmenging van lokale belastingruimte en zouden graag willen, dat een partij als de VVD zich daar niet mee bezig houdt samen met al die andere. Dan WIJ, die gaven aan n.a.v. de meicirculaire dat het reuze meeviel. Zo heeft het CDA de meicirculaire absoluut niet geïnterpreteerd. Ja, het is iets minder erg voor 2022, maar als je geen maatregelen zou nemen, dan zou je nog steeds op een structureel tekort van € 2mln staan in 2022 en dat valt toch zeker niet mee. De CU haalt de right to challenge aan als alternatief voor het Lansingerlands Initiatief. Ja, daar kunnen wij als initiator van de right to challenge natuurlijk moeilijk tegen zijn. Sterker nog: helemaal voor. Wij vinden het ook ontzettend mooi om te horen hoe de right to challenge al wordt toegepast o.a. bij het wormenhotel in de Westpolder, maar ook op allerlei andere plekken waar inwoners een stukje groen van de gemeente overnemen en het met elkaar beheren. Dat is een fantastisch voorbeeld van hoe de right to challenge zou moeten werken. Dan D66, die komt met OZB op het landelijk gemiddelde, ja, dat willen we allemaal. Als ik het goed begrepen heb, zitten we nu op het landelijk gemiddelde als het in ieder geval gaat om de percentages. Dus voor een Lansingerlandse woning met een bepaalde OZB-waarde betaal je net zoveel belasting als in het landelijk gemiddelde. Alleen, in Lansingerland heb je bovengemiddeld veel woningen met een wat hogere OZB-waarde, WOZ-waarde, waardoor je soms inderdaad in euro's wel iets duurder uit komt. Dan GL. Ik heb de heer Duk eigenlijk een heel grote opsomming horen geven van waarom hij bijna iedere maatregel, die hier wordt voorgesteld, eigenlijk een slecht idee vindt. Dat is natuurlijk zijn goed recht, dat zullen we niemand

onthouden, maar ik heb er ook bij geschreven: dat is nou het prachtige aan dit proces van de kaderbrief, die we nu doorlopen hebben, dat er een prachtig boekwerk is verschenen met alle begrotingsknoppen, waar je aan kan draaien. Het geeft iedere partij, ook de oppositiepartijen, de ruimte om met alternatieve voorstellen te komen over hoe je dan het structurele gat moet dichten. Ik zou wel tegen de heer Duk willen zeggen: zijn uiteindelijke voorstel, laten we Horti Science niet doen en daarmee niet te hoeven bezuinigen, ja, als je dat voorstelt, dan denk ik dat de heer Twisk tegen ons zou zeggen: dat is een enkeltje richting toezicht van de provincie. De heer Duk: De heer Rutenberg heeft me bijna begrepen. Mijn voorstel was niet om eeuwig en altijd de bezuinigingen uit te stellen. Mijn voorstel was om dat met een jaar uit te stellen en niet eens alle bezuinigingen, enkel de bezuinigingen waarvan wij zeggen: als je die nu doet gaat dat uiteindelijk meer geld kosten. We willen juist het college daarmee behoeden voor een vergissing. Dat is ook wat wij zelf aangeven. De voorzitter: Wat is uw vraag? De heer Duk: Ik wilde eerst een opheldering over een vergissing weergeven. Mijn vraag is: hoe ziet de CDA-fractie het uitstellen met een jaar van de Horti Science? Wat vindt u daarvan? De heer Rutenberg: Dat blijft een inhoudelijke keuze. Het uitstellen van de Home of Horti Science zal je voor je structurele saldo helemaal niets helpen, want het is een incidentele investering, dus het neemt helemaal niets weg van de taakstelling, die je hebt te doen om de begroting structureel sluitend te krijgen in 2022. Je zou Home of Horti Science totaal los kunnen zien van dit structurele plaatje, dat we hier voor ogen hebben. Dat is ook mijn opmerking. Als je het wil uitruilen met elkaar, dan ga je met incidenteel geld een structureel gat dekken en ik heb altijd geleerd, dat onze toezichthouder dat niet goed vindt. Dat betekent dat je onder toezicht geplaatst gaat worden. Dan ga ik naar de antwoorden van de wethouders. Op zich heel positief hoe ze allemaal gereageerd hebben, ook op het punt van de langdurige zorgen, die wij hebben. Heel fijn, ook andere fracties geven dat aan. Ik denk dat we daar echt een handschoen hebben op te pakken. Wij zullen daar een motie over gaan uitwerken. Wethouder Van den Beukel is nog wel een vraag vergeten te beantwoorden, dat is de vraag over het samenvoegen van het eigenaren- en het gebruikersdeel en hoe je ervoor zorgt dat de eigenaar dat dan toch nog weer kan doorbelasten aan de gebruiker op een transparante manier om ervoor te zorgen, dat het niet in één keer van het ene op andere jaar een enorme verschuiving van belastingdruk is van de ene naar de andere groep. Daar zou ik graag nog een reactie op willen hebben. De voorzitter: Uw tijd zit erop. Ik stel voor om het af te ronden. De heer Rutenberg: Ik ga afronden. Mijn tijd zit erop, dat klinkt wel erg definitief. Eén punt nog, dat gaat over de invalidenparkeerkaart. Daarvan zei wethouder Arends: dat moet maatwerk worden. Ik zou toch graag iets meer rechtszekerheid willen inbouwen voor deze kwetsbare inwoners. Ik wil er toch even naar kijken hoe we daar exact mee omgaan. Dank u wel. De voorzitter: Ik gun u een lang leven, dus in die zin moet u dat niet zo opvatten.

Mevrouw Van Olst, WIJ: Wij danken het college voor de beantwoording zover. Wethouder Van den Beukel geeft aan, dat de kadernota inderdaad vastgesteld moet worden en dat het dus op tijd verandert. Daarom vinden wij juist het voorstel van mevrouw Verhoef van de PvdA een goed idee. Dus wel de uitgangspunten vast stellen, waar we het allemaal over eens zijn, maar dus nog niet de bezuinigingen ofwel ombuigingen vast stellen. Dus mevrouw Verhoef, wij doen graag mee met dit amendement. Maar wellicht is het toch een idee, dat het college dit zelf nog aanpast. Zeker met de opmerking, dat in september ook nog het e.e.a. kan gaan veranderen. Wij vinden het op dit moment gewoon nog te onzeker. Als we ervan uitgaan, dat die gelden komen, dan is er een sluitende begroting voor de komende jaren. Wellicht kunnen we voor 2024 en 2025 ook die kant op bewegen als het meer duidelijk is. Het voorstel van meneer Rutenberg van het CDA. De heer Markus: Misschien heb ik mevrouw Van Olst verkeerd begrepen, maar mevrouw Van Olst stelt dat als de gelden toch komen, we dan langjarig een sluitende begroting hebben. Maar als ik het goed begrepen heb, wordt er alleen gesproken over incidentele gelden voor 2022 en daarna is er nog niets bekend. Voor zover ik weet, los je dan helemaal geen gat op. Heb ik u verkeerd begrepen? Mevrouw Van Olst: U heeft mij wel goed begrepen. We verwachten nog wat gelden, die wellicht incidenteel of structureel worden aangemerkt. Daar zijn we op aan het wachten. Wij vinden het zonde om op dit moment al te zeggen: we gaan alles ombuigen omdat er misschien een tekort ontstaat in de toekomst. Zo zitten wij erin. De heer Markus: Nogmaals, misschien begrijpen we elkaar verkeerd. U doelt op die ruim € 1mld. Die is toch echt alleen voor 2022. Had het rijk maar structurele middelen gegeven voor de komende tientallen jaren of 5 jaar of 6 jaar, dan hadden we inderdaad kunnen praten met elkaar. Tot nu toe is het maar voor 1 jaar, dat er gesproken wordt over compensatie. Mevrouw Van Olst: Voor die € 1,3mld ben ik het eens. Maar volgens mij is het nog niet helemaal helder, omdat het ook WMO en jeugdzorg gaat. Daarvan vinden wij dat je er echt even op moet wachten, omdat je anders dingen die je hebt opgebouwd te snel gaat weggooien. Dat is misschien achteraf gezien dom. In mijn eerste termijn gaf ik al aan, dat Horti Science een goed verhaal is. De heer Azzouzi: Ik moest even ingrijpen. Het geld van 2022, die € 1,3mld, is nog niet gekomen, die gaat komen. Een aantal provincies heeft dat bestempeld als een structureel dekkingsmiddel. Als wij dat geld krijgen en de provincie Zuid-Holland zegt: ik kwalificeer hem als een structureel dekkingsmiddel voor 2022, dan is onze jaarschijf 2022 sluitend met dat geld, dus dan hoeven we niet te bezuinigen. Je hebt wel de opdracht voor de jaren daarna, dan kunnen we dat besluit nemen bij de begroting. Dank u wel. Mevrouw

Van Olst: Wauw, dank u wel, meneer Azzouzi. Ik wilde nog even zeggen, dat wij Horti Science een goed verhaal vinden. Dat hebben we al aangegeven. Maar waarom in de kadernota? Dat is een structureel / incidenteel verhaal. Dit hoort volgens ons volgende week bij de behandeling van het afwegingskader. Ik ging er dus van uit, dat het een raadsvoorstel zou worden, maar ik begrijp uit de woorden van meneer Van Doorn en Ruitenbergh dat dat dus niet het geval is. Wij vinden wel dat het in de raad behandeld moet worden. In het kader hiervan wil ik toch opmerken, dat het wel vreemd is dat er structureel re-integratie faciliteiten worden geschrapt en het succesvolle Nieuwe Wij, terwijl er dus een enorme werkgelegenheid is in de tuinbouwsector. Mijn kinderen leer ik, dat je nooit moet vergelijken met een ander, maar met jezelf. De afgelopen 8 jaar dat wij in de raad zitten, is het aantal bijstandsgerechtigden bijna verdubbeld. Ik denk dat we daar zeker juist deze sector in kunnen benoemen. Dat vind ik ook een punt voor de economie. Er is nu nog een infuus vanwege corona bij heel veel bedrijven en daar hebben we dan die € 5ton voor gereserveerd, wat op zich een goed idee is, maar als het infuus weg valt, dan komen natuurlijk meer ondernemers in de problemen, die dan juist de gemeente nodig hebben. Ik weet niet of het op dit moment zin heeft om juist daarop te gaan bezuinigen. Daar wilde ik het voor nu even bij laten. Dank u wel.

De heer Markus, CU: De hoofdmoot van de discussie gaat over: wat moet je met de kadernota nu? Wij worstelen daar ook mee, maar als ik naar de eerste termijn van mijn collega raadsleden luister en ook van het college, dan geeft me dat ook wel een stuk vertrouwen, want iedereen heeft aangegeven waar de pijnpunten van de verschillende fracties liggen als het gaat om de ombuigingen, die benoemd worden. Dat heeft het college ook aangehoord, die kennis heeft ze ook meegenomen. Vervolgens heeft het college aangegeven: we herkennen die onzekerheid, daar gaan we de komende maanden mee aan de slag. Het lijkt ons goed, als ik de discussie zo beluister, dat we die hele kadernota als kader gewoon mee geven aan het college. Dan kan zij nog herbezinnen over ombuigingen, want de gedachte dat we dingen weg gooien, is natuurlijk helemaal niet waar, want de kadernota besluit nog helemaal niet over de definitieve uitvoering, dat doen we uiteindelijk bij de begroting. Het lijkt ons goed dat we het college mee geven: ga met die veranderende kaders vanuit het rijk aan de slag, herbezin, houd ons op de hoogte, wellicht kunnen ombuigingen weg, misschien moeten ombuigingen anders, houd ons daarvan op de hoogte. Om het college helemaal geen ombuigingen mee te geven, dat betekent dat op het moment dat die er wel spelen, zij geen kader heeft om dat in te vullen. Dat gaat ons toch wat ver. Even zo denkende, denken wij dat we deze kadernota gewoon vast moeten stellen ondanks de onzekerheden, die er liggen. Ik denk dat dit in reactie daarop is. Wat betreft de acties richting het rijk, Raden in Verzet. Ja, ik moest wel even lachen om die hondenbelasting inderdaad. Dat is weer een stukje bemoeienis van het rijk, die wij weer mogen oplossen. Misschien moeten we dat bij Raden in Verzet ook maar gelijk mee nemen, om dat in stand te houden, maar dat gaat de VVD misschien wat ver. Wat betreft het Horti Science verhaal: we horen de wethouder aan. Hij is heel enthousiast over de inhoud, zo kennen we de wethouder ook, dat waarderen we ten zeerste. Daar zit ons punt ook niet. Inhoudelijk worden we de komende maanden wel bijgepraat, dat gaat vast en zeker goed komen. Onze bezwaren zitten bij het gevolgde proces ook rondom de Eneco-gelden. In die zin vinden wij het ook een goed voorstel, dat de bespreking over Eneco en het afwegingskader niet een bespreking wordt in de raad, maar dat we dat in de raad in september vast stellen, want het is gewoon een hele grote pot geld, waar we als raad echt wel goed sturing aan moeten geven. Niet alleen dit jaar, maar de komende jaren. Ik denk dat we daar als raad zeker een goede rol in moeten spelen. Wat betreft duurzaamheid: de wethouder heeft onze zorg nog niet helemaal weg genomen, maar we gaan nog met elkaar praten over een uitvoeringsagenda. Dat gaf de heer Duk ook aan. Laten we op dat moment het goede gesprek voeren, want dan kunnen we echt op de inhoud van duurzaamheid ingaan. Dan doen we ook recht aan dit zeer belangrijke thema. We hebben er alle vertrouwen in, dat de wethouder met zijn enthousiasme over duurzaamheid hier aan de slag gaat met onze zorgen, maar nogmaals, het gesprek voeren we wel tijdens de bespreking van die uitvoeringsagenda. Onze vraag over het Lansingerlands Initiatief, daar kunnen we wel mee in stemmen, maar die right to challenge in te voeren in ons participatiebeleid, daar is niet echt antwoord op gegeven door de wethouder, maar alle voorbeelden die genoemd zijn geeft ons voldoende vertrouwen dat het wel goed geregeld gaat worden. Nogmaals, ik word enthousiast als ik hoor welke ideeën door inwoners worden opgepakt en gefaciliteerd door de gemeente. We zijn ook blij met de antwoorden van wethouder Arends over onze ondernemers en economie. Wij snappen dat we iets terug moeten schroeven, maar als we de wethouder goed begrijpen worden onze ondernemers nog steeds gefaciliteerd. Misschien wat minder snel dan ze gewend zijn, maar als daarover goed gecommuniceerd wordt, moet dat geen probleem zijn. Al met al kijken wij toch met grote tevredenheid terug op deze discussie. Ik dank iedereen voor zijn of haar inbreng en ik kijk uit naar het proces dat we verder met elkaar gaan lopen vanaf nu tot aan de begroting. Laten we inderdaad hopen, dat het rijk nog verstandige beslissingen gaat nemen voor gemeenteland. Dank u wel.

Mevrouw Den Heijer, D66: De eerste vraag is natuurlijk algemeen gesteld met elkaar: kunnen we deze kadernota nu wel behandelen. Ik hoor vaak het woord 'vast stellen'. Zover zijn we natuurlijk nog niet,

het gaat erom: kunnen we deze kadernota met elkaar behandelen nu er nog zoveel onzekerheden zijn? Er zijn natuurlijk ook veel opmerkingen gemaakt over de bezuinigingen. Dat hebben we met elkaar gedeeld. Maar we zijn nu wel aan het inkaderen. Onze conclusie is dat we dat proces moeten doortrekken met elkaar, dat is eigenlijk de enige optie die we nog hebben, dat is ondanks de meicirculaire en de veranderingen daarvan. We hebben ook gehoord, dat de financiële opgave in principe blijft bestaan, ook al zit er een meevaller in. Wij zijn eigenlijk ook van mening, dat we dit proces moeten doortrekken. We zeggen er nog niet bij, dat we deze kadernota gaan vast stellen, want dat is ook even afhankelijk van welke moties en amendementen allemaal nog volgen. Daar hebben wij zelf ook een paar ideeën voor aangeleverd in de eerste bijdrage. In de tweede termijn ga ik kijken welke voorstellen er van andere partijen zijn gedaan en dan reageer ik nog even op de antwoorden van de wethouders. Ik vind het altijd knap van u allen, dat u dat zo snel gedaan heeft, maar ik heb geprobeerd er een paar dingen uit te halen, die toch een beetje recht doen aan wat we besproken hebben met elkaar. Wij steunen in ieder geval het voorstel van L3B. Die had het over: we gaan nu doorpakken in die strategie van grof naar fijn, vinger aan de pols houden, we willen daarin meegenomen worden. Dat lijkt ons heel goed om met elkaar af te spreken. Misschien was het niet nodig om het te zeggen, maar ik denk dat het toch goed is dat we het even benoemd hebben. Het voorstel van de PvdA klonk eigenlijk wel logisch, maar toch zijn we dus niet enthousiast. Eigenlijk heb ik daar in het begin al even bij stil gestaan. Het wordt er niet echt duidelijker op, wat we dan met elkaar te doen hebben wat ons betreft. Iets met een motie vast leggen vinden we te risky en te vaag, want een motie is geen beleid of opdracht, het is een soort van licht advies om te gaan doen, dus daar kunnen we in principe niet in meegaan nu. We hebben de CU gevonden aan onze zijde wat betreft het idee over duurzaamheid en dat het niet alleen maar gaat over technische CO2 reductie, maar dat het echt een grote opgave is, waar we echt onze inwoners bij moeten betrekken. Het gaat niet alleen over de koplopers, waar we het nu een beetje met elkaar over gehad hebben, alle initiatieven, die er zijn, die we kunnen ondersteunen, die makkelijk gaan, maar er komt ook een hele taaie laag, waar het allemaal niet zo makkelijk gaat, waar we ook echt weerstand gaan ondervinden. Daar zie ik eigenlijk geen plan voor, daar heb ik ook niets over gehoord, daar moeten we echt nog met elkaar over doordenken. De OZB-teruggave, daarvoor lag een voorstel van de VVD. Dat wachten we even af, want binnen de fractie hebben we daar nog geen overeenstemming over bereikt, of we dat een goed idee vinden, dus dat wachten we even af. We denken er graag aan mee. We hebben het even kort gehad over die WOZ-waarden en het ligt toch echt € 80.000 boven het landelijk gemiddelde, ik heb het nog even opgezocht, of mijn collega Weerheijm heeft het nog even opgezocht. Het ging ons eigenlijk ook om de totale lasten, die we als gemeente hebben voor inwoners. Ook dat hebben we even opgezocht. In 2020 lagen de lokale lasten 14% boven het landelijk gemiddelde. Dat is het totaal van lokaal. Dat is toch echt iets wat het college heeft afgesproken als belofte richting de inwoners, dus daar maken we ons echt wel zorgen over. Het Eneco-afwegingskader, dat lijkt me heel goed om te gaan bespreken, dat gaan we volgende week doen. Het lijkt ons ook heel goed om het vast te stellen. Volgens mij was het nou net waar iemand anders over sprak, dat we het niet gaan vast stellen, maar mijn beeld is dat we het wel gaan vast stellen. Kort even naar de wethouder toe, het schiet al op, ik zie meneer Blonk al op zijn horloge kijken. Ik ga mijn best doen nog even 1 of 2 dingen te benoemen. We hebben het gehad over Horti Science. Dat is inderdaad een heel gaaf innovatief project, maar we hebben toch echt nog wel even de vraag wat nou de financiële noodzaak is en waarom private partijen dat niet alleen kunnen. En we vragen ons ook af of er misschien verwachtingen zijn gewekt, want we zien op de website een bedrag staan van € 1,2mln. We vragen ons dan af: is dat ons geld, is dat ons bedrag? Of is dat geld van de MRDH en wat andere partijen gaan bijdragen? Daar zou ik nog even antwoord op willen hebben. We hebben ook geen antwoord gekregen op de vraag waarom er geen punten uit het toekomstperspectief zijn meegenomen in deze kadernota. Ik vroeg me af of we daar nog even bij stil konden staan. We hebben het ook gehad over het door ontwikkelen van het Lansingerlands Initiatief, ja, daar hebben we echt wel een ander beeld bij. Er gaan heel veel initiatieven goed, maar er is ook wel een groep mensen, die de gemeente niet zo makkelijk weet te vinden. We hebben het pas gehad over woonvormen en er zou op de website van Lansingerland een loketje komen waar mensen zich konden melden met initiatieven voor woonvormen. We hebben gekeken op die site, maar die is er nog steeds niet, dus er gaan ook wel wat dingen minder voortvarend dan nu de wethouder schetst en dat maakt dat we ons blijven inzetten op dit dossier en we niet met deze antwoorden tevreden kunnen zijn, ook al zijn het hartstikke goede initiatieven, die we hebben gehad. Ik ga het hierbij laten, de rest komt de volgende keer wel weer.

De heer Duk, GL: Als één van de laatste sprekers heb ik de luxe om op alle voorgangers te kunnen reageren. Helaas had ik niet de kans om dat te doen op de eerste termijn van de PvdA-fractie. Mevrouw Verhoef stelde daarin voor de kaders vast te stellen zonder de bezuinigingen en dit besluit uit te stellen tot bij de begrotingsbehandeling. Dat idee ondersteunt de GL-fractie. Verder heb ik helaas nog niet een reactie ontvangen van de wethouder over actief contact en steun geven aan Raden in Verzet. Het steunen van moties is mooi, maar daarover meedenken en mee tekenen is mooier. Het is fijn dat de heer Machielse mijn oproep wel deelt om actief steun te geven aan Raden in Verzet. Mijn voorstel is om ons samen daarbij aan te sluiten en eventueel nieuws bij mededelingen uit de raad in algemeen bestuur met

de rest van de raad te delen. Ik concludeer dat de noodzaak voor de snelheid van Horti Science niet is vastgesteld. Ook hoor ik de doelen met de Eneco-gelden te weinig terug. Ik blijf bij mijn voorstel om de financiële onzekerheid van komend jaar op te vangen door deze investering een jaar uit te stellen, juist om eerst de kaders vast te kunnen stellen. We hebben het vertrouwen dat de partij van de heer Van den Beukel eindelijk haar weerstand van het regeren met linkse partijen zal wegnemen en dat daarmee ook structureel meer geld voor de zorg aan de gemeente zal worden gegeven. Daarmee zijn de structurele tekorten in ieder geval kleiner. Het is dus niet het idee om structurele lasten met incidentele bronnen te dragen, het is enkel noodzaak om een korte overbrugging te creëren. Mocht volgend jaar blijken dat de balans toch negatief blijft, dan is het ook voor GL het moment om te gaan bezuinigen. Als het college had gewild, dat we nu al het budget vast stelden voor de Horti Science, dan had zij hiervoor al met de raad in gesprek moeten zijn gegaan om te kijken waar onze prioriteiten liggen. Voor de glastuinbouw geven wij exploitatievergunningen af en WKK's voor biomassacentrales en dergelijke. Daar kunnen we dus wel eisen aan stellen. De wethouder gaf aan, dat dat niet kan, maar dat is absoluut onjuist, ook op het gebied van duurzaamheid kan dat. Wethouder Fortuyn heeft helaas niet antwoord gegeven op mijn vraag of het de bedoeling van het college is om minimaal de komende 5 jaar de voorgestelde beeldniveaus vast te houden. De wethouder geeft aan, dat het de bedoeling is dat de herstelkosten naar de huidige beeldniveaus laag blijven. In de tafeltjesavond werd aangegeven, dat pas na 5 jaar die kosten terug verdiend zijn. Als we het korter aanhouden kost het meer dan dat het oplevert, was toen de conclusie. Het is geld weg gooien om korter vol te houden en GL is niet bereid het langer te doen. Dus is onze conclusie dat deze bezuiniging niet moet doorgaan. Dank aan de wethouder voor zijn antwoord over de PGB's. Vanwege de uitspraak van de rechter wil de GL-fractie wel weten of er dan naar andere dingen gekeken gaat worden nu de inkomenstoets niet mogelijk blijkt. Er is veel gezegd, toch zou ik van het college graag nog horen of het de bedoeling is of de Holland Rail Terminal een stille dood zal sterven of dat zij een vinger aan de pols zal houden. Dan heb ik nog 2 kleine opmerkingen over de tweede termijn. De heer Van Doorn had het voorstel om met een mobiel servicepoint langs te gaan. Ik kan me daar heel goed in vinden en ik sluit me verder aan bij de woorden van mevrouw Den Heijer over Horti Science. Dank u wel.

Mevrouw Verhoef, PvdA: Ook van mijn kan dank voor de beantwoording door het college. Wethouder Van den Beukel en ook een aantal andere fracties, ik kreeg de indruk, dat ze ons voorstel niet omarmden. Dat weet ik zeker, maar ik kreeg ook de indruk dat een aantal fracties en misschien ook de wethouder het niet helemaal begrepen, dus ik wil het nog één keer toelichten. Mijn fractie wil het vast stellen van de kadernota niet uitstellen, maar met een amendement komen om nu wel de uitgangspunten vast te stellen, maar niet de ombuigingen, dus niet de bezuinigingen en ook niet het generen van inkomsten bijvoorbeeld door de OZB-verhoging. Niet vast stellen nu. Dat besluit stellen we uit tot bij de begroting. Kaders mee geven rond de bezuinigingen, die mogelijk toch nodig gaan zijn, is wel goed en dat doen we nu in dit debat, maar we hoeven ze over een aantal weken niet vast te stellen, wat ons betreft. Alle fracties hebben hun best gedaan om aan te geven hoe u kijkt naar de bezuinigingen, waar u de prioriteiten zou leggen. Het college kan die mee nemen richting de begroting. Nog heel even over de meicirculaire. Het saldo bij de meicirculaire is inclusief de voorgestelde bezuinigingen van het college. Ik versprak me eigenlijk in de eerste termijn. Ik zei: het is licht positief in 2022, maar het is negatief als je die voorgestelde bezuinigingen niet mee neemt. We willen niet dat het zo gepresenteerd wordt, we willen zuiver het saldo zien van de begroting na verwerking van de meicirculaire en dan de dekking vanuit de bezuinigingen apart gepresenteerd krijgen. Dan kunnen we in november bij de begroting kiezen op basis van de prioriteitenlijst, die het college kan maken, op wat we ze nu mee geven. In 2022 blijft die kadernota dus voorlopig negatief als je de meicirculaire zo verwerkt. Dat is waar we mee moeten dealen in november bij de begrotingsbespreking. Ik hoor ook, dat een aantal fracties zegt: er is zoveel onzekerheid en het blijft allemaal onzeker, maar bij de begroting is er naar alle waarschijnlijkheid wel meer zekerheid over de hoogte van de extra rijksbijdrage voor de jeugdzorg en ook uitsluitel over de vraag of deze rijksbijdrage structureel in een meerjarenbegroting kan worden opgenomen. Dan kunnen we kijken of de begroting nog negatief is en hoeveel en dan bezuinigen en OZB verhogen voor zover nodig. Iedereen die zegt: we kunnen het nu toch lekker vast stellen en straks bij de begroting weer terug draaien, die bezuinigingen. Dat is niet handig, want we hebben nu niet alle informatie en we kunnen dus ook niet goed prioriteiten stellen en het draagt dus ook niet bij aan een goed debat. In de zomermaanden komt die duidelijkheid er wel, dat zegt wethouder Van den Beukel zelf ook. Nu vast stellen, die bezuinigingen, en dan straks weer terug draaien is niet efficiënt, maar het allerergste is: we communiceren naar onze burgers een aantal heel pijnlijke bezuinigingen, juist ook voor kwetsbare mensen, die we straks dan toch weer terug draaien. Dat vinden we bijzonder ongewenst. We hebben wel gehoord, dat we steun hebben gekregen van WIJ en GL. De heer Ruitenbergh: Ik zou mevrouw Verhoef willen vragen om er eens over na te denken of we het ook om kunnen draaien, haar voorstel. Ik denk dat het juist wel goed is om nu met elkaar richting te geven aan het college: dit zijn de bezuinigingen waar je aan moet denken, die zou je ook moeten gaan uitwerken in de voorbereiding op de begroting. Daarvoor stel je een kadernota vast. Maar mocht het nou zo zijn, dat echt het schip met geld uit Den

Haag binnen komt, dan kun je altijd zeggen: het hoeft niet. Maar laten we het niet uitstellen en geen richting mee geven aan het college. Ik zou u echt willen meegeven daar over na te denken in de voorbereiding van de raadsbehandeling van deze kaderbrief. De heer Markus: Er wordt heel de tijd een frame neergezet: met deze kadernota gaan we bezuinigingen inzetten. Dat is natuurlijk helemaal niet waar. We gaan ook geen bezuinigingen terug draaien als deze kaders anders worden. Er wordt geen enkele bezuiniging op dit moment ingeboekt. Dat gebeurt bij de begroting. Dit is alleen een kader, dat we met elkaar mee willen geven. Zo moet je het ook gewoon communiceren. Het zijn kaders waar je aan kunt denken en we gaan de komende maanden verder met elkaar aan de slag. Ziet mevrouw Verhoef dit nou verkeerd of heb ik ongelijk? Dat laatste denk ik overigens niet. Mevrouw Verhoef: Een ieder ziet het gelijk aan zijn eigen kant. Wij kunnen best het college nu een aantal zaken mee geven, een aantal accenten mee geven, maar ze dan vast stellen is vers 2. Dat is wat we zeggen. Je kan de kaders mee geven, maar vast stellen is dubbel werk, want dan moet je ze straks weer terug draaien. Dus er worden allerlei voorbereidingen getroffen voor allerlei bezuinigingen, die straks niet nodig blijken en dan kun je bij het voorleggen van de begroting veel efficiënter handelen naar de bestaande situatie financieel. Wij blijven bij ons voorstel. Ik begrijp uw kant ook. We vinden elkaar mogelijk richting het vast stellen van dit besluit. De heer Hoek: Interpreteer ik de woorden van mevrouw Verhoef goed, dat we eigenlijk bezig zijn met het organiseren van heel veel maatschappelijke onrust onder verenigingen, onder welwillende vrijwilligers, onder heel goede initiatieven, die bewezen hebben echt nut te hebben voordat we echt weten of een bezuiniging echt op zijn plek is? Waarom zou je deze maatschappelijke onrust organiseren op het moment, dat helemaal nog niet duidelijk is of het ook noodzakelijk is. Denk ik dat goed, mevrouw Verhoef? Mevrouw Verhoef: Dat is precies wat ik zeg. Dank u wel, dat u dat nog een keer benadrukt. Wat ik ook zeg is: omdat er nu allerlei onzekerheden zijn, die wel op korte termijn opgehelderd worden door het rijk bijvoorbeeld, omdat die onzekerheden er nu zijn kunnen we dus ook die prioriteiten niet goed stellen. We kunnen wel reageren op wat het college nu heeft voorgelegd aan bezuinigingen, maar het is gewoon beter in de aanloop naar de begroting als er meer helderheid komt, en daar zal het college ons ook helderheid over geven, om dan veel gericht een begroting op te stellen, die past binnen de context van de financiële situatie, die zich dan voordoet na meldingen van het rijk. Volgens mij hebben we hier nu genoeg over gezegd, althans, wat mij betreft. Ik ga nog even verder. Waar was ik gebleven? Niet efficiënt, je wilt dat niet naar de burgers communiceren. Ik ben in mijn eerste termijn nog een heel belangrijk punt vergeten te zeggen, ik zeg het nu. Ik wilde zeggen: net als vorig jaar zijn we een voorstander van het uitbreiden van het ambtelijk apparaat. Daar wordt € 1,45mln genoemd voor de komende 4 jaren. Dat is een fors bedrag en dat is goed, want wij hechten veel waarde aan een goed kwalitatief ambtenarenapparaat. Dat gaan onze inwoners terug zien in hun gemeente en we vinden het echt knap en dapper van het college dat ze dit hebben voorgesteld, ondanks de flinke weerstand vorig jaar bij het begrotingsdebat, vooral ook van een aantal coalitiepartijen, dus dank aan het college daarvoor. Op een gegeven moment kwam wethouder Van den Beukel met een doemscenario, dat de rekening van corona bij gemeenten wordt gelegd. Daar zaten nog meer zware verhalen omheen. Wat ons betreft is dat wel heel negatief gesteld en waarschijnlijk ook niet realistisch. We willen er toch voor waken, dat u een te negatief scenario schetst. Ik wil nog even iets zeggen over de forenzenbelasting voor arbeidsmigranten. Wegen de baten op tegen de kosten? Daar heeft het college tijd voor nodig om dat uit te zoeken. Ik wil er meteen bij meegeven: als er zoveel moeite gestopt gaat worden om te kijken hoeveel geld we uit die arbeidsmigranten kunnen trekken om onze belastingenpot te vullen, onze gemeentepot, dan wil ik ook dat we als gemeente heel veel moeite doen om die arbeidsmigranten te kennen, om ervoor te zorgen, dat ze zich inschrijven bij de gemeente en dat ze dus ook de zorg en de voorzieningen krijgen, die ze nodig hebben. Want ze worden hier naartoe gelokt met mooie contracten en een huisje. Vervolgens is die huisvesting zwaar onder de maat en zitten ze met zijn zessen in een oud stuk boerderij. De hoge huur wordt van het salaris afgetrokken. Ik zeg niet dat dit hier allemaal speelt, maar ik wil dat we dan ook zorg dragen voor deze mensen als ze daar straks belasting voor gaan afdragen. Wethouders Arends, het Nieuwe Wij komt niet goed tot zijn recht in de corona-context. Die corona-context is nu langzaam aan het verdwijnen, dus wij hopen echt, dat het Nieuwe Wij niet hoeft te verdwijnen en eventueel op een later moment weer terugkomt. Nog heel even kort over het OZB-overschot, nu terug geven bij de jaarrekening morgen, een voorstel van de VVD. We vinden dat niet passend, zeker niet omdat we zojuist pijnlijke bezuinigingen hebben besproken onder andere in het sociale domein. Tot slot, daar sluit ik graag mee af, de hondenbelasting vergelijken met een Bon Futje, ik heb het hier al vaker gehoord in deze raad en commissie, ik zou er eigenlijk mijn mond over willen houden, maar alle fracties die tot nu toe door de jaren heen onze strijd om een broodnodige halte langs de Landscheiding terug te brengen voor een bestaande en verder groeiende buurt, als u dat weg wil doen als een Bon Futje, als een niemendalletje, dan doet u tekort aan al die inwoners voor wie we het deden, voor wie de bushalte cruciaal was en nu door de regen langs die Landscheiding lopen, omdat ze misschien wel niet kunnen fietsen of geen fiets hebben en liever in die bus stapt, omdat ze ook geen auto hebben. Neerbuigend, vind ik het.

De voorzitter: Hiermee zijn we aan het eind van de tweede termijn van de commissie.

Beantwoording college

Wethouder Van den Beukel: Dank voor de inbreng. Ik volg de volgorde van de inbreng voor de helderheid. Ik begin bij de heer Van Doorn, die had een specifieke vraag over het Eneco-middelen proces en ook een gedachte daarbij om er een raadsbesluit van te maken. Wat het college betreft is dat een heel goede gedachte, we zien er ook naar uit om volgende week met u van gedachten te wisselen over het afwegingskader, dat het college voorstelt, gehoord uw inbreng. Ik ben bij al uw fractievoorzitters te raden gegaan en bij al uw financieel specialisten, ik heb geprobeerd dat te verwerken tot een kader, dat voor velen van u herkenbaar zal zijn, dat op onderdelen zal afwijken van uw individuele standpunten, want er zat ook diversiteit in. Het is goed om daarover met elkaar van gedachten te wisselen. Als u het wilt, kan het college het als een raadsvoorstel terug brengen, bijvoorbeeld in de eerste commissie AB na de zomer. Dan is het wat het college betreft een goed idee, daar hebben we vorig kalenderjaar over gesproken, om te zeggen: het afwegingskader stellen we dan vast, wellicht geamendeerd, kijken wat u ervan maakt, van het voorstel. Het afwegingskader is dan vast gesteld. Ik heb weleens gerefereerd aan het proces van de beleidsaccenten, waar collega Van Tatenhove leiding aan heeft gegeven, of uw commissievoorzitter leiding aan heeft gegeven, waar op een heel plezierige en ontspannen manier met geeltjes en dergelijke een proces is gelopen om ideeën tot stand te brengen, die vervolgens kunnen worden getoetst aan het afwegingskader. Die ideeën kunnen de vorm aannemen van de elementen van het toekomstperspectief. Mevrouw Den Heijer had daar een opmerking over. Dan kunnen al die accenten, die daar in zitten, een plek krijgen en vervolgens op hun merites door uw collega's worden beoordeeld en op het afwegingskader worden gelegd. Het zou vervolgens mogelijk zijn om daar dan eventuele voorstellen veel breder dan Horti Science, inclusief duurzaamheid, u zegt het maar, een plek te geven op het moment dat daar een draagvlak voor zou zijn bij uw raad in de begroting. Ik denk dat we dan heel mooi stapsgewijs toewerken naar keuzes, die financieel worden vertaald bij de begroting. Het is helder wat het voorstel van het college is, waar we urgentie op zagen, omdat we daar nu eenmaal een bepaalde ambitie hebben geformuleerd, die nog niet wordt onderbouwd door de realiteit. Tegelijkertijd kan het dan vergezeld worden van andere voorstellen. Er kan vervolgens ook weer het e.e.a. afvallen. Ik denk dat dat het proces zou zijn, ik hoor het bij de heer Van Doorn, maar ook bij zijn collega's, het zou goed passen bij wat we hebben afgesproken vorig jaar. Dan hebben we ook gelijk iets aan de brief en de bespreking volgende week, want dan hebben we de brede bespreking: hoe zou het afwegingskader moeten en kunnen landen in een raadsvoorstel? Een ander onderwerp, dat de heer Ruitenbergh inbracht in zijn eerste termijn, excuus dat ik vergeten was het op te pakken, gaat over de zorg op het moment dat je het eigenaar- en gebruikersdeel van de OZB niet-woningen samen voegt, dat dan feitelijk een eigenaar van een pand, die een huurcontract heeft, niet meer dat gebruikersdeel kan doorleggen, omdat hij een contract heeft gesloten, waarin niet staat, dat hij dat recht heeft. Dan zit je plotseling met de gebakken peren, zeg ik maar even huiselijk, als eigenaar en zit je met enkele tientjes of honderden euro's zelf te betalen, waar die voorheen bij de gebruiker lag. Dat is inderdaad een situatie die kan optreden, een ongewenst neveneffect, misschien op korte termijn en niet op lange termijn, het zal niet voor alle gevallen aan de orde zijn, maar toch een ongewenst neveneffect zou het kunnen zijn van deze vereenvoudiging, zoals de heer Machielse dat noemde. Wat u van het college mag verwachten, is dat we ten eerste hierover in gesprek zijn met onze uitvoeringsinstantie: hoe zou het mogelijk kunnen zijn, hoe zouden we bijvoorbeeld op de nota het voorheen gebruikersdeel zichtbaar kunnen maken, in de wetenschap dat het gebruikersdeel naar nul gaat, heel simpel. Maar dan zou je misschien op kunnen nemen: het gebruikersdeel zou zijn geweest X, dan geef je toch een bepaalde transparantie aan, die eigenlijk traditioneel bij de gebruiker vandaan komt. Naar dat soort modaliteiten zoeken we ook op basis van de lessen die geleerd zijn bij andere gemeenten. Een heel aantal gemeenten is ons hierin voorgegaan. Die hebben waarschijnlijk daar lessen geleerd, die wij hier kunnen toepassen. Die lessen wil ik ook met u delen om er vervolgens voor te zorgen, dat wij het op de best mogelijke manier gaan invoeren op een manier die zo min mogelijk ongewenste neveneffecten heeft. Daar zullen we u ook over terug rapporteren als we meer op detail ingaan op de manier waarop we die belasting willen invoeren. Over belastingen gesproken, misschien dan toch weer even de forenzenbelasting erbij pakken. Er was een vraag van mevrouw Verhoef, zij had een wat negatief beeld, over doembeelden gesproken, dat ze even schetste als zou optreden bij arbeidsmigranten in Lansingerland. Vervolgens nuanceerde ze dat wel weer. Ik weet niet of collega Arends daar iets over wil zeggen. Ik wil proberen daarbij weg te blijven over hoe dat er fysiek eraan toe gaat bij arbeidsmigranten in ons land. Het valt me overigens wel op dat als je een iets hoger salaris hebt, dan heet je expat en de volgende keer heb je een iets lager salaris en dan heet je arbeidsmigrant, ik denk dat er heel veel categorieën zijn, mensen die voor hun werk verhuizen. Het één heeft een wat andere bijmaak dan het ander. Hoe het ook zij, zoals we hebben gecommuniceerd tot nu toe naar uw raad is een forenzenbelasting misschien wel een tweesnijdend zwaard. Enerzijds zou naar de mening van het college een rechtvaardige belasting zijn, omdat je nu eenmaal arbeidsmigranten hebt, die hier vele maanden, misschien wel vele jaren, wonen, waarvan we het rechtvaardig vinden om ook van hen te vragen een bijdrage te leveren aan de voorzieningen in Lansingerland. Dat aspect zit eraan.

Het andere aspect is, dat met een goede forenzenbelasting toch een extra reden is voor de gemeente om toch goed en hard te werken aan een zorgvuldige administratie. Een zorgvuldige administratie van arbeidsmigranten is niet vanzelfsprekend, dat ligt dan niet zozeer aan de gemeente, maar misschien aan de arbeidsmigranten, die belang heeft daarbij of misschien de weg niet kent of hoe dan ook, in ieder geval: het belang van een goede administratie wordt groter en daarmee, zo leert ook de ervaring van de commissie Roemer, is de kans groter dat die administratie van een nog hogere kwaliteit wordt, waardoor bescherming van die arbeidsmigranten tegen ongewenste situatie eigenlijk verbetert. Dat zou een goed effect zijn van die forenzenbelasting. Mevrouw Verhoef: Dank aan de wethouder voor deze toelichting. Dat was precies de andere kant van de medaille, die ik graag wilde horen. Kan de wethouder een toezegging doen, dat hij bij het onderzoek, dat is aangekondigd, naar de forenzenbelasting wat daar de baten en lasten van zijn, dat hij ook juist die positieve en sociale effecten ook inderdaad mee zult nemen in de totale kosten / baten analyse. Wethouder Van den Beukel: Een volmondig ja. Ik denk dat het heel passend is om als gemeente altijd te kijken naar maatschappelijke kosten en baten en niet alleen naar financiële kosten en baten. We zijn niet hier op aarde om winst te maken tenslotte, dus zeker ook die kwalitatieve niet te kwantificeren baten die zullen we daarin een plek geven. Los van het feit dat het ook interessant is om te weten wat de uitvoeringskosten, wel financieel uiteindelijk, voor rekening van de gemeente komen. Dus het antwoord daarop is: ja. De fractie van WIJ gaf aan: die kadernota, moeten we die niet nog een beetje aanpassen op het huidige beeld? Ik zeg het even in mijn woorden. Zoals ik mevrouw Van Olst begrijp, zouden we bijna kunnen gaan spreken van de kadernota 1.1 en misschien vervolgens van een kadernota 1.2 op het moment dat er op 1 juli weer meer duidelijkheid is. Ook over de zomer heen komen er 1.3 en 1.4. Toch wil ik dat echt ontraden. We hebben nu eenmaal in onze P&C cyclus een heel aantal momenten bepaald, 4 momenten, waarop je de peilstok erin steekt en vervolgens keuzes maakt. Door daar vervolgens in te gaan schuiven, dus door tussenstadia te creëren, halen we onszelf een hoop werk op de hals. Overigens gaat u met reces binnenkort en het college misschien ook wel, maar we halen onszelf werk op de hals en je voegt niet zo heel veel waarde toe. Dus ik zou u ervan willen overtuigen dat we dat niet doen. We moeten natuurlijk wel rekening houden met de meicirculaire en de andere ontwikkelingen, want het is waar, zeg ik tegen mevrouw Van Olst, ik ben het volmondig met u eens. Op het moment dat, de heer Azzouzi of mevrouw Verhoef zei het, dat onze provincie hetzelfde doet als een andere provincie, namelijk Utrecht. Utrecht is de enige provincie van de 12, die nu al zegt: je mag het structureel labelen, die € 1,3mld voor 2022. De andere 11 zeggen: niet. Ze zeggen: dat gaan we niet doen, want we gaan onszelf voor de gek houden. Dan zeggen we dat iets structureel is, terwijl het dat feitelijk helemaal niet is, omdat voor 2023 dat geld er nog niet is. Dan gaan we het rijk helpen om de wereld mooier te laten lijken dan het is, omdat het rijk verzaakt om die meerjarige reeks ter beschikking te stellen. Mevrouw Verhoef: Misschien roep ik net te vroeg, maar de wethouder zei het zo stellig, dat die andere provincies dat niet goed vinden. Maar volgens mij lopen daar nog gesprekken over. Ze vinden het misschien vandaag niet goed, maar over een week wel. Klopt dat? Wethouder Van den Beukel: Dat klopt. Niets zo veranderlijk als het weer en misschien ook wel in provinciaal overleg. Daar doe ik ze misschien onrecht mee, maar nee, dat is een lopende onderhandeling. Het huidige standpunt is: dat vinden we geen goed idee, in het provinciaal overleg bij meerderheid. De andere 11 provincies hebben zich daar achter geschaard tot op heden, maar misschien laten ze zich overtuigen in de context van een deal met het rijk. Ik houd het voor mogelijk. Dan is het inderdaad zo, zeg ik richting mevrouw Verhoef en de andere woordvoerders, dat dat een fors financieel positief effect heeft voor 2022 in Lansingerland. Hebben we dan daarmee, zoals de heer Hoek zegt, onnodig onrust gezaaid en verenigingen bang gemaakt en kwetsbare inwoners? Dat is een frame. Ik wil het u niet ontzeggen, maar ik wil er wel iets over zeggen. Ik, wij, het college, vind het toch getuigen van verantwoord en goed bestuur en goed beheer van de openbare financiën om wel te acteren op de kennis van nu. Die kennis van nu kent u, die staat in de brief. Die kennis van nu is, dat we grote bezuinigingsopgaven hebben voor 2022. We kunnen met een roze bril naar de wereld kijken en zeggen: misschien wordt het beter, laten we vooral niet teveel communiceren, want het kon weleens meevallen. Toch vindt het college dat niet een verstandige en verantwoorde manier van optreden. Laten we hopen samen en eraan werken met Raden in Verzet dat het meevalt. De heer Azzouzi: Ik had nog wel een vraag n.a.v. dat geld voor 2022. Dat is zeker. De vraag is of we het structureel mogen kenmerken of niet. Wij gaan nu bezuinigen. We gaan € 2,5mln ophalen in OZB, maar ook minder dingen doen. Wat gaan we dan doen met dat bedrag, dat we krijgen, als we onze begroting sluitend krijgen? Dan is het een overschot in 2022. Wethouder Van den Beukel: Wat gaan wij dan doen? Op het moment dat het incidenteel geld is, dan is dat inderdaad een incidentele meevaller. Dat betekent dat we daar incidentele uitgaven tegenover kunnen zetten of dat het een positief saldo oplevert. Tegelijkertijd, het is echt een uitgangspunt van het college en daar hebben we wel goed en bewust voor gekozen, om toch een structureel sluitende begroting te willen presenteren voor 2022. Dus het is heel mooi als we een incidenteel schip met geld onze kant op komt, het mag € 1,3mld zijn, het mag € 10mld zijn, maar dat ontslaat ons niet van de verplichting, willen wij onder preventief toezicht uit blijven van de provincie Zuid-Holland, om een structureel sluitende begroting te maken. Dus het zou een heel mooie meevaller zijn, maar het wordt pas echt relevant als het structureel is en dan nog is de vraag: is dit pakket aan ombuigingen relevant om

met elkaar te verkennen, gelet op de uitdagingen die we hebben voor de navolgende jaren? Zeker, als het structureel gelabeld wordt en er vallen nog een paar dingen mee, dan kan het zo zijn, dat we bij de begroting in overleg met u als raad vanzelfsprekend tot de conclusie zouden kunnen komen: luister, laten we een aantal van deze ombuigingen een tijdje opzouten, want het valt toch eigenlijk mee. Dan geldt wat in de inleiding van de kadernota staat: better safe than sorry. Dan hebben we wel geanticipeerd op een scenario dat nu reëel is, dat nu eigenlijk gewoon de realiteit is, waartoe we ons hebben te verhouden. En dan valt het gelukkig mee. Dat zou dan goed nieuws zijn. Ik hoop het met u. Dat over de € 1,3mld en de kadernota. De Horti Science hoort inderdaad in het Eneco-proces. Dat heb ik net geschetst. Het is een soort prelude daarop. Als we doen wat we net hebben besproken, zoals ik uw raadsleden heb horen zeggen en wat ik u voorstel, dan komt het dus weer aan de orde bij die beleidsaccentensessie na vaststelling van het afwegingskader, dan is het vanzelfsprekend aan u om vervolgens te bepalen of het een überhaupt een wijze investering is en vervolgens is het de vraag of het een wijze investering is om te doen uit de Eneco-middelen of dat we het uit de algemene reserve halen. Beide kan, wat het college betreft. Als we er echt naar kijken, past het ook in de Eneco-middelen. Zelfs heel goed. Dan kom ik op de vraag van mevrouw Den Heijer, die in mijn woorden vroeg naar het multiplier effect van de publieke middelen. Is die € 1,2mln publiek geld of privaat geld, hoe moet je daar naar kijken? Laat ik proberen 2 voorbeelden te noemen. Het Horti Science Park, dat is één van de zaken die genoemd zijn in de brief, waar u ook over geïnformeerd bent. Het gaat over Brainport Eindhoven-concept, maar dan in Lansingerland. Of Food Valley, zoals die in Wageningen heet. Dat is natuurlijk een bestaande realiteit, dat is het gebied rond Delphi, rond WUR, u kent het ongetwijfeld. De gedachten die daar ontwikkeld worden, is dat er een incubator zou kunnen landen. Sorry, ik ken geen goed Nederlands woord daarvoor. Misschien een kraamkamer van nieuwe bedrijvigheid. Als dat gebeurt, kan het zijn dat, nu al spenderen we daar geld aan in de vorm van onderzoek, over gefinancierd door de metropoolregio en de provincie, maar stel nu, het wordt een realiteit, dan is daar een kleine financiële bijdrage van de gemeente in de vorm van bijvoorbeeld een stuk planologie of cofinanciering voor een klein percentage kan dan aan de orde zijn. Tegelijkertijd hangt er boven de markt een herinvestering van Wageningen Universiteit in deze locatie. Een herinvestering van heel vele miljoenen. Dat wij dan nu enkele tienduizenden euro's in dat onderzoek spenderen als gemeente, dat heeft dan toch wel die multiplier van heel grote factor, want die investering van Wageningen Universiteit is wel mede afhankelijk van de mate waarin ze bereidheid proeven bij de gemeente Lansingerland om langjarig dat te ondersteunen. Ik maak het even heel huiselijk. Op het moment dat wij ervoor zouden kiezen als gemeente om de hele boel daar omheen vol te laten zetten met distributiecentra tot en met de laatste vierkante meter, zodat de WUR niet meer kan uitbreiden, dan gaat het dus niet gebeuren. Onze bereidheid om mee te doen, mee te denken en een beetje mee te betalen is wel bepalend voor de investeringsbereidheid van dat soort organisaties. De heer Duk: Is die investering van de WUR de reden waarom er zoveel stoom op de ketel moet? Is dat de reden? Wat gebeurt er als we het een jaar uitstellen? Wat lopen we dan mis? Wethouder Van den Beukel: Het antwoord is: nee, dat is niet de reden. De reden is dat we een Horti Science ambitie hebben uitgesproken als onderdeel van onze positionering en dat we een agenda aan het formuleren zijn en dat je geld nodig hebt voor het uitvoeren van je agenda. Een element daarin is Horti Science Park, maar er zijn heel veel andere elementen, zoals ook in de brief beschreven. Wat gebeurt er als je het een jaar uitstelt? Op 14 juli is er een beeldvorming. Ik zou zeggen: misschien is het een goede vraag om te stellen aan partners van ons. Is het een vraag om te stellen aan Antura, aan Koppert, aan Bayer, aan Brazander. Zij hebben een verwachting van de gemeente, dat ze present zijn. Als zij opbellen en ze worden 5 keer doorverbonden en vervolgens niet bediend, dan zijn wij hen niet aan het helpen en zijn we onszelf niet aan het helpen als gemeente. De heer Jonker: Vooruitlopend op de discussie over het afwegingskader, waar we op detail ingaan, maar juist voor de kadernota vind ik het wel belangrijk: kunt u misschien duiden, waarom dan nu de keuze wordt gemaakt om publiek geld te investeren. Er kunnen twee redenen voor zijn in mijn ogen: de falende markt, dus de markt faalt en we moeten als overheid ergens geld in stoppen, maar dat is hier echt niet aan de orde, want het is een buitengewoon innovatieve en succesvolle sector in Nederland, er zijn zeer veel bedrijven actief, ze zijn wereldmarktleider op dat vlak. Dus het klinkt een beetje flauw, maar als wij daar niet in investeren, dan gaat iemand anders het doen. Maar het kan ook een reden zijn, dat u zegt: ja, ik wil de gemeente Lansingerland op de kaart zetten op dat vlak. Ik wil die bedrijven binnen halen. Dat is een legitieme reden. Alleen, dan moet voor ons wel duidelijk zijn en ik hoop dat we daar later wat meer details over krijgen, wat dan het multiplier verdieneffect is voor onze inwoners en voor de belastingbetalers hier. Het is natuurlijk ontzettend leuk als we dat binnen halen, maar als daar vervolgens niet iets voor terug komt, dan is het een moeilijk verhaal aan de burgers, als je daar het geld van onze burgers aan besteedt. Daar wilde ik reflectie op vragen. Wethouder Van den Beukel: Ik wil graag proberen de vraag te beantwoorden. Voor een deel zullen we de discussie voeren op een later moment, maar hij ligt nu op tafel, dus uitstekend. Vroeger noemde ze dat de gouden driehoek, triple helix. In dit soort samenwerkingsverbanden, dit soort sectoren, is er altijd sprake van een goede samenwerking tussen onderwijs, onderzoek, overheid en bedrijfsleven. Maar die overheid hoort daarbij. Als die overheid zijn medewerking opzegt, dan krijg je niet wat je in Eindhoven ziet, dan krijg je niet wat je in Wageningen ziet, dan krijg je niet wat je bij ons

ziet, dan mist uiteindelijk dat bedrijfsleven en dat onderwijs en dat onderzoek een poot. Dus dit hoort bij de samenwerking in de Greenport, die we hebben, dat je daar present bent. Wel in bescheiden mate. We gaan zeker geen taken van bedrijven overnemen. Er is geen sprake van grootscheeps marktfalen in die sector. Er is wel sprake van een behoefte aan een publieke infrastructuur. Ik zal nog een voorbeeld daarvan uitlichten, dat staat ook in de brief over duurzaamheid. Op het moment dat de publieke infrastructuur op het vlak van warmte bijvoorbeeld niet op orde komt en daarin heeft de overheid nu eenmaal een rol in Nederland, de gasleidingen van Gasunie komen ook van Gasunie en niet van Eneco, dat is uiteindelijk een publieke zaak, op het moment dat die warmte niet tot stand komt en die komt niet tot stand als wij daar niet op sturen, als wij niet duidelijk maken hoe, wat, waar, wie, dan zijn uiteindelijk die bedrijven niet meer in staat om op een duurzame manier hun tomaten te telen. Ik kan niet verwachten van individuele telers, dat zij die publieke warmtestructuur allemaal in zijn integraliteit tot stand brengen. Daar hoort een publieke betrokkenheid bij. Wij gaan niet als gemeente Lansingerland die dikke pijpen betalen, daar hebben we de Stedins voor en andere partijen, maar we hebben wel een coördinerende en regisserende rol en dat kost nou eenmaal heel veel mankracht. En die mankracht moet ergens uit komen en die komt o.a. wat het college betreft uit dit budget. De heer Duk: De wethouder verwijst naar 14 juli. Dat vind ik echt te makkelijk. Wij overwegen een amendement te doen om de Horti Science van de kadernota af te halen. Als wij dus pas op 14 juli het aan Koppert en vergelijkbare kunnen vragen, dan hebben we niet de informatie die we nodig hebben. Mevrouw Den Heijer heeft eerder al gevraagd: welke verwachtingen zijn er geschept of geschapen of hoe je het ook wilt noemen? Ik wil daar duidelijkheid over. Ik wil duidelijkheid over wat er gebeurt volgens de wethouder als wij het een jaar uitstellen. De voorzitter: Ik denk dat we in herhaling gaan vallen, want die vraag heeft hij net beantwoord. Wethouder Van den Beukel: Ik probeer er een nieuwe draai aan te geven om een beetje de energie in te houden en niet in herhaling te vallen. Twee dingen richting de heer Duk. Ten eerste financieel, wat betekent het als je het een jaar uitstelt? Voor het structureel saldo betekent het helemaal niets, dat heeft de heer Markus ook gezegd, want incidenteel geld en structureel geld is echt iets anders. Dus we helpen onze eigen opgaven er echt niet mee als we dit 1 jaar, 2 jaar, 3 jaar uitstellen. Inhoudelijk, wat betekent het? Dat betekent inhoudelijk, dat wij op die verwachtingen, die we terecht hebben gewekt in de regio, bij Innovation Quarter, bij het rijk, bij ondernemers, bij de WUR, bij Delphi, dat wij dat niet leveren. En dat kan, dat kan 1 jaar, dat kan 2 jaar, dat kan 3 jaar, maar daarmee bent u de kip met gouden eieren uit Lansingerland niet aan het voeren. Dan zeg ik het vriendelijk. Dat kan en dat mag en dat kan een keuze van uw raad zijn, maar ik denk niet dat het in lijn is met de positioneringsstrategie, die u wel heeft vastgesteld en ook niet dat het in lijn is met het voorstel van het college. Dat is iets anders dan de timing van het voorstel, zeg ik in de richting van de heer Duk, daar ga ik volledig in mee met hem. We hebben een brief gestuurd, we hebben een kadernota toegelicht wat het is. Ik heb aangegeven: idealiter had ik Horti Science visie en de uitvoeringsagenda hier op uw tafel liggen. Het is nu eenmaal zo, dat we nu de kadernota hebben voor 2022 en dat het nog 6 maanden weg is. Vandaar dat we de keuze hebben gemaakt: we nemen hem nu op. Maar inderdaad, de details van hoe, wat, waar, die moeten voor een deel nog komen en die komen ook bij u. Als u daarom nu zegt: ik wil hem eruit schieten, dan kan dat. Ik wil u wel mee geven, de signaalwerking daarvan, ook naar stakeholders en naar die tuinder om de hoek, dat die dan ook zou kunnen worden meegewogen. Maar het is aan u, ik zit er verder ontspannen in, het college zit er ontspannen in. We hebben het wel goed doordacht. Een vraag van mevrouw Den Heijer ging nog over andere punten uit het toekomstperspectief: waarom zijn die niet van een investeringsvoorstel voorzien? Daar zijn diverse redenen voor, laat ik er eentje uit lichten. Een ander element in het toekomstperspectief gaat over de kwaliteit van de leefomgeving. Voor dit jaar is daar aan de hand, dat we het milieubeleidsplan maken en een groenblauwe visie. Dat is in die zin niet zo investeringsrijk als Horti Science en over Horti Science zijn al twijfels, merk ik in uw raad. Dus zo zijn er voor elk element uit het toekomstperspectief diverse redenen te noemen en die zijn in verschillende fases, waardoor ze wel of niet nu van een investeringsvoorstel worden voorzien. Wat niet weg neemt, dat er een investeringsvoorstel vanuit uw raad komt. Misschien wel op een manier of op een vlak, die we als college niet hebben kunnen voorzien. Ik hoop het, want dat zou heel goed zijn, want dan komen we samen verder. Bijna tot slot. De fractie van GL heeft nog specifiek gevraagd om actieve steun aan Raden in Verzet. Ik denk dat de charme van Raden in Verzet is dat het raden zijn. Dus om daar als college bij aan te sluiten, dat is niet gewenst. Wat niet weg neemt, dat wij natuurlijk wel bij de motie van Raden in Verzet daar steun aan hebben verleend, meteen. Daar is voor gestemd, die is overgenomen, het was ook een positief pre-advies. Dus op allerlei manieren proberen wij ook als individuele portefeuillehouders echt op de barricade te staan. U mag daar van op aan gaan. Dat is de burgemeester in de kring van burgemeesters, dat is in de kring van gemeentesecretarissen de gemeentesecretaris, dat is mevrouw Van Tatenhove in de jeugdoverleggen, dat zijn wij allemaal in de kanalen die ons ter dienste staan. Ik zou het heel goed vinden als u als raad daar nog zoekt naar nieuwe wegen, die voor ons als college niet begaanbaar zijn, want sommige van die wegen, zoals raden in verzet, zijn nou eenmaal kanalen waar we als collegeleden niet de beschikking over hebben. Dus laten we samen blijven zoeken naar de meest effectieve manieren om het landelijke te overtuigen van noodzaak om meer boter bij de vis te leveren. Een ander punt van de fractie van GL ging

over eisen aan WKK stellen. Dat voert misschien wat te ver. Mijn punt was: we kunnen niet aan de nieuwbouw van een kas eisen stellen, die we aan een woning kunnen stellen. Misschien iets meer voor een ander debat om daar verder op in te gaan. Tot slot kijk ik even naar de vragen van mevrouw Verhoef van de PvdA. Die had nog heel specifiek de gedachte. De heer Duk: Ik concludeer hieruit, dat hiermee de vragen van de GL-fractie beantwoord zouden moeten zijn, alleen, ik heb nog niets gehoord over Holland Rail Terminal. Wethouder Van den Beukel: Goed punt, excuus, dank u voor de reminder. De Holland Rail Terminal is een project dat we nog steeds heel belangrijk vinden als college en dat ook onze ondernemers belangrijk vinden en dat het ook belangrijk is vanuit milieu oogpunt. U ziet hem nog steeds op de website van de gemeente Lansingerland een kopje en dan zie je rapporten waaruit klip en klaar blijkt, dat de maatschappelijk kosten/baten analyse hiervan heel positief is. Dit is goed voor het milieu, dit is goed voor onze ondernemers, dit is goed voor de verkeersveiligheid en voor de druk op het wegennet, namelijk: die gaat omlaag. Tegelijkertijd is de les, en dat blijkt uit andere regio's waar dit heeft gespeeld: als gemeente kun je niet boven je gewicht slaan, in boxerstaal. Dat betekent dat je echt de steun nodig hebt van provincie en rijk. Op dit moment tot onze spijt is het zo dat de provincie echt voorrang geeft aan personenvervoer over spoor. Dus op het moment dat dit ter sprake komt in een bestuurlijk overleg MIRT, zo heet dat in jargon, dan is de provincie onvoldoende onze partner, laat ik het maar even zo zeggen. Niets ten nadele van de provincie, want op andere vlakken werken we goed met ze samen, maar op dit punt hebben we nog onvoldoende medewerking van de provincie gevonden. Zij hebben andere prioriteiten gesteld. Ook op rijksniveau in Den Haag stellen ze andere prioriteiten dan goederenvervoer over het spoor. Dus dan kunnen we daar ook de barricades voor op gaan, maar dan hebben we toch keuzes gemaakt en gezegd: we hebben 3 andere prioriteiten op het vlak van public affairs, van lobby. Die hebben we met u gedeeld, het gaat over duurzame warmte, de ZoRolijn, Horti Science. Dan deze daaraan toevoegen en hiervoor het pad lopen, dat is naar het oordeel van het college op dit moment niet de juiste aanpak. Zodra we weer potentieel draagvlak zien of een ander succes hebben geboekt, dan pakken we daarop door. In die zin is het niet van tafel, alleen is het zo dat we daar niet heel veel energie meer in stoppen op het moment dat we weten dat het onvoldoende rendeert. Een kwestie van efficiency, zou ik bijna zeggen. Dan toch naar mevrouw Verhoef, tenzij de heer Duk me nog ergens aan herinnert. Over de kadernota, daarvan zegt ze: die zou je toch kunnen vast stellen op basis van de uitgangspunten. Ik probeer het toch te visualiseren. Dit is bij mij de kadernota en de uitgangspunten zijn de eerste twee bladzijden. Het wordt een heel dun verhaal, een kadernota met alleen de uitgangspunten. De kadernota is ook een kadernota, omdat die uiteindelijk inhoudelijke keuzes bevat. Inhoudelijke keuzes gaan over ombuigingen en domeinen en hoe je ermee omgaat. Dus naar het oordeel van het college en ook wel volgens de financiële verordening van uw raad is een kadernota met alleen de uitgangspunten toch geen echte kadernota te noemen. Dus ik denk dat u het college daarmee teveel vrijheid geeft, ergens zou ik het waarderen, maar misschien wel teveel vrijheid geeft om in de begroting heel onverwachte dingen te gaan doen, omdat u inhoudelijk niet die sturing heeft gegeven als u alleen de uitgangspunten zou vast stellen. Tot zover wat mij betreft voor de tweede termijn. Mevrouw Verhoef: Ik wil nog heel even iets zeggen over die uitgangspunten. Wat ik heb bedoeld te zeggen is: stel die kadernota vast, maar stel niet die ombuigingen, deels bezuinigingen en deels inkomsten genereren met OZB verhogingen, stel die niet vast. Dan staan er ook gewoon incidentele bestedingen in, die je dan wel vast stelt en ook inderdaad de uitgangspunten van hoe we dit graag doen. Het was bedoeld als: van alles vast stellen, maar niet die ombuigingen, maar daar wel richtlijnen voor mee geven. Wethouder Van den Beukel: Dan blijf ik mezelf herhalen, dat moet ik maar niet doen. Wat het college betreft horen inhoudelijke ombuigingen echt tot de essentie van de kadernota, anders is het geen kadernota meer te noemen.

Wethouder Fortuyn: Ik heb geen vragen gehoord en ik wil het kort houden. Dank u wel.

Wethouder Arends: Ik zou toch even in willen gaan op 2 vragen dan wel opmerkingen. De eerste is van de heer Ruitenbergh, hij maakt zich nog zorgen over de invalidenparkeerkaart. Gelukkig is het niet zo, dat de fysiek kwetsbare inwoners, die behoefte hebben aan deze parkeerkaart ook financieel kwetsbaar zijn. Gelukkig niet. Een deel ervan mogelijk wel en daarvoor hebben we echt die bijzondere bijstand. Dat is echt altijd maatwerk, dus daarover gaan we gewoon in gesprek met de betreffende inwoner. Om de uitvoering te beperken en ook wel hanteerbaar te maken, is het niet zo dat we alle categorieën hebben opgenomen. Maar het is dus maatwerk, dus daar kan ik u echt in gerust stellen. Mevrouw Van Olst benoemde dat wij inmiddels een verdubbeling hebben in het aantal bijstandsuitkeringen ten opzichte van 8 jaar geleden. In 2012 hadden wij 400 bijstandsuitkeringen en in 2021 hebben wij 600 uitkeringen. Eigenlijk zien we dat we de laatste jaren heel stabiel blijven rond die 2,5% van de beroepsbevolking. De groei ten opzichte van 2012 naar 2021 heeft alles te maken met de groei van het aantal inwoners in onze gemeente en ook het aantal asielgerechtigden. Maar in relatie tot het landelijke zien wij dat we daar ver onder blijven. Landelijk is het ongeveer 5,5%. Eigenlijk sinds 2016 zitten wij op 2,5%, waar we heel erg tevreden mee mogen zijn. Dat waren de twee dingen. Dank u wel.

Wethouder Van Tatenhove: Ik heb nog een punt van meneer Duk, waar hij het in de eerste termijn ook even over had. Ik heb toen toegelicht hoe het zat met die PGB's en met de uitspraak van de rechter. Dat betekent inderdaad dat we richting de begroting moeten kijken hoe we het geheel weer sluitend krijgen. Dat is in aanvulling op wat meneer Van den Beukel net ook al zei. Er zijn natuurlijk ontwikkelingen tussen het moment dat je de kadernota vast stelt en het moment dat we aan de slag gaan met de begroting. Daar nemen we de actuele ontwikkelingen in mee, zo ook deze. Dank u wel.

De voorzitter: Voor de burgemeester heb ik niets gehoord. Er werd wel een connectie gelegd met Raden in Verzet, maar dat deed wethouder Van den Beukel.

Burgemeester Van de Stadt: Ik volg geheel de beantwoording van de wethouder daarin. Dank u wel voor de aandacht. Dan heb ik vanavond ook nog wat gezegd.

De voorzitter: Dan zijn we aan het eind van dit agendapunt. Ter afsluiting van dit agendapunt wil ik graag de raadsleden, collegeleden en ambtenaren niet alleen voor hun inzet van vanavond, maar zeker ook voor de voorbereidingen voor de kadernota bedanken. Gemakkelijk is dit zeker niet geweest en het gaat ook nog door in de voorbereiding voor de begroting 2022, waarvan de vaststelling begin november door de gemeenteraad zal gebeuren. Wij gaan deze kadernota bespreken in de gemeenteraad van 8 juli, want er zijn amendementen en moties aangekondigd.

7a. Actualiteiten uit het college

De voorzitter: Is er aanleiding voor collegeleden? Niemand meldt zich.

7b. Actualiteiten uit de commissie

De voorzitter: Niemand meldt zich.

7c. Verbonden partijen

De voorzitter: Ook niet het geval.

8. Rondvraag en sluiting

De voorzitter, om 21.35 uur: Dan zijn we toe aan de sluiting. Hartelijk dank voor uw aanwezigheid en voor uw inzet. Ik vond het toch leuk, dat het Bon Futje weer langs kwam. Het is wel bedoeld als: iemand is vasthoudend, hij komt elke keer terug op hetzelfde punt. Ik zag het positief, ook ten aanzien van uw inspanningen voor die bushalte daar. Net zoals de inspanning van de VVD is voor die hondenbelasting. Ik zie dat positief in en ik denk dat we dat zo moeten doen. Ik wens u nog een fijne avond. Het is half tien geweest, dus u heeft nog wat aan de avond. Er is nog wat voetbal te zien. Tegen wie Nederland moet spelen wordt besloten vanavond. Hartelijk dank voor uw aanwezigheid. Tot de volgende keer.

